

1-III. 501.

REVISTA BIBLIOTECILOR

9 • 1969

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

George RADU : Un program de educație socialistă pentru biblioteci	515
Mihai PETRESCU : Bibliotecile școlare în pragul unui nou an de activitate	517
Ioana TĂUTU : Întrebări la care s-a răspuns, întrebări la care nu s-a răspuns încă	519
A. GRÜNBERG : Cabinetul metodic al bibliotecilor din județul Botoșani	523
Em. DROB și N. STRATONE : Bibliotecar și sociolog. VIII	525
Georgeta FANEA : Probleme de psihosociologie a lecturii și a bibliotecilor	532
Statutul bibliotecarilor — o necesitate. Schimb de opinii	536
Propuneri pentru revizuirea unor tipizate de bibliotecă	539
Este suficientă numai practica de bibliotecă ?	541
Cronică	542

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

N. RIZESCU : Primele biblioteci în municipiul Pitești	543
---	-----

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Venceslav PROTICI : Bibliotecile publice în Republica Populară Bulgaria	546
De peste hotare	549

PROFILURI

George BAICULESCU : Nicolae Filimon. 150 de ani de la nașterea sa	550
Dan SIMONESCU : Profesorul N. Georgescu-Tistu și bibliologia română. 75 de ani de la naștere	552
Nicolae OANCEA : Profesorul N. Georgescu-Tistu	555

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Un instrument util : **Buletinul de prezentare a cărților recomandate pentru achiziționare**; Trancă, Dumitru și Marinescu, Ion. **Aperçu sur le livre en Roumanie**; Juif, Paul și Davero, Fernand. **Manuel bibliographique des sciences de l'éducation**; Harvey, Anthony P. **Directory of scientific Directories** 558

S
U
M
A
R

FIȘIER

Pledoarie pentru eseu: Gallo, Max. **Italia lui Mussolini**: Born, Max. **Fizica în concepția generației mele**: Bircă, Gh. și Băcescu, M. **Grigore Antipa**; Motaș, C. și Ghica, C. A. **Emil Racoviță**; **Noi colecții de sociologie, psihologie, logică la Editura științifică**; Ivașcu, George. **Istoria literaturii române**; **Un umanist**: Ion Zamfirescu 561
Calendar (octombrie, noiembrie, decembrie 1969) 567
V. RADO: **Rafturi cu schelet metalic pentru săli de biblioteci cu acces liber al cititorilor** 569

CONSULTAȚII

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: **Catalogarea centralizată (I)** 572
FIKK Lászlócop. III

REDACȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5-7, sectorul 7
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

UN PROGRAM DE EDUCAȚIE SOCIALISTĂ PENTRU BIBLIOTECI

Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de importanță istorică în viața partidului și a poporului nostru, a făcut bilanțul marilor realizări obținute de România în perioada care a trecut de la ultimul congres și pînă în prezent și a elaborat, totodată, programul dezvoltării multilaterale a țării noastre pe următorii cinci ani, precum și liniile directoare ale dezvoltării țării pînă în 1980. În cadrul acestei profunde analize și a vastelor perspective deschise poporului nostru, un loc de seamă îl ocupă activitatea ideologico-educativă pentru ridicarea conștiinței socialiste și a nivelului de cultură a maselor. În raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, se spune că „obiectivul fundamental al acestui program este lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate”¹⁾, iar printre factorii importanți care vor contribui la realizarea acestui țel măreț, se numără, la loc de cinste, dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului și culturii.

Ca instituții de cultură cu o solidă stabilitate, bibliotecile sînt chemate să-și aducă din plin contribuția, pe de o parte, la procesul de educație a maselor, pe de altă parte, ca ajutoare esențiale ale instruirii și cercetării științifice. Este un lucru cunoscut de toată lumea că în zilele noastre nu există domeniu al activității omenestii care să nu apeleze la serviciile

bibliotecii. Cu atît mai mult vor crește sarcinile bibliotecilor și ale bibliotecarilor în perioada următoare, cînd în fața întregului nostru popor stă sarcina realizării amplei proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Raportul subliniază cu elocvență necesitatea „improspătării sistematice a cunoștințelor tuturor celor ce muncesc” pentru că, „în condițiile progresului actual al tehnicii, cunoștințele acumulate cu ani în urmă nu mai pot ajuta pe specialist să-și îndeplinească în bune condiții sarcinile”²⁾. În acest proces permanent de improspătare a cunoștințelor, bibliotecile, alături de învățămînt, vor trebui să-și aducă o contribuție tot mai sporită, pentru că ele sînt, în cea mai înaltă măsură, păstrătoare ale culturii și științei cuprinse în carte și pot oferi, celor dornici de a cunoaște, bogăția de informații pe care le dețin.

Apreciind faptul că o caracteristică fundamentală a dezvoltării societății contemporane este amploarea fără precedent a cunoașterii, dezvoltarea vertiginoasă a tuturor științelor, a volumului de date care oferă cheia înțelegerii fenomenelor naturii vieții și societății, Raportul subliniază că „s-a acumulat un tezaur imens de valori spirituale, de înțelepciune condensată și nici un om care vrea să fie la înălțimea epocii nu mai poate face abstracție de existența lui”³⁾.

Este lesne de înțeles că aceste imense valori spirituale și de înțelepciune con-

¹⁾ Ceaușescu, Nicolae. *Raport la cel de-al X-lea Congres al P.C.R.*, Buc., Editura politică, 1969, p. 15.

²⁾ Op. cit., p. 50.

³⁾ Op. cit., p. 91.

densată sint teaurizate în biblioteci — în biblioteci științifice, în biblioteci ale institutelor de învățămînt, în biblioteci publice. În lumina învățămîntelor ce se desprind din raportul prezentat la congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sarcinile bibliotecilor devin tot mai mari și mai complexe, nevoia de a face cunoscute valorile care se păstrează în biblioteci și a le pune la îndemîna cititorilor, de a ușura drumul acestora spre cartea cea mai nouă și mai valoroasă prin lucrări bibliografice adecvate, devine imperios necesară pentru fiecare bibliotecă.

Latura informațională — prin serviciile pe care le are orice bibliotecă — trebuie să se ridice la un nivel mult mai înalt și mai operativ în același timp, să pună la dispoziția cititorilor instrumente cit mai variate, de la cataloagele de creștere a colecțiilor proprii (sau ale altor biblioteci) la bibliografii de recomandare, bibliografii tematice și pînă la planuri de lectură pentru nivelul fiecărei categorii de cititori. În această direcție, activitatea bibliografică trebuie ancorată mai mult în prezent, trebuie să răspundă mai prompt cerințelor imediate, ale științei și tehnicii, ale vieții, ale practicii, pentru a ajuta cu mai mare eficiență munca politică de masă, învățămîntul sau cercetarea. Fără a desconsidera sau a neglija cercetările bibliografice, privitoare la perioade mai vechi ale istoriei științei și culturii, trebuie să acordăm o atenție deosebită prezentului, care mîine va fi și el trecut, dar care, în același timp, va da naștere viitorului. O bibliotecă modernă (în sensul cel mai exact, mai științific al cuvîntului) nu se mai poate mulțumi să fie numai păstrătoarea valorilor trecutului, ci ea este, în primul rînd, sursa cea mai bogată în informațiile cele mai recente, cele mai noi. Dar nu o sursă în sine, pasivă, ci una activă, care să poată pune în orice moment la îndemîna cercetătorilor tot ceea ce ea deține.

În ceea ce privește latura educativă a bibliotecii, ea nu este cu nimic mai prejos. Ca și alți factori de cultură și educație, bibliotecile trebuie să aibă în vedere intensificarea activității de educație pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor. Raportul definește clar noțiunea de educație și

conștiință socialistă: „În concepția noastră, educația socialistă, concepția socialistă implică atît cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiei, cit și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru, formarea unei atitudini cetățenești înaintate”⁴⁾. În acest sens, bibliotecile, care în unele cazuri continuă școala, în altele merg paralel cu ea, au un rol deosebit de mare în formarea gustului pentru citit, în orientarea lecturii, în informații bibliografice, în acțiuni de masă organizate cu cititorii — forma de propagandă prin intermediul lecturii fiind una dintre cele mai eficiente. Pentru aceasta bibliotecile au la dispoziție o largă categorie de lucrări, de la cele filozofice și social-politice, la cele științifice și beletristice. Este bine să subliniem și rolul bibliotecarului în această activitate de educație a publicului, rol care în nici un caz nu trebuie să rămînă pasiv. Pentru publicul larg, pentru masa de cititori, bibliotecarul este un sfătuitor, un pedagog, care știe să îndrume cu grijă și să contribuie la educarea maselor de cititori. Rezultă că, bibliotecarul trebuie să fie el însuși foarte bine informat pentru a ști să se orienteze în planurile editoriale și în alegerea cărților pe care le comandă, el nefiind obligat să cumpere tot ceea ce editurile tipăresc. Selecția va trebui făcută în funcție de valoarea cărții, de interesul pe care ea îl reprezintă pentru cititori, de preocupările cititorilor, de meseriile care predomină într-o localitate, de specificul zonal în cazul cărților tehnice și agrotehnice etc. Optînd pentru anumite lucrări, selectînd cărțile după criteriul valorii și al eficienței lor educative, bibliotecarul va putea astfel influența și planurile editoriale, știut fiind că cea mai mare producție de carte intră în bibliotecă.

Ca instituții de cultură, bibliotecile, alături de alți factori cu acțiune specifică, trebuie să participe din plin la procesul de educație comunistă a maselor, la ridicarea nivelului lor cultural, la dezvoltarea conștiinței socialiste, la formarea unei atitudini cetățenești înaintate.

George RADU

⁴⁾ Op. cit., p. 91.

BIBLIOTECILE

ȘCOLARE

ÎN PRAGUL

UNUI NOU AN

DE ACTIVITATE

Urmind drumul ascendent parcurs de învățămîntul nostru în anii construcției socialiste, anul școlar 1969/1970 marchează o nouă etapă, inaugurată sub semnul a două evenimente de seamă din viața poporului nostru: Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și cea de-a 25-a aniversare a Eliberării patriei de sub jugul fascist.

Așa cum se subliniază în Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al X-lea Congres al partidului, școala este „principalul canal de difuzare a științei și culturii, de îmbogățire a minții, de modelare a caracterelor și formare cetățenească a tinerelor generații. Școala trebuie să dea societății atât buni specialiști, cât și cetățeni înaintați, cu un orizont larg, cu spirit de inițiativă, cu o minte receptivă la tot ce e nou și avansat, cu un înalt spirit de responsabilitate față de îndatoririle sociale”.

Directivele C.C. al P.C.R. privind dezvoltarea învățămîntului, aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din 23—25 aprilie 1959 și Legea învățămîntului din țara noastră formează un cadru propice pentru modernizarea școlii în decursul unei lungi perioade de timp. În acest context, o semnificație deosebită se acordă trecerii, din toamna acestui an, la înfăptuirea școlii generale obligatorii de 10 ani, ciclul care se va consolida și generaliza în viitorul cincinal. Școala generală obligatorie de 10 ani, comparativ cu școala generală de 8 ani, va da elevilor o pregătire de

cultură generală mai bogată și, în același timp, elemente de pregătire tehnică practică, fapt care va duce la creșterea simțitoare a nivelului de instruire a tineretului din țara noastră.

Paralel cu realizarea școlii generale obligatorii de 10 ani, în învățămîntul profesional și tehnic și în învățămîntul superior s-au creat posibilități noi de perfecționare a procesului de formare a cadrelor de muncitori și de specialiști cu pregătire medie și superioară, prin corelarea acestui învățămînt cu cerințele economiei noastre socialiste în plin avânt.

Așa cum s-a arătat în cursul lucrărilor Congresului al X-lea, în actuala etapă de trecere la generalizarea școlii de 10 ani, nivelul actual al societății noastre socialiste și perspectivele evoluției sale impun perfecționarea în continuare a învățămîntului de toate gradele, prin modernizarea atât a programelor, a cursurilor și a manualelor, cât și a metodelor de transmitere și însușire a cunoștințelor.

În acest cadru, o contribuție substanțială la ridicarea valorii procesului instructiv-educativ aduce și biblioteca școlară.

Venind în sprijinul școlii, al organizațiilor U.T.C. și de pionieri, în lumina noilor sarcini biblioteca școlară trebuie să-și mărească contribuția în procesul de educare ideologică a tineretului, de cultivare a eticii comuniste, de ridicare a gradului de cultură generală. Alegerea adecvată și diferențiată a unei profesii este un act plin de consecințe,

atît pentru individ cît și pentru societate; bibliotecarul școlar poate, printr-o muncă plină de tact și de răbdare asupra îndrumării lecturii, să contribuie la descoperirea valențelor profesionale ale elevilor, la încurajarea și afirmarea talențelor și aptitudinilor lor.

În contextul general al dotării bibliotecilor școlare cu fondurile necesare procesului de învățămînt, o atenție specială trebuie acordată înzestrării liceelor de specialitate cu publicații pe profil. Este o cerință imediată, venind în mod nemijlocit în sprijinul procesului de învățămînt din școlile tehnice, care trebuie să-și găsească o justă rezolvare la toate nivelele.

Va trebui întărită legătura cu biblioteca publică, atît pentru coordonarea muncii de propagandă a cărții, cît și pentru a asigura continuitatea în frecventarea acestei instituții, deschisă tuturor vîrstelor. Familiarizat încă din timpul școlii și cu biblioteca publică, alături de cea școlară, la absolvire fostul elev sau student, intrat în cîmpul muncii, nu va pierde contactul cu cartea, devenind, în continuare, în modul cel mai firesc, cititor al bibliotecii publice.

După cum se știe, pe lângă funcțiile lor informativ-documentare, bibliotecile din învățămînt sînt depozitare ale unor bunuri culturale inestimabile. În rețeaua Ministerului Învățămîntului ființează biblioteci școlare și de învățămînt superior, cum sînt: bibliotecile liceelor „N. Bălcescu” din București, „N. Bălcescu” din Craiova, „I. L. Caragiale” din Ploiești, nr. 3 din Satu Mare sau bibliotecile centrale universitare București, Iași și Cluj, care posedă prețioase fonduri de carte veche românească, manuscrise, incunabule și alte materiale documentare de valoare. Pentru a se asigura valorificarea lor judicioasă, se impune o îndrumare mai atentă a activității personalului din amintitele biblioteci. În cursul acestui an, toate bibliotecile din învățămînt care posedă fonduri de carte veche au trecut la reorganizarea acestora, astfel că, începînd cu noul an școlar, ele vor fi puse la dispoziția elevilor, studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor.

În scopul îmbunătățirii sistemului informațional și de documentare științifică al cadrelor didactice din învățămîntul de toate gradele, s-au organizat trei centre de informare și documentare științifică pentru învățămînt: Centrul de informare și de documentare pentru personalul didactic din învățămîntul de cultură generală, pe lângă Institutul central de perfecționare a personalului didactic; Sectorul de informare și documentare din cadrul Centrului de cercetare pedagogică

și de perfecționare a personalului didactic din învățămîntul profesional și tehnic și Centrul de documentare științifică pentru personalul didactic din învățămîntul superior, în cadrul Bibliotecii centrale universitare București. Aceste centre asigură documentarea pedagogică și de specialitate pentru personalul didactic, furnizează informații cu privire la sistemele de învățămînt din diferite țări, semnalează tendințele ce se manifestă în științele pedagogice pe plan mondial, ca și evoluția metodelor folosite în cadrul predării diferitelor discipline.

Pentru asigurarea acestei documentări, centrele elaborează și difuzează unele instrumente de informare: buletine de semnalare, referate, expres-informații etc. Totodată, ele întocmesc lucrări documentare pe diferite specialități, bibliografii la cerere, studii de sinteză, caiete de traduceri selective și alte lucrări destinate generalizării experienței pedagogice înaintate, referă asupra celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, introduse pe plan mondial în procesul de învățămînt. De asemenea, se fac unele înlesniri practice pentru facilitarea documentării, prin efectuarea unor microfîlme după lucrări importante care tratează probleme de specialitate utile cadrelor didactice. Toate aceste materiale urmează să fie difuzate bibliotecilor din învățămînt, spre a fi puse la dispoziția cadrelor didactice, studenților și elevilor.

În scopul popularizării în străinătate a lucrărilor valoroase din domeniul învățămîntului nostru, a realizării școlii românești, centrele vor extinde schimbul internațional de publicații.

Existența acestor centre contribuie la remedierea unor deficiențe din sistemul de informare și în special la înlăturarea paralelismelor în activitatea bibliografică și de documentare.

Pentru a se integra organic în procesul de modernizare a școlii noastre, de perfecționare a sistemului de informare și documentare, bibliotecile din învățămînt se bucură în permanență de sprijinul și îndrumarea Ministerului Învățămîntului. În vederea ridicării nivelului de pregătire profesională a cadrelor de bibliotecari, Ministerul Învățămîntului a organizat pe plan central și interjudețean în acest an cursuri și instructaje. Prin aceste forme de perfecționare, la care au participat peste 300 de bibliotecari, s-a urmărit în primul rînd ridicarea competenței profesionale a acestor cadre auxiliare învățămîntului, prezentarea metodelor și procedeele moderne de lucru în bibliotecile din învățămînt, pentru ca ele să aducă în sprijin mai eficient pro-

cesului instructiv-educativ. În cadrul cursurilor și instructajelor cu cadrele de bibliotecari din școlile de cultură generală, liceele de specialitate, școlile profesionale și instituturile de învățământ superior, au fost prezentate lecții de biblioteconomie și bibliografie legate de problemele specifice învățământului, au avut loc seminarii în care s-au dezbătut aspecte teoretice și practice ale activității de informare științifică modernă. Activitățile din cadrul cursurilor și instructajelor au fost conduse de specialiști în biblioteconomie, de bibliotecari cu experiență, cadre didactice din învățământul superior.

În același timp, pentru a asigura un caracter unitar muncii de bibliotecă, s-au elaborat și difuzat tuturor unităților îndrumări privind organizarea și activitatea bibliotecilor școlare și sînt în curs de definitivare manualul bibliotecarului școlar, catalogul tip al bibliotecii școlii generale și alte lucrări de specialitate.

Participarea bibliotecarilor din instituțiile de învățămînt, alături de cadrele didactice, la realizarea programului de modernizare a școlii noastre prevăzută de Directivele privind dezvoltarea învățămîntului și de lucrările Congresului al X-lea al P.C.R., cere acestora să dea dovadă în continuare de înaltă răspundere față de îndatoririle lor, să depună o activitate tot mai susținută pentru sprijinirea procesului instructiv-educativ cu mijloace specifice muncii de bibliotecă.

Eforturile lucrătorilor din bibliotecile noastre școlare, orientarea spre perfecționarea activității lor, vor fi susținute în continuare de Ministerul Învățămîntului, de consiliile populare și de inspectoratele școlare județene și în noul an școlar, prin asigurarea unor îndrumări competente, prin organizarea de cursuri, instructaje, schimburi de experiență.

Înțelegînd sarcinile complexe și de răspundere pe care le au de rezolvat, bibliotecile școlare, cu sprijinul conducerii unităților de învățămînt, vor desfășura în noul an o activitate mai bogată, aducîndu-și contribuția lor la ridicarea nivelului de cunoștințe al elevilor, la informarea personalului didactic, pentru ca școala să răspundă pe deplin cerințelor și necesităților unei societăți moderne, socialiste.

MIHAI PETRESCU

șeful Serviciului pentru îndrumarea și controlul bibliotecilor din cadrul Ministerului Învățămîntului

Întrebări
la care
s-a răspuns

Întrebări
la care
nu s-a răspuns
încă

Am asistat la Calafat*), în luna iunie, între 20 și 22, la o întrînire a unor lucrători pe tărîmul bibliotecilor, din județele oltene: Gorjul, Oltul, Vâlcea și Mehedinți răspundeau unei invitații lansate de Comitetul județean pentru cultură și artă Dolj, prin inspectoratul de resort.

Se concepuse inițial, pretentios poate, ca o „sesiune de referate“. Apoi i s-a spus, simplu, „schimb de experiență“. În fapt, a fost o masă rotundă, referatele prezentate constituind mai mult pretextul unor dezbateri vii, centrate spre tema generală *Rolul și sarcinile de bază ale bibliotecilor municipale și orășenești, în condițiile reșezării rețelei de biblioteci*. Oricum i-am spus acestei întrîniri — la care au fost prezenți inspectorii cu bibliotecile din județele amintite, conducătorii de biblioteci, bibliotecari —

*) Cîteva cuvinte despre biblioteca gazdă: înființată în anul 1950. Fond de carte, cca 20 mil de volume. În anul 1968: 2 633 cititori (30% din populația orașului) — 37 554 de volume împrumutate. La 1 iunie a.c. 1 900 cititori — 26 243 de volume împrumutate. Local foarte bun, dotare corespunzătoare: sală de lectură cu 32 de locuri, secție de împrumut, depozit, terasă acoperită, anexă a sălii de lectură. Personal de bibliotecă: 3 persoane.

important și semnificativ rămâne faptul că în timp ce în unele județe se organizează, în cinstea Eliberării, ca și cu alte prilejuri, sesiuni festive de comunicări, pe teme de istorie a bibliotecilor, a cărții sau, în general, a culturii — interesante și acestea, nu vrem să le minimalizăm importanța! —, aici s-au împărtășit niște experiențe, s-au confruntat niște păreri, s-au căutat niște soluții.

Importanța acestui schimb de opinii a fost subliniată de prezența la lucrări a vicepreședintelui Comitetului județean pentru cultură și artă Dolj, Radu Popovici, și a Elvirei Moraru, de la Serviciul metodic al B.C.S., care, în calitate de delegată a C.S.C.A. Direcția Bibliotecilor, a tras concluziile dezbaterilor și a dat unele indicații de linie.

Abordarea diferitelor probleme ale muncii bibliotecare în spiritul documentelor pentru Congresul al X-lea al Partidului a dovedit existența unui nou simț de răspundere din partea acestor lucrători care își gîndesc profesiunea nemulțumindu-se numai să o practice...

Tematica a fost cam încărcată. Este și obiecția invitaților care au rămas ușor nesatisfăcuți de a nu fi putut, din lipsă de timp, să împingă pînă la „concluzie” unele discuții. Pe lângă temele subînțelese de titlurile referatelor**) a existat și o bogată problematică în subtext. Dificultatea de a reține totul în această succintă prezentare este evidentă. E dificil și să urmărim întocmai firul discuțiilor. Prea ar aduce a proces-verbal! Vom încerca deci să subliniem cîteva din problemele mai importante și, date fiind actualitatea acestora și larga lor viabilitate, ne vom opri la aspectul lor general și nu vom face referiri la persoane (vorbitori), biblioteci și județe decît în măsura în care va fi absolut necesar.

Munca cu cititorii a fost principala problemă discutată, abordarea ei făcîndu-se din mai multe puncte de vedere.

Problema manifestărilor de masă, ca mijloc de atragere și de permanentizare a cititorilor, a constituit oîmpul înfruntării a două opinii: pe de o parte supraevaluarea acestui mijloc de contact cu

publicul, pe de altă parte, reconsiderarea acestuia în funcție de cerințele contemporane. Din prima concepție decurge programarea unui număr foarte mare de manifestări de masă cu cartea, de toate tipurile, cu toate ocaziile, pe toate temele și pretutindeni, adică în toate întreprinderile și instituțiile din localitate, de unde și pericolul de a face din manifestările de masă scopuri în sine, riscul alegerii în fugă a temelor și al tratării lor la un nivel oarecare, dar și unele certe reușite pe linia propagării bibliotecii. Instituția ca atare își face simțită prezența în localitate, se impune atenției generale, intră în conștiința publică. La Caracal, de exemplu, 20 la sută din populația orașului frecventează biblioteca, indicele de lectură este 17, iar cel de circulație, 2. Faptul că, în toate împrejurările în care se discută problemele economice ale orașului, biblioteca este invitată să participe probează considerația de care se bucură această instituție în Caracal.

Cealaltă concepție, pentru care au opinat majoritatea participanților, consideră că, oricît de bine ar fi organizată o manifestare cu cartea, ea nu poate echivala ca eficiență cu o activitate de informare bine concepută și nici cu munca sistematică de îndrumare individuală a lecturii. În consecință este bine să apreciem cu mai mult spirit de discernămint dacă scopurile urmărite trebuie să fie realizate neapărat prin intermediul manifestărilor de masă sau prin celelalte mijloace de orientare și de propagandă, care stau la îndemîna bibliotecii. Practica a arătat că introducerea accesului liber la raft, la Tg. Jiu, în octombrie 1968, și dublarea orelor de funcționare au condus la o creștere considerabilă a numărului de cititori ai Bibliotecii municipale și a numărului de volume solicitate de aceștia, creștere care n-ar fi fost realizată prin intermediul nici unui fel de manifestare de masă, acestea putînd cel mult să influențeze în orientarea lecturii spre anumite lucrări, dar nu și în atragerea și permanentizarea cititorilor.

Îată și cîteva cifre comparative edificatoare: în 1968, în perioada 3.I.—31.VI. — 1949 de cititori, 19939 de volume consultate; în aceeași perioadă a anului 1969 — 2276 de cititori, 26467 de volume consultate.

Apropos de problema îndrumării individuale, a relațiilor imediate bibliotecar-cititor, s-a vorbit și despre necesitatea tratării cu mai multă atenție a acestui complex compartiment al activității bibliotecare. Or, la ora actuală, orice absolvent de liceu, proaspăt angajat, este considerat apt să îndeplinească munca de bibliotecar la una din

**) Autorii și temele referatelor: Leontina Neacsu, director, Biblioteca municipală Craiova. *Munca de îndrumare a lecturii și de informare bibliografică a cititorilor*; Stefan Popescu, inspector cu bibliotecile, județul Mehedinți. *Constituirea, completarea și organizarea fondului de bază al bibliotecii*; Constantin Neagoe, director, Biblioteca orașenească-Caracal și Haralambie Popescu, inspector cu bibliotecile, județul Gorj. *Rolul manifestărilor de masă în atragerea și permanentizarea cititorilor*; Ioan N. Popa, director, Biblioteca municipală Rm. Vilcea. *Sarcinile bibliotecilor municipale și orașenești în formarea personalității copiilor și tineretului prin lectură.*

secțiile serviciului de relații cu cititorii, fără nici o pregătire prealabilă. De ce nu se organizează, pe plan central, pentru această categorie de lucrători din bibliotecă, cursuri de inițiere sau de perfecționare? — a fost una din întrebările sugestiv formulate.

Dacă orice contact cu publicul presupune o artă, o știință a apropiierilor, a câștigării și mai ales a menținerii încrederii cititorilor, în secțiile pentru copii și tineret această cerință devine și mai pregnantă. Este un lucru îndeobște cunoscut că secțiile, respectiv bibliotecile pentru copii constituie locul unde se formează viitorul cititor matur, că la vârsta la care sînt frecventate aceste biblioteci se creează deprinderea de a citi, precum și cea de a te informa. Dacă niște lucruri atât de cunoscute au fost aduse totuși în discuție, aceasta s-a datorat faptului că în îndeplinirea funcțiilor de bază ale acestor unități se ivesc și unele impedimente. Ar fi, printre acestea, lipsa de cadre specializate. Ar fi, mai ales, lipsa unor condiții materiale adecvate. Faptul că la Rm. Vilcea, spre exemplu, nu există posibilitatea (sau n-au fost poate suficient valorificate condițiile existente?) organizării accesului liber la raft la secția pentru copii a Bibliotecii municipale influențează — chiar dacă nu imediat vizibil — în mod defavorabil formarea coresponsuzătoare a cititorilor. Catalogele, instrumente de informare indispensabile, cu care e bine să fie deprinși de timpuriu copiii să lucreze, nu pot în nici un caz suplini liberul acces la colecțiile bibliotecii. Și de altminteri, cite secții pentru copii se pot gândi cu un sistem de cataloage bine conceput?

Ar fi deosebit de util ca pe lângă marile biblioteci să ființeze secții specializate pentru tineret. În lipsa lor, trecerea cititorilor de la secția de copii la cea destinată adulților nu trebuie lăsată, așa cum se întâmplă de cele mai multe ori, la voia întâmplării. E necesar ca între lucrătorii celor două secții să existe o strînsă legătură în momentul transferului unui cititor, pentru a se putea realiza o continuitate în raporturile acestuia cu biblioteca.

Un alt impediment, dintre cele mai grave, este dotarea necoresponsuzătoare a acestor unități. Pe lângă faptul că planurile editoriale nu sînt judicios corelate cu cerințele bibliotecilor amintite, degradarea prematură a publicațiilor, datorată în bună parte sistemului defectuos de broșare, determină ieșirea din circulație într-un timp foarte scurt a unui număr mare de publicații. (S-a propus, à propos de aceasta, înființarea unor ateliere de legătorie în centrele de județ, care să deservească bibliotecile din zona terito-

rială respectivă. Salutîndu-se inițiativa Fondului de stat al cărții de a asigura bibliotecilor loturi din ce în ce mai mari de titluri prelucrate, cartonate, s-a sugerat totodată ca acest tratament să fie extins la toate publicațiile destinate bibliotecilor, ceea ce le-ar asigura mai multă soliditate, deci și o mai îndelungată circulație, fără a mai vorbi de avantajele prelucrării centralizate). Cu acest neajuns se depășește cadrul secțiilor pentru copii, fenomenul degradării fiind vizibil la toate celelalte secții ale bibliotecilor.

Neplăcerilor provocate de degradarea rapidă a cărților li se adaugă dificultatea de a le înlocui prin noi achiziții, multe din titluri fiind epuizate, iar bugetele de care dispun bibliotecile din județele oltene, excepție făcînd oarecum Vilcea, fiind atât de reduse încît pur și simplu nu au cu ce cumpăra noi exemplare în locul celor deteriorate. Bugetul neîndestulător — variînd între 0,20 și 0,65 lei pe cap de locuitor — împietăază, dealtminteri, chiar și asupra constituirii și completării fondului de bază al bibliotecilor importante, nemaivorbind de al celor comunale. Din referatul prezentat de județul Mehedinți a reieșit că Biblioteca municipală din Tr. Severin, spre exemplu, are anul acesta un buget pentru achizițiile de carte cu aproape 50 la sută mai redus decît în anul trecut. A fost aproape unanim exprimată de către participanții la discuție necesitatea ca alocarea bugetară a bibliotecilor să fie adusă și în aceste județe la nivelul general al țării. „În atenția partidului și statului — se spune în documentele pentru Congresul al X-lea — va sta și în perioada următoare dezvoltarea armonioasă a județelor și localităților în vederea creșterii nivelului de viață al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării... Referîndu-se la aceste indicații, vorbitorii și-au pus în mod justificat întrebarea: de ce tocmai în domeniul celei mai democratice instituții de cultură, care oferă gratuit cartea, să se creeze decalaje atât de supărătoare? Și de ce, în timp ce planurile de stat pentru domeniul economic, care prevăd și dotarea materială și calificarea de cadre, o dată aprobate, devin lege, în domeniul culturii, în speță al bibliotecilor, instrucțiunile C.S.C.A. (căci există instrucțiuni precise cu privire la minimul de alocație pe cap de locuitor care trebuie asigurat bibliotecilor pentru achizițiile de carte!) au doar caracter recomandat? Prea mult loc deține în această privință factorul subiectiv — prestigiul bibliotecarului, concepția comitetului local, în general binevoitor, dar pe alocuri cu accentul pe alte aspecte ale muncii culturale...

După reorganizarea administrativ-teritorială a țării și reasezarea rețelei de biblioteci, funcțiile bibliotecilor municipale și orășenești au primit o conturare mai precisă. Dacă în vechea organizare exista tendința ca o serie de mari biblioteci să fie apreciate doar în măsura în care își îndeplineau sarcinile metodice „de teren”, nu și în măsura în care își îndeplineau funcția de bibliotecă publică a orașului, astăzi aceste biblioteci, degrevate de o serie de misi în rețea, cu caracter administrativ și organizatoric, pe care le îndeplineau în lipsa unui inspectorat local de resort, au posibilitatea să se întoarcă spre sarcinile interne, multă vreme neglijate. Beneficiind de colecțiile cele mai reprezentative și mai bine organizate, aceste biblioteci joacă rolul, la nivelul județului, de centre de informare și de împrumut interbibliotecar. Elaborarea de cataloage de creștere a colecțiilor și de lucrări bibliografice de interes județean se înscrie printre modalitățile de realizare a sarcinilor extrateritoriale. De curând, în scopul facilitării împrumutului interbibliotecar în raza județului, Biblioteca municipală din Tr. Severin a început să editeze un *Buletin trimestrial de creștere a colecțiilor*.

În privința activității bibliografice sînt meritorii realizările Bibliotecii municipale din Craiova, prezentate într-unul din referate. În discuțiile care au urmat s-a accentuat importanța instituirii unei cooperări interjudețene, în scopul valorificării instrumentelor elaborate și pentru evitarea eventualelor paralelisme. S-a semnalat o anumită tendință spre subiectivism în fixarea temelor pentru activitatea bibliografică. De cele mai multe ori se țintește doar, ca prin lucrările bibliografice elaborate — majoritatea pe teme de valorificare a moștenirii culturale —, să se ridice prestigiul științific al bibliotecii. Mai puțin se are în vedere în ce măsură aceste bibliografii vin sau nu în întîmpinarea unor interese reale ale cititorilor.

Cu privire la asistența de specialitate pe care, ca foruri metodice, bibliotecile municipale și orășenești sînt chemate s-o acorde celorlalte biblioteci publice din județ, s-au purtat discuții aprinse.

S-a invocat, în primul rînd, lipsa de precizie în stabilirea grădului de subordonare a bibliotecilor municipale, respectiv orășenești, față de forurile locale și față de cele județene.

S-au formulat, apoi, o serie de întrebări convergente: În ce măsură poate să cuprindă întreaga îndrumare și controlul inspectorul cu bibliotecile, în condițiile în care multe județe numără peste 90 de comune? Pe ce coordonate trebuie realizată colaborarea Comitetului județean cu biblioteca municipală sau orășenească corespunzătoare? Se rezumă aceasta doar la organizarea unor cursuri pentru bibliotecari și la elaborarea, din birou, a unor materiale metodice? N-ar trebui să se dea un cadru oficial acestei colaborări, pentru ca „ajutorul” să nu mai rămînă doar la latitudinea bibliotecii respective?

Deși doleanțele formulate sînt întemeiate și o reglementare, în această privință, pe bază de regulament, va fi binevenită (de almînter se știe că regulamentele de funcționare a bibliotecilor publice sînt în curs de definitivare), mulți dintre participanții la discuție au fost de părere că nu s-ar obține astfel decît o falsă soluționare pe linia perfecționării profesionale.

Fie că îndrumarea bibliotecilor din rețea ar face-o bibliotecile municipale și orășenești, devenite foruri metodice, fie că s-ar înființa cabinetele metodice în cadrul comitetelor pentru cultură și artă, fie că s-ar adopta orice altă soluție, rezolvarea reală a situației va fi asigurată doar în momentul în care vor exista cadre calificate — și e locul să salutăm înființarea noii școli de bibliotecari! — deoarece nu poate fi vorba de a da o metodologie de lucru unor cadre care nu cunosc cum trebuie alfabetul meseriei...

Atrage concluzii despre această dezbatere înseamnă a anticipa asupra unor realizări deocamdată de domeniul viitorului. Multe lucruri se vor rezolva desigur la nivel județean, printr-o mai judicioasă concepere și planificare a muncii, printr-o mai strînsă colaborare cu toate forurile interesate de dezvoltarea armonioasă a județului respectiv.

Pentru celelalte probleme, bibliotecarii așteaptă cu nerăbdare texte normative care să stabilească, și pentru ei, dar și pentru forurile locale, jaloane și... chiar soluții.

IOANA TAUTU

CABINETUL METODIC AL BIBLIOTECILOR DIN JUDEȚUL BOTOȘANI

Asigurarea asistenței de specialitate a bibliotecarilor în toate domeniile practice bibliotecare preocupă, în tot mai mare măsură comitetele județene pentru cultură și artă. Dacă existența unui corp de inspectori poate să rezolve problemele de îndrumare și control ale activității bibliotecilor publice, pentru exercitarea funcțiilor metodice încă nu s-a creat cadrul organizatoric și nu s-au clarificat suficient în această privință atribuțiile principalelor biblioteci publice din județ. Tendința de a relua și dezvolta, în condițiile noii configurații a rețelei de biblioteci, munca metodică desfășurată de bibliotecile municipale și orașenești este firească și oportună.

În această viziune, inițiativa Comitetului pentru cultură și artă al județului Botoșani de a înființa *Cabinetul metodic al bibliotecilor* poate fi apreciată ca un experiment care merită atenție. Susținem aceasta, cu toată rezerva ce o impune un început, urmînd ca ulterior, pe măsură ce planurile propuse și formula organizatorică se vor dovedi eficiente, să revenim cu o analiză mai amplă.

Spre deosebire de serviciile metodice ale fostelor biblioteci regionale și raionale, formate, în fiecare unitate, dintr-un grup restrîns de „metodiști”, în conformația Cabinetului metodic din Botoșani intră cadrele de conducere și bibliotecarii cei mai bine pregătiți din principalele biblioteci din județ. Șeful cabinetului este directoarea Bibliotecii municipale Botoșani, Camelia Bărbulescu, iar din colectiv fac parte: inspectorul principal cu problemele de bibliotecă al Comitetului județean pentru cultură și artă, directorii bibliotecilor orașenești din Dorohoi și Darabani, precum și bibliotecarii din aceste biblioteci. Această formulă organizatorică, care reunește într-un singur centru metodic bibliotecarii din diferite unități, încearcă să rezolve o parte din sarcinile și atribuțiile metodice ce reveneau înainte bibliotecii din reședința administrativă.

Merită semnalată, în primul rînd, distincția clară ce se face între munca de îndrumare și control, pe de o parte, și asistența de specialitate, pe de altă parte, care trebuie să ducă nu numai la îndeplinirea sarcinilor curente ale bibliotecilor, ci și la ridicarea activității pe o treaptă din ce în ce mai înaltă, pe baza aplicării în practică a științei bibliotecare contemporane. Cabinetul metodic este absolvit de sarcinile de îndrumare și control la care erau antrenate fostele servicii metodice, principala lui preocupare rămînd generalizarea experienței înaintate, a metodelor noi din activitatea bibliotecară.

O sumară citire a planului de muncă al Cabinetului metodic ne arată că în intenția organizatorilor stă preocuparea de a studia, experimenta și generaliza metodele și procedeele de muncă cele mai corespunzătoare, de a contribui la ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale ale bibliotecarilor, de a furniza Comitetului județean pentru cultură și artă studii și propuneri referitoare la organizarea rețelei de biblioteci publice, la activitatea acestora. Pentru a oferi o imagine mai concretă a problemelor ce stau în atenția Cabinetului metodic, vom spiciu cîteva prevederi ale planului de muncă.

1) În scopul de a asigura documentația pentru desfășurarea activității metodologice, s-a trecut la înființarea unei colecții de bibliologie la Biblioteca municipală Botoșani, care, între altele, va cuprinde publicațiile de specialitate și materiale metodice. Completată în permanență cu publicațiile cele mai recente, Biblioteca municipală Botoșani va deveni centrul de documentare în problemele de specialitate pentru toate bibliotecile din județ.

2) Studiarea unor probleme ale activității bibliotecilor din județ urmează să se desfășoare în două direcții principale: inițierea unor anchete privind sociologia lecturii și stabilirea unor teme restrînse de studiu pentru bibliotecile comunale.

Printre anchetele prevăzute în planul de muncă figurează temele: *Lectura cititorilor maturi în bibliotecile comunale* și *Indrumarea lecturii elevilor în bibliotecile școlare*. Pentru prima temă li s-a comunicat bibliotecarilor comunali un chestionar amănunțit, la care ei urmează să răspundă cu date concrete privind: atragerea populației la lectură, gruparea cititorilor pe categorii sociale și profesionale, după vîrstă, pregătire școlară, sex, gruparea pe materii a volumelor eliberate, investigarea cititorilor asupra preferințelor de lectură etc. Se poate însă obiecta asupra caracterului exhaustiv al anchetei, care nu ține seama de situația diferită a bibliotecilor comunale și de nivelul diferențiat de pregătire și de experiență al bibliotecarilor.

În schimb, considerăm mai judicioasă orientarea în ceea ce privește stabilirea unor teme ce urmează să fie studiate în unele biblioteci comunale, cum ar fi: *atragera la lectură a tinerilor cititori între 14 și 25 de ani* (comunele Pomirla, Bucecea și Trușești) și între 25 și 35 de ani (comunele Vorniceni, Rădăuți, Coțușca, Ungureni, Cristinești); *lectura cărților de popularizare a științei și agrotehnice* (comunele Văculești, Broscăuți, Ștefănești, Sulița și Hudești). Alte teme de interes mai general, sînt: *creșterea fondului de publicații al bibliotecilor publice în ultimii 15 ani; imprimătele tipizate folosite în bibliotecile comunale, orășenești și în biblioteca municipală. Propuneri pentru îmbunătățirea lor.*

3) Cabinetul metodic își asumă sarcina instruirii și informării bibliotecarilor din județ. În această direcție planul de muncă prevede instructaje periodice de cîte trei zile (la fiecare două luni) cu toți bibliotecarii comunali și sprijinirea practicii de bibliotecă a bibliotecarilor noi angajați, organizarea unei consfătuiri de specialitate cu bibliotecarii din bibliotecile școlare, sindicale și documentare. Cu prilejul instructajelor va fi expus un ciclu de lecții despre tehnica de bibliotecă, mijloacele de informare a cititorilor

și de popularizare a cărții, îndrumarea lecturii cititorilor, planificarea activității etc. Pentru informarea orientată a bibliotecarilor s-a trecut la editarea unui *Buletin de informare metodică*, din care a apărut primul număr.

Anexele planului de muncă concretizează o parte din acțiunile preconizate. Astfel, s-a stabilit planul amănunțit al instruirilor de trei zile ce vor avea loc pînă la sfîrșitul anului, tematica schimburilor de experiență și a aplicațiilor practice, planul unor vizite ale bibliotecilor din alte județe, colectivul redacțional, rubricile principale și tematica primelor numere ale Buletinului de informare metodică a cărui apariție este prevăzută la fiecare două luni.

Din această sumară prezentare a planului de muncă al Cabinetului metodic se poate desprinde intenția Comitetului județean pentru cultură și artă de a găsi o formă de organizare a muncii metodice care să corespundă noii configurații a rețelei de biblioteci.

Realizarea formulei organizatorice adoptată la Botoșani depinde în mare măsură de realista repartizare a sarcinilor din planul de muncă și de străduința membrilor cabinetului de a-și îndeplini angajamentele asumate. Faptul că activitatea Cabinetului este subordonată Comitetului județean pentru cultură și artă, ea ne constituind apanajul unei singure biblioteci, poate să ofere un plus de prestigiu și o influență activă asupra desfășurării activității. Nu poate fi însă omisă legătura intrinsecă ce trebuie să existe între munca metodică și activitatea acelor unități ai căror bibliotecari fac parte din Cabinetul metodic. Acestor biblioteci le revine rolul de laborator în domeniul biblioteconomiei și participarea lor la desfășurarea muncii metodice se poate concretiza atît printr-o bună organizare a propriei activități, cît și prin experimentarea și aplicarea metodelor ce urmează să fie generalizate.

Aron GRUNBERG

TRECEREA BIBLIOTECII MUNICIPALE ÎN CATEGORIA I

Pînă nu de mult existau șase biblioteci municipale (Timișoara, Iași, Brașov, Galați, Ploiești și Tirgu-Mureș) încadrate în categoria întâi.

În baza propunerilor organelor locale ale administrației de stat, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a hotărât trecerea Bibliotecii municipale Oradea și a Bibliotecii municipale „M. Sadoveanu” din București în categoria întâi de biblioteci publice.

Acordarea categoriei întâi constituie pentru colectivele respective un sprijin și un indemn în strădania de a ridica nivelul activității și de a întări prestigiul de care se bucură aceste biblioteci.

Analiza, interpretarea și redactarea

Analiza și interpretarea ridică probleme deosebit de complexe. Problematika acestor faze finale ale cercetării este diferită, înainte de toate, prin aceea că fiecare cercetare își are sarcinile ei specifice. Ca urmare, posibilitatea enunțării unui sistem de reguli după care să ne conducem „pas cu pas” este mult redusă în raport cu posibilitățile pe care le oferă în acest sens alte etape. De aici nu rezultă însă concluzia că procesualitatea operațiilor de care ne ocupăm exclude orice elemente sistematice cu caracter de ghid pentru orice cercetare sociologică. Acceptarea unui asemenea punct de vedere va duce la ideea de natură subiectivistă conform căreia fiecare cercetător sau grup de cercetare este obligat să ia totul de la capăt, fără să țină seamă de experiența deja acumulată.

Realmente, fazele finale ale oricărei cercetări sociologice sînt parcurse în același mod, chiar dacă metodele de analiză vor purta, de fiecare dată, amprenta particularităților obiectuale și spațio-temporale ale temei investigate, iar interpretarea și redactarea vor oglindi particulari-

tățile personalității cercetătorului sau ale grupului de cercetare care a participat la conceperea și conducerea tuturor operațiilor. De altfel, participarea la analiză și interpretare este strict condiționată de participarea la celelalte faze ale cercetării. Consecințele încălcării acestei reguli sînt lesne de înțeles.

Problema corectitudinii ideilor emise și a acțiunilor întreprinse este problema cheie în cercetarea sociologică. Este suficient să fie ignorată numai o singură dată, în cazul unei tehnici, una din ipotezele principale și valoarea concluziilor trase și a măsurilor preconizate va fi contrazisă total sau parțial de practică. De aici necesitatea strictei respectări a regulilor concepției și desfășurării fiecărei operațiuni. Numai respectînd această necesitate *da capo al fine* vom avea siguranța depistării a ceea ce există obiectiv și vom acționa convinși de eficiența efortului depus.

Vom reține deci: *cu cit în fazele anterioare s-a gîndit și s-a acționat comițînd minimum de greșeli, cu atît analiza și interpretarea, efectuate de asemenea corect, vor permite estimări de certă valoare.*

ANALIZA este continuarea firească a operației de tabulare. De altfel, aceste operații pot fi făcute concomitent, după ce în prealabil s-a căpătat o anumită experiență. Pentru început însă este indicat să fie efectuată separat. Practic vom proceda astfel:

a) *Realizarea desfășurătorului.* Înșiruire și numerotăm întrebările, cu toate codurile lor, pentru a obține un cap de tabel. În stînga acestui tabel punem numerele de ordine cu care au fost notate exemplarele instrumentului folosit (fișă de interviu, chestionar etc.). Luăm apoi fiecare exemplar și notăm cu semnul plus (+) răspunsul pe care subiectul l-a dat la prima întrebare, apoi la a doua, la a treia, la a patra, și tot așa pînă epuizăm toate întrebările.

Dacă dorim să verificăm și gradul de înțelegere a întrebărilor de către subiecți, atunci vom nota cu minus (—) sau alt semn răspunsurile neconcludente sau ne la obiect. Pentru cercetătorul începător urmărirea în procesul analizei a acestor răspunsuri este absolut necesară. (De ce? Pentru că să-și dea seama de sensul pe care diferite categorii de oameni îl dau unor noțiuni, precum și din alte motive.)

Pentru exemplificare vă oferim un model de proporții reduse (lățimea paginii nu ne permite, un desfășurător prea mare). Presupunînd că am folosit un chestionar de numai cinci întrebări pentru anchetarea unui eșantion de 2000 de persoane, desfășurătorul model poate arăta așa: (Vezi p. 526, tabelul 1).

Numărul chestionarului	Întrebarea 1		Întrebarea 2				Întrebarea 3			Întrebarea 4		Întrebarea 5					
	Cod 1	Cod 2	Cod 1	Cod 2	Cod 3	Cod 4	Cod 1	Cod 2	Cod 3	Cod 1	Cod 2	Cod 1	Cod 2	Cod 3	Cod 4	Cod 5	Cod 6
1		+			+			+			+			0			
2		+		+				+			+				+		
3	+		+							+		+					
4	+			+					+				+				
5	+				0					+			+				
6	+		+								+			+			
7		+		+						+				+			
...																	
2000		+			+					+					+		
Total	1 315	685	451	785	603	68	102	805	903	765	1235	41	306	1203	304	62	48

Distribuția persoanelor anechetate în funcție de sex, categoriile socio-profesională și vîrstă

VIRSTA	BĂRBATI									FEMEI									
	din care									din care									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Între 14-16 ani																			
Între 17-18 ani																			
Între 19-20 ani																			
Între 21-24 ani																			
Între 25-28 ani																			
	TOTAL									TOTAL									
	MUNCITORI									MUNCITORI									
	INTELECTUALI ÎN SECTOARE PRODUCTIVE									INTELECTUALI ÎN SECTOARE PRODUCTIVE									
	ALȚI INTELECTUALI									ALȚI INTELECTUALI									
	Personal cu studii medii în sectoare productive									Personal cu studii medii în sectoare productive									
	FUNCȚIONARI									FUNCȚIONARI									
	STUDENȚI									STUDENȚI									
	ELEVI									ELEVI									
	FĂRĂ OCUPAȚIE									FĂRĂ OCUPAȚIE									
	TOTAL									TOTAL									

Observați la rubrica *Total* a modelului că suma răspunsurilor la întrebările la care nu apare zero este egală cu 2000. În schimb, a celelalte întrebări, totalurile sînt mai mici decît 2000. De ce? Pentru că am totalizat numai semnele plus (+).

b) *Tabularea*. O dată prinse în desfășurător răspunsurile la toate întrebările din toate chestionarele sau fișele de interviu, pe lîngă faptul că obținem o imagine generală asupra rezultatelor cercetării, avem posibilitatea să întocmim diverse tabele simple sau corelative, precum și tot felul de grafice, diagrame, histogramme etc., în funcție de cerințele analizei.

c) *Sistematizarea* pe probleme, pe ipoteze a tuturor notelor, observațiilor și ideilor înregistrate, fie că ne aparțin, ne-au fost revelate de un moment sau altul al cercetării, fie că aparțin unor subiecți cu care am venit în contact.

În acest moment, *analiza* este în plină desfășurare. Analiza, ca operație generală, presupune obligativitatea abordării materialului adunat atît din punct de vedere cantitativ, cît și din punct de vedere calitativ. Ponderea metodelor cantitative sau a celor calitative de analiză este dictată în fiecare caz concret de direcția spre care se concentrează interesul cercetătorului. Dacă acest interes este captat cu precădere de cazuri individuale, vor predomina metodele necantitative de analiză și evaluare. În caz contrar, cînd atenția cercetătorului este captată de ansamblu, de ceea ce caracterizează colectivitatea umană investigată, vor predomina metodele cantitative, deși, și în această situație, metodele calitative de analiză și de evaluare pot juca un rol foarte important.

Să reținem deci că este vorba de ponderea pe care trebuie s-o aibă un grup de metode sau altul și nicidecum de excluderea reciprocă. Cu alte cuvinte, în orice cercetare sînt folosite atît modalități cantitative, cît și modalități calitative de analiză.

Insistența noastră asupra acestui aspect al problemei se explică prin aceea că, nu de puține ori, în materiale ce prind a fi rodul unor anchete sociale sînt prezentate drept concluzii cu valoare generală, estimări forțate, obținute pe baza unor sârce și încorecte investigații, ale căror date au fost analizate cu ajutorul unei singure metode.

Corectitudinea estimărilor științifice nu este dictată de bunul simț (la care se face apel în materiale de genul celor amintite mai sus), ci se obține pe o cale mai puțin comodă, folosindu-se modalități multiple de analiză — un adevărat complex de metode. În caz contrar, orice idee — cît ar fi ea de prețioasă sau îmbietoare — rămîne în stadiul ipoteticului

și sîntem obligați s-o prezentăm ca atare.

Reținem: *îmbinarea analizei cantitative, a descrierii statistice cu inferența este o regulă a cărei aplicare nu admite nici cel mai mic compromis.*

Desigur, o asemenea exigență nu poate fi respectată întrutotul de nici un cercetător decît în cazul cînd el posedă cunoștințe vaste de specialitate și, totodată, și-a însușit și și-a perfecționat neîncetat deprinderile cerute de meșteșugul analizei. Pentru cel care execută asemenea operații pentru prima, a doua sau a treia oară, iar bagajul de cunoștințe speciale este redus, lucrurile sînt ceva mai complicate. Pentru a nu greși, este obligat să supună unui control permanent și din multiple unghiuri modul în care a folosit fiecare metodă sau procedeu de analiză (trăgînd, pe această bază, concluzii metodologice proprii cu privire la căile cele mai simple și sigure de verificare).

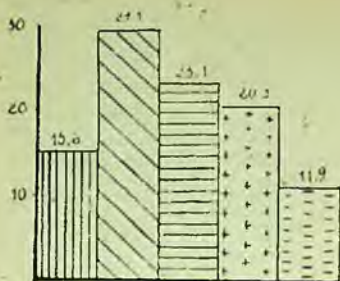
Analiza sau descrierea statistică (în cercetările de genul celor la care ne-am referit în materialele din numerele anterioare ale acestei publicații) au un rol foarte important pe ansamblul operației. Inferența depinde în asemenea cazuri într-o foarte mare măsură de prelucrarea distribuțiilor statistice, de construirea diagramelor și histogramelor, precum și de calcularea măsurilor simple, cum sînt: mediiile, mărimea dispersiei, procentajele, coeficienții de corelație etc.

De obicei, analiza sau descrierea statistică încep luînd una sau mai multe caracteristici, urmărindu-se surprinderea felului în care se distribuie subiecții chestionați pe baza caracteristicii sau caracteristicilor respective.

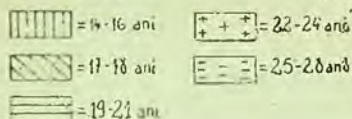
Să presupunem că avem în față desfășurătorul chestionarului intitulat *Interesul pentru lectură în rîndul tinerilor* (apărut în nr. 3 al acestei reviste) și că dorim să știm cum se distribuie subiecții în funcție de caracteristica *vîrstă*. Extragem din desfășurător datele respective și calculăm ponderea fiecărei grupe de vîrstă. Ghidîndu-ne, în continuare, după tifrele obținute (procentaje), construim fie un tabel, fie o digramă etc.

Orice manual de statistică ne informează asupra folosirii corecte a diverselor procedee, inclusiv asupra realizării graficelor, a diagramelor etc. Din acest motiv, noi ne rezumăm la prezentarea cîtorva tipuri de diagrame prin care vom exprima și vizual ceea ce spun cifrele. (Vezi diagrama de la p. 529.)

În cazul în care dorim să aflăm distribuția subiecților după două sau după mai multe caracteristici, vom folosi un tabel, pentru a expune datele obținute, conform următorului model: (Vezi tabelul nr. 2 de la p. 527.)

LEGENDĂ

Comparând datele a două asemenea tabele — unul avînd datele privitoare la întreaga populație, iar celălalt datele privind eșanționul selectat — ne vom da seama în ce măsură eșanționul este reprezentativ pentru populația respectivă și, în consecință, în ce măsură estimările pot fi extinse la întreaga populație avută în vedere*).

Modalitățile de începere a analizei sau descrierii statistice mai sus expuse nu sînt singurele. Putem să începem această operație prin construirea distribuției frecvenței răspunsurilor pe fiecare întrebare în parte. În acest caz, vom uza exclusiv de datele primite la totalul desfășurătorului, construind tabele cu o singură intrare de genul următor: (Vezi tabelul nr. 3 de la p. 529).

Țar iată un cap de tabel ceva mai complicat: (Vezi tabelul nr. 4 de la p. 530).

Observați că acest tabel nu cuprinde codurile 1 și 2. Dacă vă amintiți, atunci cînd am vorbit de codificare, am menționat că este bine să notăm cu 1 numai răspunsul DA, iar cu 2 numai răspunsul NU. Chiar dacă o întrebare nu implică aceste răspunsuri dihotomice, vom începe numerotarea răspunsurilor cu cifra 3. De asemenea, ați observat că după codul 7 nu urmează codul 8, ci 9; în toate cazurile, „Alte răspunsuri“ va primi codul 9 și nu alt cod. Aceste reguli se cer a fi respectate numai pentru a evita eventualele confuzii.

*) Constatăm de asemenea, cu acest prilej, în ce măsură cadrul folosit la eșanționare era la zi. De asemenea, dacă sistemul de date ne permite, putem corecta eșanționul, astfel încît el să fie reprezentativ din cît mai multe unghiuri de vedere (= caracteristic).

Tabel 3

Distribuția frecvenței răspunsurilor la întrebarea nr. 13: („Vă amintiți cînd ați citit ultima dată o carte?“).

Cod 1 (DA)	Cod 2 (NU)	Cod 0 (Nu răspunde: nu vrea, nu-și amintește etc.).	TOTAL
1	2	3	4

În fine, încă un exemplu de tabel cu multe coduri: (Vezi tabelul nr. 5 de la p. 530.)

Cele trei capete de tabele prezentate sînt, după cum se poate ușor constata, părți din desfășurător. De această dată însă nu mai avem semne (plus, minus etc.) ci cifre, respectiv totalurile desfășurătorului.

Atragem atenția asupra faptului că noi, pe lîngă cifra de cod, am scris în fiecare casetă două lucruri în plus: „cod“ și răspunsul. Practic nu se procedează așa. Nu este nevoie. În caseta tabelului se prinde exclusiv cifra, ușurînd procesul analizei. Dar se procedează așa în tabelele de laborator. În tabelele care apar în cărți, reviste — deci destinate publicării — vom da exclusiv cifre de cod numai dacă publicăm și chestionarul

Distribuția frecvenței răspunsurilor la întrebarea nr. 6, e, cap. C („Cum sînteți informat asupra colecțiilor bibliotecii?”)

Cod 3 (Consult cataloagele)	Cod 4 (Consult listele...)	Cod 5 (Mă informează...)	Cod 6 (Mă informează...)	Cod 7 (Mă informează...)	Cod 9 (Alte răspunsuri)	Cod 0 (Nu răspunde)	TOTAL
1	2	3	4	5	6	7	8

Tabel 5

Distribuția frecvenței răspunsurilor la întrebarea nr. 5, cap. C („Dacă NU, de ce?”)

Cod 3 (Citesc la altă bibliotecă)	Cod 4 (Mă satisfac...)	Cod 5 (Împrumut cărți de la...)	Cod 6 (Nu am...)	Cod 7 (Biblioteca...)	Cod 8 (Nu-mi convine...)	Cod 9 (Alte răspunsuri)	Cod 0 (Nu răspunde)	TOTAL
1	2	3	4	5	6	7	8	9

(codificat). În caz contrar, sîntem obligați să scriem fiecare răspuns.

Prezentarea și comentarea tabelelor, graficelor, diagramelor, histogramelor și altor tehnici de ordin statistic nu epuizează analiza. Cum spuneam mai sus, ele constituie mijloacele cu ajutorul cărora cercetătorul pune în relație o caracteristică cu alta, un atribut cu altul și prin inferențe repetate se străduiește să explice (interpreteze) modul cum iau naștere relațiile pe care le demonstrează că există obiectiv. Aici lucrurile se complică, devin mai delicate, cerînd răbdare și perspicacitate. Iar dacă există dorința să se stabilească și să se interpreteze relații a căror variație este determinată de acțiunea concomitentă a mai multor caracteristici, se impune utilizarea unor tehnici statistice mai complicate decît mediile, procentajele etc. Mai complicat nu înseamnă neapărat greu de înșușit. În fond, lucrul cel mai greu pentru a efectua cu maximum de răspundere cercetări sociologice pe teren nu-l reprezintă însușirea tehnicilor statistice, ci însușirea capacității de a le aplica numai cînd este reală nevoie.

Furam de beția calculării unor coeficienți cu gradul și sensul relației dintre mai multe variabile, calcule care dau efectiv strălucire și ținută științifică înaltă referatelor finale (studii, broșuri etc.), unii cercetători comit erori direct proporționale cu pregătirea lor. Atragem atenția asupra acestui pericol deoarece propria experiență ne-a convins că aplicarea formulelor din manuale, citind sau neînțelegînd „limitele sau supozițiile care stau la baza lor”, duce „automat” la erori.

În ceea ce privește interpretarea relațiilor, pericolele care îl pîndesc pe cercetător sînt atît de multe, încît se impune o atenție deosebită în procesul trecerii de la un moment la altul. „Studiul relațiilor dintre două sau mai multe variabile — spune C. A. Mosser în lucrarea pe care am mai citat-o — este simplu atîta vreme cît ne mulțumim numai cu stabilirea mărimii și direcției asociației. Dar, îndată ce încercăm să studiem semnificațiile, să facem inferențe de la cauză la efect, apar difiultăți” (p. 415—416). Nu totdeauna cînd două variabile variază împreună înseamnă că avem o relație de la cauză la efect. O

asemenea interpretare este de regulă simplistă. Pentru a determina relația de la cauză la efect, trebuie să studiem cu atenție și să interpretăm corect succesiunea cronologică a variabilelor în relație, ținând seamă de „influența perturbantă a altor variabile” (vezi p. 417—419), deoarece o caracteristică poate fi cauza altei caracteristici dar nu în mod direct ci prin intermediul alteia care, la rândul ei, este rezultatul acțiunii directe sau tot mediate a unei variabile ce inițial părea cu totul străină de relația luată în studiu.

Multe, foarte multe ar fi încă de spus în legătură cu această problemă a analizei și interpretării relațiilor dintre variabile. Ne oprim însă aici, considerând că ne-am făcut datoria, dacă nu prin explicațiile date, cel puțin prin sârnirea curiozității.

În final, câteva cuvinte despre redactarea raportului de anchetă. Celor care doresc să cunoască toate aspectele unei

asemenea munci, le indicăm lucrarea lui C. A. Mosser, lucrare în care sînt reproduse *Recomandările privind pregătirea rapoartelor de anchete selective* publicate de Oficiul statistic al ONU în 1950.

Principalul scop al raportului în cazul unor cercetări efectuate este elaborarea concluziilor teoretice cu valoare practică imediată, a măsurilor ce se cer a fi luate imediat și în perspectivă. Aceste concluzii trebuie susținute cu argumente imbatabile sau foarte greu de contrariat. Principalul argument este, după părerea noastră, EFICIENȚA măsurilor propuse, concordanța lor cu sensul general al dezvoltării sociale și cu sensul concret, particular al perfecționării componentei colecțiilor, a tehnicii bibliotecare și a metodelor de lucru cu publicul potrivit cerințelor sociale la zi.

Em. DROB
N. STRATONE

25 DE ANI DE LA APARIȚIA PRIMULUI NUMĂR LEGAL AL „SCÎNTEII”

S-a implinit un sfert de veac de cînd a apărut primul număr legal al SCÎNTEII. Continuînd tradițiile glorioase ale organului central al partidului apărut în anii grei ai ilegalității, SCÎNTEIA reprezintă în acești ani ai celor mai profunde transformări politice și sociale din istoria poporului nostru, propagandistul și orga-

nizatorul colectiv, principalul transmițător al ideilor partidului în toate etapele prefacerilor revoluționare și a construcției socialiste în patria noastră. Tribună a ideilor cele mai înaintate, cronică a marilor realizări ale poporului sub conducerea partidului, instrument de frunte în informarea și modelarea conștiinței socialiste a maselor, SCÎNTEIA e un model de presă comunistă, principială, partinică, întrunind prețuirea și dragostea întregului nostru popor.

Slujitori ai cărții, bibliotecarii, care își consideră principala lor misiune de a propaga cuvîntul partidului prin slova tipărită, și colectivul REVISTEI BIBLIOTECILOR adresează redacției SCÎNTEII, cu prilejul acestei aniversări, cuvinte de caldă felicitare și urări de noi și noi succese pe drumul trasat de partid pentru construirea societății socialiste multilaterale dezvoltată în patria noastră.

PROBLEME DE PSIHOSOCIOLOGIE A LECTURII ȘI A BIBLIOTECILOR

După cum matematica s-a infiltrat în domeniile cele mai variate ale științei — în biologie, în lingvistică, în economie —, și unele științe sociale, ca psihologia și sociologia, și-au extins sfera de cercetare, se ramifică multiplu și se aplică din ce în ce mai mult în cele mai diferite domenii. Vorbim astăzi de psihologia muncii, a reclamei, a artei, de psihologia medicală, politică, industrială, judiciară, lingvistică, de sociologia istoriei, a literaturii, a religiilor, a gustului, a economiei, a politicii etc.

În articolul de față vom căuta, pe baza literaturii de specialitate consultate, să trecem în revistă preocupările care există astăzi, pe plan mondial, în legătură cu psihologia și sociologia lecturii și a bibliotecilor. De fapt, aceste două științe — aplicate la studierea unor realități — se împletesc atât de strâns încât ne putem permite să utilizăm termenul de „psihosociologie“, părîndu-ni-se mai potrivit. De

altfel, Traian Herseni¹⁾ subliniază tendința generală de a elabora cercetări interdisciplinare sau multidisciplinare, pentru o adaptare cât mai fidelă la realitate, în cazul nostru, „îmbinarea psihosociologiei și sociologiei într-o ramură de unire și colaborare, psihologia socială sau psihosociologia“²⁾.

Psihosociologia cărții

Studiile asupra psihosociologiei cărții sînt destul de puțin numeroase, deși civilizația și cultura actuală nu pot fi concepute fără carte, această verigă în transmiterea spiritualității omenești³⁾, avînd funcții multiple în viața socială: de tezaur de cunoștințe, de mentor al generațiilor tinere, de factor de informare etc.

O carte, prin însăși definiția ei, este un mijloc de schimburi culturale, avînd ca scop multiplicarea cuvîntului. Ea se adresează unui mare număr de persoane, deci unei colectivități, unei societăți. Nici nu se poate măcar concepe o carte publicată pentru un singur om — ea n-ar avea nici un sens. Scopul cărții este tocmai acela de a reuni, printr-un aparat de transmisiune extrem de complicat — care ține în același timp de artă, tehnologie și comerț —, indivizi bine definiți (autorii) cu o colectivitate mai mult sau mai puțin limitată (cititorii). Aceste implicații sociale sînt cu atât mai numeroase și au o pondere mai mare, cu cît producerea cărții în tiraje de masă se dezvoltă mai mult.

Primele preocupări în ceea ce privește psihologia și sociologia cărții se pare că s-au manifestat abia în deceniul trecut. Menționăm, în acest sens, articolul lui Gilbert Mury intitulat: *Este oare posibilă o sociologie a cărții?* (în revista *Informations sociales*, 1957), în care se subliniază importanța, pentru toți cei care se ocupă de carte, într-un fel sau altul, de a se întreprinde un studiu sistematic asupra publicului.

Mai tîrziu, în 1960, Robert Escarpit vorbește despre o *Sociologie a cărții* șco-

lare, în nr. 34 din *Techniques graphiques*.

La noi, cu excepția unor articole, se poate spune că nu există studii mai ample privind sociologia cărții. Studiul lui D. Trancă, citat, este considerat de însuși autorul lui drept „o introducere” în această problemă; după ce tratează o serie de aspecte ale ei, el încearcă să dea o definiție a sociologiei cărții: „Aceasta ar fi... o ramură a sociologiei culturale; obiectul ei l-ar forma cartea în complexele ei raporturi sociale, autor-editor-librar-public, influența pe care aceasta... o exercită asupra majorității cititorilor a-dulți și influența pe care aceste mase o exercită asupra destinului cărții; raporturile culturale, economice, psihologice, pedagogice, care se stabilesc pe întregul circuit uman... pot fi cercetate și generalizate pe baza unor studii permanente asupra opiniei publice...; sociologia cărții... are valoare aplicativă prin concluziile ei în determinarea profilului cititorului mediu și a măsurilor care trebuie luate în activitatea editorială și de difuzare a cărții...”⁴⁾.

Psihosociologia lecturii

În sociologia cărții unul din factorii de bază este lectura, „asimilarea /ei/ și influența indirectă asupra formației intelectuale a maselor. Procesul acesta lent, sinuos, diferă de la categorii la categorii, de la vârste la vârste și chiar de la individ la individ”⁵⁾.

Un studiu deosebit de valoros privind elucidarea psihosociologiei lecturii — chiar dacă se referă în principal la beletristică — este cel al lui Robert Escarpit⁶⁾.

Autorul analizează „faptul literar” sub toate aspectele, arătând în ce măsură acesta poate constitui obiect de studiu pentru sociolog. Pornind de la ideea că orice fapt literar presupune trei elemente: creator (scriitor), opere și public (cititor) — care acționează unul asupra celuilalt —, el subliniază necesitatea unei analize sociologice a faptului literar, arătând că ea este posibilă.

Fiecare din elementele amintite pune o multitudine de probleme de ordin psihologic, moral, filozofic, estetic, istoric, politic, social și chiar economic, ceea ce face ca studierea faptului literar să fie deosebit de anevoioasă; de aceea și cele mai bune manuale de istorie literară tradițională nu țin seama de dimensiunea socială a fenomenului, rămânând la vechea

schemă: omul și opera. Și aceasta fiindcă nu au la dispoziție o metodă riguroasă, adecvată scopului.

Încercări de a studia aspectul sociologic al creației literare se pot totuși semnală. Amintim numărul special din 1957 al revistei *Informations sociales* (pomenit mai sus) consacrat unei vaste anchete asupra literaturii și marelui public, anchetă ce poate fi considerată ca un pas decisiv spre cercetări organizate. Asemenea cercetări se efectuează la ora actuală în diverse centre de studii sociologic al faptului literar: la Bordeaux, Bruxelles, Birmingham. Preocupări similare există și în țările socialiste, precum și în R. F. a Germaniei, Italia, Japonia, S.U.A., Africa.

Studiul sociologic al faptului literar, al cărții, al lecturii și, în general, al literaturii trebuie să se bazeze pe date obiective, furnizate de statistici, care sînt utile, oricît de rare și incomplete ar fi. Acestea se vor interpreta apoi — desigur — ținînd seama de structura societății în care se încadrează faptul literar, precum și de o serie de aspecte care-l condiționează: regim politic, clase și categorii sociale, meserii, timp liber, instituții culturale, grad de analfabetism, ca și de situația economică și legală a scriitorului, librarului, editorului. Se pot studia apoi diferite probleme de lingvistică, de istorie a cărții etc., precum și cazuri concrete (evoluția unui gen, tratarea unei teme). Astfel, cercetătorul, ajutat de anchete, interogatorii, mărturii scrise sau orale, selectînd informațiile date de studierea unor „cazuri”, va putea pune în valoare întreaga semnificație a fenomenelor observate în mod obiectiv.

În continuare, ne vom opri la cîteva aspecte sociologice ale lecturii, așa cum sînt abordate în studiul amintit. Lectura nu este numai un act de cunoaștere ci și o experiență care angajează ființa umană aît sub aspect individual cît și colectiv⁷⁾. Sarcina anchetatorului care urmărește acest proces este mult îngreuiată în cazul cititorului-savant (care aparține unui grup determinat de indivizi), datorită faptului că asupra acestuia se exercită un gen de presiune socio-culturală din partea grupului din care face parte. Mai semnificativă pentru o anchetă sociologică este cercetarea aceluia cititor care își orientează alegerile în primul rînd conform gustului personal. Acesta, deoarece citește de plăcere, fără vreo constrîngere exterioară, este incomparabil mai liber decît cititorul-savant.

Bineînțeles, între aceste două tipuri de lectură nu există o graniță tranșantă. Ele

coexistă, uneori coincid chiar. Cititorul consumator chiar dacă nu are în vedere altceva decât să guste ce i se oferă și să decidă dacă îi place sau nu, nu înseamnă că e lipsit de luciditate intelectuală și de curiozitatea de a găsi motivele care să-i explice preferința pentru o carte sau alta.

Actul lecturii trebuie considerat deci în ansamblu: un act liber, fără indoială, însă influențat de împrejurările în care are loc. Pentru moment cel puțin, natura lui intimă este inaccesibilă analizei, totuși, o interpretare a diferitelor categorii de cititori este posibilă, nu în funcție de judecățile literare pe care ei le fac ci de o situație dată, fără ca să se poată trage concluzii definitive. Aceasta fiindcă informațiile de care dispunem — în majoritatea lor furnizate de bibliotecari — sînt fragmentare încă.

Un exemplu care permite să vedem genul de date care s-ar putea obține dintr-o anchetă sistematică este un studiu efectuat în Franța (de R. Escarpit) asupra lecturii feminine. Această anchetă a arătat că, în toate păturile sociale, comportarea femeilor pare mai omogenă decît a bărbaților, din cauza stilului lor de viață relativ mai uniform: grija menajului și a copiilor, dublată adesea de o activitate profesională. Este foarte frecventă lectura „de evaziune” (romane sentimentale, istorice, polițiste), mai ales la femeile între 30 și 40 de ani, ceea ce face ca autorii preferați să fie femei sau scriitori care manifestă tendință spre evaziune (Loti, Benoit) sau care prezintă preocupări cotidiene (Cronin, Soubiran, Van der Meersch). În sfîrșit, ca și în cazul bărbaților de altfel, lecturile tind să devină „mai literare” pe măsură ce vîrsta este mai înaintată.

Motivările lecturii

Cu privire la motivele psihologice care determină lectura, „consumul” de carte, trebuie subliniat faptul că aceste două noțiuni nu se confundă, deoarece omul cumpără cărți nu numai din dorința de a le citi, motivele lui putînd fi diferite: dorința de *ostentație* (cartea fiind considerată un semn de bogăție, de gust), *obișnuința* de a avea volumele unei anumite colecții, *sentimentul de fidelitate* față de o cauză sau o persoană, *gustul* pentru lucruri frumoase (cartea fiind apreciată în acest caz ca operă de artă, pentru legătură, ilustrație etc.). Ceea ce ne interesează nu este însă consumarea cărții fără lectură, ci lectura propriu-zisă.

Motivările lecturii sînt funcționale și literare și ele corespund celor două tipuri de lectură despre care s-a vorbit.

În *motivările funcționale*, deci acelea

care determină lectura funcțională, s-ar încadra informarea, documentarea și pregătirea profesională, asupra căroră nu este cazul să insistăm. Trebuie observat că și lectura unei opere literare poate fi motivată funcțional. Unul din cele mai interesante exemple îl constituie cartea care joacă rol de medicament: pentru a adormi mai ușor, pentru a ne sustrage unei stări de anxietate, pentru relaxare sau pentru a face un fel de „ginnastică mintală igienică” în cazul unor romane captivante. Din aceeași categorie fac parte lecturile care joacă un rol similar cu cel al drogurilor: ele acționează direct asupra sistemului nervos, în vederea obținerii unor anumite senzații. Este vorba de lecturile de groază, ilariante, lacrimogene, erotice. Se poate menționa aici chiar și lectura militantului și a autodidactului, deoarece ea servește ca instrument de luptă sau de promovare socială în primul rînd, iar plăcerea de a citi, chiar dacă există, este pe plan secundar.

Motivarea literară propriu-zisă este aceea care face din lectură un scop în sine, nu un mijloc. Astfel concepută, lectura presupune singurătate, dar în același timp o și exclude. Căci omul care citește se izolează de lumea care-l înconjoară și trăiește, în tot cursul lecturii, în lumea creată de carte, conștiința lui fiind complet absorbită; dar, pe de altă parte, lectura este un act social, fiindcă îl obligă pe cititor să iasă din sine însuși, să recurgă la o altă persoană — la autor. Deci lectura suprimă în mod provizoriu relațiile individului cu universul său dar le înlocuiește cu universul operei pe care o citește.

De aceea, motivarea acestui tip de lectură este aproape întotdeauna o lipsă de satisfacție sau un dezechilibru oarecare între cititor și mediu, indiferent de cauzele care declanșează acea stare de spirit: dragostea, ura, mila, mizeria, opresiunea, teama de viitor, plictiseala etc. În acest sens, orice lectură literară este, în realitate, o lectură de „evaziune”. Există însă mii de căi de a evada. Este o deosebire esențială între evadarea prizonierului, care înseamnă o cucerire, o îmbogățire, și cea a dezertorului, care este o înfrîngere, o sărăcire. Important este deci de ce și spre ce evadezi.

Condițiile lecturii

Oricare ar fi motivele care-l determină pe om să citească, lectura nu poate fi eficientă decît în împrejurări favorabile. Se pune deci întrebarea: cînd și unde se citește și care sînt factorii care influențează lectura?

Evident, tipul de activitate profesională, condițiile de climă, de locuit, situația familială etc. sînt factori determinanți care trebuie studiați în detaliu, fiecare în parte.

În general, se poate admite că momentele de disponibilitate din viața unui om civilizată din secolul al XX-lea s-au împărțit în trei mari categorii: „momente goale”, irecuperabile (în timpul transportului, al orelor de masă), — *orele libere propriu-zise* (după ziua de lucru) și *perioadele de non-activitate* (duminici, concedii, boală, pensionare).

Lectura în momentele goale este consacrată de cele mai multe ori ziarelor și revistelor ilustrate, dar, în unele țări, și unor publicații destinate special călătorilor. Numărul lor de pagini este calculat în așa fel încît să corespundă unei călătorii de una, două sau mai multe ore.

Lectura din orele libere este, fără îndoială, cea mai frecventă, mai ales cea de seară, în special la oamenii în vîrstă, deci mai puțin solicitați de distracții exterioare. Ea este favorizată de viața din mediul rural și de un climat mai aspru. S-a constatat că lectura este foarte scăzută în țările mediteraneene dar foarte frecventă în Anglia și în țările scandinave, în ciuda terenului eucerit de televiziune și de radio, tot un fel de lectură, audio-vizuală.

În general, persoanele anchetate menționează cu mai multă plăcere *lectura de noapte*, care se face de obicei în pat, de unde derivă și expresia „carte de căpățîi”, foarte semnificativă; cartea pe care o are cititorul pe noaptea, la „căpățîi”, și căreia îi consacră mult timp, reflectă în modul cel mai fidel gustul său, deoarece în singurătatea camerei, toate tabu-urile și constrîngerile sociale se estompează, pierzîndu-și puterea de inhibiție; cititorul se simte liber. În paranteză spus, ar fi interesantă și o anchetă asupra „cărții de căpățîi”.

Lectura din *timpul bolii* are de asemenea o eficacitate ce nu poate fi pusă la îndoială. Orele lungi petrecute în pat în timpul bolii, dar mai ales al convalescenței, permit bolnavului o aprofundare mai greu de realizat în condiții normale. S-au înregistrat numeroase cazuri cînd lecturile decisive ale unei vieți s-au făcut în timpul bolii. Din păcate însă nu se dă importanța cuvenită bibliotecilor de spital care sînt extrem de sărace sau chiar inexistente.

Lectura vacanțelor este puțin cunoscută. O sumară anchetă efectuată într-o stațiune balneară din Franța — care primește anual 10—15 mii de vilegiaturisți — a arătat, de pildă, că succesul unei cărți recent apărute (*Carnets du Major Thompson*) a avut ca punct de plecare

tocmai această localitate. Vilegiaturisții, avînd la dispoziție un stoc limitat de cărți, fapt la care s-a mai adăugat și sezonul ploios, s-au văzut obligați să citească ceea ce aveau la îndemînă. Cartea în cauză, care apăruse recent și nu ajunsese să fie încă difuzată pe căile obișnuite și să fie cunoscută, a dobîndit în urma acestei împrejurări o circulație largă și s-a bucurat ulterior de succes.

Anchete similare, repetate și extinse în diferite stațiuni de odihnă și tratament, ar putea oferi date interesante și, eventual, idei în vederea îmbunătățirii situației difuzării cărții în stațiunile respective.

Alt factor care influențează lectura este *vîrsta*. Tînărului îi rămîne puțin răgaz pentru lecturi nefuncționale fiindcă educația, formația profesională îi răpesc cea mai mare parte din timp. În plus, și acele relativ puține ore libere de care dispune sînt consacrate unor activități distractive, mai ales sportului. Toate sondajele arată că, în afara lecturii funcționale, tînărul citește puțin. Și totuși, el citește, fiindcă tînrețea este vîrsta crizelor personalității, a ciocnirilor cu colectivitatea, a pasiunii pentru citit, cercul lecturilor sale este însă strîmt. Începutul lecturii adevărate pare să se plaseze abia după 30 de ani, perioadă mai prielnică pentru concentrare, cînd omul este mai degajat de problemele mari ale vieții. Pensionarul este de asemenea un cititor de bună calitate, pentru același motiv. În plus, el dispune de și mai mult timp liber. Experiența bibliotecilor arată că ele sînt des frecventate de pensionari care citesc nu numai de plăcere, dar întreprind chiar și cercetări de profunzime. Iată deci că lectura pensionarilor poate fi foarte utilă, ea avînd deseori, ca rezultat lucrări deosebit de valoroase, rod al răgazului pentru studiu, dublat de experiența și de cunoștințele dobîndite în cursul a zeci de ani de activitate.

(Continuare în numărul viitor)

Georgeta FANEA

Bibliografie

1. Herseni, Traian. *Coordonate ale culturii de masă*. În: Psihosociologia culturii de masă. București, Editura științifică, 1968, p. 13.
2. Idem, p. 13—14.
3. Trancă, Dumitru. *Cartea — implicații sociale*. În: Op. cit. nr. 1, p. 79.
4. Idem, p. 116.
5. Idem, p. 114.
6. Escarpit, Robert. *Sociologie de la littérature*. Paris, Presses Universitaires de France, 1964.
7. Herseni, Traian. *Psihologia culturii de masă*. În: *Psihologia și viața*. București, Editura științifică, 1969, p. 304—325.

STATUTUL BIBLIOTECARILOR

O NECESITATE

Schimb de opinii

VIRGIL CÂNDEA

1. Activitatea bibliotecarului este o parte componentă obligatorie a tuturor domeniilor de creație umană, care comportă documentare; ea este, de asemenea, inerentă organizării timpului liber al omului, timpului pe care el îl consacră instruirii sau delectării prin lectură. Rezultă că bibliotecarul este un auxiliar indispensabil atât activității principale, obiective și necesare ale omului, cât și activităților lui secundare, subiective, agreabile. Nu mai putem raporta rolul bibliotecarului exclusiv la „indeletnicirile intelectuale”. Toate activitățile umane se intelectualizează azi, toate au un domeniu de știință propriu, un sector de literatură proprie, bibliotecii proprii. La fel, toate vîrstele, profesiunile, gusturile, gradele de instruire au literatura și bibliotecile lor. E, cred, suficient ca să măsurăm locul bibliotecarului în viața contemporană.

2. În trecut, bibliotecarul *stringea* și *păstra* cărțile; accentul a căzut apoi pe funcția sa de *organizator* al cărților, care se înmulțiseră foarte mult. Bibliotecarul prezentului și al viitorului va lăsa *tehnicii* toate aceste activități; el trebuie să se concentreze asupra unei preocupări de *adecvare a nevoilor cititorului la posibilitățile literaturii disponibile*. Misiunea lui actuală este să facă în mod inteligent legătura între tezaurul cunoștințelor umane și viață, între ce s-a scris în trecut și ceea ce este necesar și cerut în prezent, între Carte și Cititor. De unde, cele două obligații: cunoașterea Cărții și cunoașterea Cititorului.

3. Sînt împotriva unui învățămînt bibliotecar de specialitate. Școlile de pînă acum au demonstrat că programa comportă două categorii de cunoștințe: 1. de cultură generală sau propriu unui domeniu al științei și tehnicii; 2. de tehnică bibliotecară. Dar prima categorie de

cunoștințe se obține prin formele de învățămînt, mediu sau superior, existente; a doua nu formează substanța și nu are amploarea care să justifice un învățămînt de specialitate, cu structuri anume. Propunerea mea este ca bibliotecarii pentru bibliotecii de masă și școlare să fie pregătiți în liceu, cu adăugarea unor cursuri de inițiere biblioteconomică și bibliografică în ultimii doi ani de studii. La bacalaureat, acei candidați care s-au pronunțat pentru profesiunea de bibliotecar vor da și un examen de specialitate, care le va oferi o diplomă în consecință.

Pentru bibliotecile de nivel superior propun același proces de formare: cursuri speciale de biblioteconomie și bibliografie, paralele cu cursurile diferitelor facultăți. Bibliotecarul va fi absolventul unei facultăți și, concomitent, al acestor cursuri speciale. Învățămîntul biblioteconomic poate fi unic, cunoștințele fiind aceleași (deci un sistem de cursuri pentru toate facultățile sau institutele de învățămînt superior). Cursurile de bibliografie pot fi nuanțate după domenii.

4. Viitorii bibliotecari se vor pronunța — și vor fi ajutați să se pronunțe — doi ani înainte de terminarea cursurilor (mediu sau superioare). Ei vor urma apoi și cursurile speciale, avînd avantajul de a poseda în același timp cunoștințele de ordin general ale unui bacalaureat sau cele de ordin special al unui absolvent de facultate. Aceasta le va da competență în munca de bibliotecar în raport cu cele sugerate la pct. 2 și vocație pentru dezvoltarea lor ulterioară. În cazul cînd își vor descoperi vocația de publiciști, profesori, inovatori sau cercetători. Pentru că, să nu uităm, biblioteca este un laborator de pregătire a cadrelor și bibliotecarul este cel dintîi care să-i simtă beneficiile. Acei care pot trece la o activitate creatoare în ramura pe care, un timp, au documentat-o, nu vor trebui opriți, ci încurajați, evident cu dovezi sigure de capacitate.

Dialogul, chiar dacă n-a avut loc, este modalitatea cea mai sigură a unei tratări directe și lapidare. Motiv pentru care l-am abordat. Și cu aceasta...

— Printre primele ecouri ale discuției inițiate de revistă, marcăm îndoiala unora asupra oportunității subiectului!

— Probabil că redacția se va explica. În ceea ce mă privește, nu am nici o rezervă. Găsesc tema foarte actuală, concretă, legată nemijlocit de perfecționarea sistemului bibliotecilor din țara noastră, de dezvoltarea activității acestor instituții! Din păcate, nu-i mai puțin adevărat că, deseori, tratarea rolului bibliotecarului în societate, a statutului său profesional, considerațiile asupra profesiei noastre — vezi prelegerile universitare, lecțiile de la cursurile de perfecționare, intervențiile din revistele de specialitate — nu rezistă unei ispite a speculațiilor livrestii, unui anume sentimentalism, la fel de superflue ca și insistenta prevalare de strălucirea unor autorități care au luminat alte domenii, dar pe care viața i-a purtat și prin profesia noastră, de la Leibniz și Goethe la Eminescu și Blaga. De altfel, pentru subiectul în discuție, orice retrospectivă mi se pare prea puțin folositoare.

— Ne aflăm, adică, în fața unor schimbări structurale ale domeniului nostru de activitate?

— Exact! Nu atât în sensul conceptului de bibliotecă, nici al funcțiilor acesteia și poate că nici al principiilor tehnicii biblioteconomice — atunci când sînt reduse la esența lor —, ci al practicii sale „industriale”, al ariei largi de manifestare, al volumului și naturii materialului pe care-l vehiculează, al proporțiilor pe care i le impune solicitarea lumii moderne. Mă gândesc atât la biblioteca științifică, specializată sau enciclopedică, cât și la biblioteca de masă, de cultură generală: prima va trebui să contribuie la rezolvarea „crizei” din domeniul informării și al documentării, în condițiile epocii în care știința a devenit un factor nemijlocit al producției și reciclarea o condiție normală, iar „memoria de hîrtie” a omenirii a căpătat dimensiuni gigantice; a doua va trebui să răspundă cerințelor educației permanente, o activitate care se adresează din ce în ce mai puțin unor oameni „neterminați” din punct

de vedere al studiilor, al culturii generale, al învățaturii și din ce în ce mai mult unora care, specializîndu-se în domeniul delimitate, simt nevoia completării cunoștințelor lor pe un plan mai general, a menținerii la zi cu noutățile din știință, artă, literatură, filozofie etc. Toate acestea în condițiile în care mijloacele mass-media nu numai că stimulează apariția unor noi și noi interese de informare și studiu, dar formează treptat, mai ales la tînăra generație, o anume aptitudine de asimilare rapidă și diversă, o capacitate sporită de acumulari intelectuale într-un ritm care ne depășește astăzi pe noi, cei obișnuiți cu „zăbava” de ieri asupra cărților.

— Vă paște pericolul speculațiilor despre care...

— De loc! Sîntem pe solul unor realități prezente și al unor semne evidente ale dezvoltării ulterioare. Observați, de pildă, ce se întîmplă cu bibliograful de ieri și cum se transformă, fără să ne dăm seama cîteodată: lucrînd în domeniile științei și tehnicii, în domeniile în care au lucrat pînă mai ieri cunoscutul bibliograf Drăgulănescu bunăoară, el a și căpătat un nou statut socio-profesional și, din păcate, și o nouă denumire: documentalist sau documentarist. Fără doar și poate, și unul și celălalt se revendică de la Paul Otlet și H. Lafontaine, ori de la Bianu și Adamescu. O demonstrează și eșuarea încercărilor de a delimita pe plan teoretic zona documentării și a bibliografiei, iar practica demonstrează și mai evident esența comună a acestora. Pe lângă evidențierea produselor de tipar, aprecierea, selecția și recomandarea lor, să nu uităm că adnotarea, sinteza, rezumatul, recenzia, referatul — chiar dacă documentaristii le-au mai schimbat denumirile — fac parte din recuzita clasică a maieuticii bibliografice. Mijloacele tehnice moderne de care beneficiază mai adesea documentaristul nu-i modifică natura muncii. Ca atare, bibliograful și documentaristul trebuie considerați ca aparținînd aceleiași categorii profesionale, cu un statut unic.

— Dar bibliotecarul?

— Prefigurarea unui statut profesional și social al corpului bibliotecăresc este mai dificilă, pentru că presupune cîteva condiții încă neîndeplinite și pentru a căror împlinire va trebui să milităm. Ceea ce este cel mai stînjenitor este faptul că — după aprecierea mea — răspunsul bibliotecarilor la solicitările amintite mai sus este deocamdată neconvîngător: dacă serviciile pe care le aduc bibliotecile academice, științifice, universitare au început să se facă simțite în rîndul cercetătorilor și al tineretului studios, cele mai multe biblioteci școlare, publice, așazisele biblioteci documentare, o parte din-

tre cele de învățământ superior nu rezolvă în condiții corespunzătoare cerințele cititorilor. Lozinca pe care ne-am însușit-o din indicațiile lui Lenin „să construim un sistem de bibliotecă astfel ca orice cetățean să-și poată procura pe această cale orice carte de care are nevoie” rămâne încă un deziderat. Mulți cercetători, ingineri, economiști și tehnicieni din producție, cadre didactice, alți intelectuali care lucrează în orașe mai mici sau chiar în mediul rural, ca să nu mai vorbim de mii de oameni care urmează cursurile învățământului de stat fără frecvență, sînt lipsiți de posibilitatea procurării unor texte foarte necesare și sînt convinși că toți aceștia ar rămîne realmente îndatorați bibliotecii în stare să le procure așa ceva. Dar împrumutul interbibliotecar este atît de timid la noi... Acesta este însă numai un aspect și nu dintre cele mai importante. Lăsînd la o parte excepțiile, cred că bibliotecile nu au intrat încă în conștiința opiniei publice drept „necesități îndubitabile”; or, opinia publică — care include bineînțeles opinia organelor de stat locale, a conducerilor acelor instituții care au în subordine bibliotecă — este hotărîtoare pentru recunoașterea „de facto” a rolului bibliotecarului, a locului său în colectivitate. Mai mult chiar, aș putea spune că de o oarecare devitalizare suferă chiar opinia bibliotecarilor, înșiși despre rostul lor.

— Soluția ?

— Nu-i prea ușoară ! Înaintea unui cod al reglementărilor formale, foarte necesar și el pentru a impune bibliotecă și bibliotecarul, va trebui să gîndim și să trecem la aplicarea fermă a unui program de profesionalizare a bibliotecarilor profesioniști. Astăzi, trecînd peste condițiile generale de studii — medii sau universitare —, am putea spune că, la noi, oricine poate ajunge bibliotecar, cu o singură rezervă — ce-i drept destul de serioasă — aceea de a accepta el însuși această. Teoretic afirmăm necesitatea unor aptitudini particulare, a cunoștințelor de specialitate și a deprinderilor specifice, dar în practică este suficientă o cerere scrisă și existența unui post liber pentru ca un absolvent al facultății de filologie să ajungă bibliotecar la I.M.F. sau la biblioteca tehnică a Combinatului siderurgic din Galați... Și exemplele nu sînt imaginare.

Specializarea, perfecționarea ulterioară se desfășoară și ea mai mult ca un proces spontan. Pentru bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor publice și, în parte,

pentru cei din bibliotecile școlare se organizează unele cursuri, seminarii, stagii de practică, dar și acestea nu sînt înscrise într-un program recunoscut de profesionalizare. Absolvenții acestor forme de perfecționare nu beneficiază nici măcar de o adeverință platonice care să le ateste un plus de calificare. Vreau să spun deci, prin cele de mai sus, că programul de profesionalizare ar trebui să vizeze în principal un sistem de formare, de învățământ bibliotecar, care să opereze o selecție încă din momentul inițial și apoi să fie completat cu un altul de perfecționare și specializare, reglementat prin lege.

— Cînd vine vorba despre aceasta, încep însă controversele asupra structurii cursurilor, a programelor analitice. Care sînt principalele componente ale biblioteconomiei, ale formării unui bibliotecar ?

— În limitele permise de spațiul smuls secretarului de redacție, le-am comprima astfel : știința constituirii și completării colecțiilor, însușirea tehnicii de organizare a fondurilor și de ogîndire a lor într-un sistem de referințe (cataloge, bibliografii, fișiere speciale etc.), cunoștințe și aptitudini legate de arta comunicării cu publicul, de transmitere a publicațiilor către cei care le solicită și... către cei care încă n-o fac, dar le sînt necesare. Toate acestea sînt obligatorii și inseparabile în formarea oricărui bibliotecar, desigur nu în aceeași doză pentru toate categoriile. Apoi, ca în toate domeniile, aș zice chiar mai mult decît în alte sectoare, aici cunoștințele de specialitate trebuie să se greze pe o solidă cultură generală, pe cunoașterea citorva limbi străine, în sfîrșit, pe o cultură profilată, pentru cei din bibliotecile specializate. De toate acestea este nevoie în oricare dintre procesele de lucru dintr-o bibliotecă, mare sau mică.

Tehnica prelucrării și organizării colecțiilor și a cataloagelor se însușește într-un proces dificil, mai curînd pe calea practicii decît a teoriei și de dificultățile ei nu cred că va fi scutit nici operatorul de mîine al mașinilor automate de înmagazinare și regăsire a referințelor bibliografice, care vor înlocui greoaiele cataloage de astăzi. În sfîrșit, știința comunicării cu cititorii presupune pregătire politică, stăpînirea elementelor de pedagogie a adultului și de psihologie socială, de sociologie etc., ca și disponibilități personale, acele trăsături cultivate, proprii activistului social.

Dar... să nu compromitem dialogul... ca formulă a exprimării scurte,

Propuneri pentru revizuirea unor tipizate de bibliotecă

La redacție ne-au parvenit două propuneri de revizuire a unor tipizate de bibliotecă: prima privește întocmirea, sub o formă nouă, a foilor de verificare, a doua cuprinde sugestii pentru o alcătuire mai rațională a tabelelor de autori. Inovator: *Lörincz Ștefan*, bibliotecar șef la Liceul „Unirea” din Tg. Mureș.

Vom încerca să prezentăm cititorilor noștri propunerile sus-amintite, în speranța adoptării lor de către forurile în drept.

I. *Foi de control pentru verificarea fondurilor de publicații ale bibliotecilor.* Se prezintă sub formă de broșură, cu cotorul în partea superioară a foilor, de format 27×27 cm. conținând 25 de foi de control. Pe coperta ultimă, mai lată cu 1 cm decât restul broșurii, sînt imprimate: pe marginea din stînga, 10 coloane corespunzătoare zecilor; pe marginea de jos, 10 coloane corespunzătoare sutelor. Marginea din dreapta sprijină cele 25 de ieșituri ale foilor (după sistemul aplicat la registrele repertoar), marcînd miile. (Vezi modelul nr. 1.)

Fiecare foaie de control cuprinde 1000 de cifre, tipărite în 100 de careuri. Fiecare careu cuprinde 10 numere, așezate în două coloane: prima coloană înserează numerele terminate cu cifrele de la 1 la 5, a doua numerele terminate cu cifrele de la 6 la 10.

Broșura este însoțită de un centralizator. (Vezi modelul nr. 2).

La verificare, se procedează în felul următor:

1. Se dictează numerele de inventar ale tuturor exemplarelor aflate în bibliotecă și se taie cifrele respective cu creionul roșu. Persoana care taie cifrele trebuie să opereze astfel: cînd i se dictează un

număr — de exemplu 14573 —, caută în partea dreaptă foaia cu mia respectivă — în cazul nostru foaia cu 14000 — și o deschide; caută în partea inferioară a foii coloana cu suta respectivă — în cazul nostru coloana cu 500 — și urcă de-a lungul coloanei pînă la căsuța care marchează zecile respective — în cazul nostru 70; în căsuța caută în prima sau a doua coloană — în cazul nostru în prima —, pînă localizează exact numărul căutat, pe care-l șterge cu o linie roșie.

2. Se dictează numerele de inventar trecute pe fișele de împrumut și se taie (după același procedeu) cifrele respective cu creionul *albastru*.

3. Se dictează numerele de inventar scoase din evidența bibliotecii (casări, pierderi, schimb interbibliotecar) și se taie cu creionul *negru*.

4. Numerele de inventar rămase netăiate indică exemplarele lipsă.

5. Se numără pe fiecare foaie cifrele tăiate cu roșu, apoi cele tăiate cu albastru, apoi cele tăiate cu negru și rezultatul se specifică pe foaia centralizatoare. Se numără apoi cifrele rămase netăiate și totalul este trecut pe foaia centralizatoare. În coloana anume rezervată în centralizator, se specifică toate numerele de inventar ale publicațiilor lipsă. Dacă verificarea a fost făcută cu exactitate, totalul trebuie să corespundă cu ultimul număr de inventar înregistrat.

Carnetul propus, suficient pentru un fond de 25000 de volume, nu poate servi decât unei singure verificări.

Sistemul prezintă următoarele avantaje: — Fiind asamblate într-un singur corp și avînd o mărime convenabilă, foile pot fi ușor mînuite și păstrate.

— Prin marcarea — pe cele trei laturi ale foii — a zecilor, sutelor și miilor și prin împărțirea numerelor — în fiecare căsuță — pe două coloane, urmărirea cifrelor se face mult mai repede.

— Prin imprimarea numerelor în căsuțe, se evită eventualele greșeli în notarea cifrelor după dictare și ritmul verificării este mult mai rapid.

— Metodele de confruntare bazate pe elemente vizuale (culori, linii etc.) sînt mult mai rapide, mai exacte și mai plăcute.

Pentru verificarea colecțiilor cu mai puțin de 25000 de volume, se pot întocmi broșuri cu numai 10—15 foi.

II. *Tabelele de autori* (anexă la clasificarea zecimală). Se prezintă sub formă de repertoar, avînd 26 de foi, fiecare foaie corespunzînd unei litere din alfabet (este bine să amintim că, în cadrul coterizării, nu se face diferență între S și Ș sau T și Ț). Literele sînt marcate pe marginea din dreapta a repertoarului, pe ieșitura fiecărei foi.

1 - 1000											1000
	1-100	1-200	2-300	3-400	4-500	5-600	6-700	7-800	8-900	9-1000	2000
1-10	001 2 3 4 5	006 7 8 9 10									3000
11-20											4000
21-30											5000
31-40											6000
41-50											7000
51-60											8000
61-70											9000
71-80											10000
81-90											11000
91-100											12000
											13000
											14000
											15000
											16000
											17000
											18000
											19000
											20000
											21000
											22000
											23000
											24000
											25000
	1-100	101-200	201-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701-800	801-900	901-1000	25000

Modelul nr. 1 *

Nr. foier	In bibliotecă	Impreună- late	Scara	Lipsă	
				Buc.	Număr de articole
1 - 1000					
1001 - 2000					
2001 - 3000					
3001 - 4000					
4001 - 5000					
TOTAL					

Model nr. 2

Cifrele indicând silabele sînt tipărite numai pe recto foii. Ele sînt împărțite pe două coloane — în prima coloană sînt inserate silabele simbolizate prin cifrele de la 10 la 59, în a doua coloană silabele simbolizate prin cifrele de la 60 la 99. În fiecare coloană, indicii sînt împărțiti în grupe de cîte 10 cifre (de la 10 la 19, de la 20 la 29 etc.).

Pe verso foilor se pot tipări îndrumări cu privire la cotarea publicațiilor, reguli de catalogare etc.

*) Pentru claritatea desenului, nu am completat cifrele decît în prima și în ultima casuță.

Broșura este prevăzută cu două anexe: un tabel sinoptic pentru stabilirea cotelor în cadrul așezării sistematic-alfabetice, cu toate cazurile de cotare (fără operele întemeietorilor marxism-leninismului) și un tabel sinoptic pentru stabilirea cotelor în cadrul așezării sistematic-alfabetice, cu toate cazurile de cotare privind operele întemeietorilor marxism-leninismului.

Forma propusă pentru tabele de autori prezintă următoarele avantaje:

— Literale se pot urmări foarte lesne, datorită imprimării lor sub formă de repertoar, fiecare avîndu-și propria ei pagină.

— Silabele se pot depista mai repede grație împărțirii fixe pe două coloane și marcării grupelor de zeci.

— Consultarea se face mai ușor datorită faptului că silabele sînt imprimate pe o singură pagină a foii.

Sîntem convinși că adoptarea celor două inovații propuse de bibliotecarul Ștefan Lörincz din Tg. Mureș va impulsiona procesul de raționalizare a tipizatorilor de bibliotecă.

R. B.

ESTE SUFICIENTĂ NUMAI PRACTICA DE BIBLIOTECĂ ?

Practica de bibliotecă are drept scop asimilarea cunoștințelor necesare și familiarizarea bibliotecarilor comunali cu munca de bibliotecă. La început, au fost convocați la Biblioteca municipală Botoșani și la Biblioteca orașenească Dorohoi — unități în care se desfășoară practica de bibliotecă — cîte cinci bibliotecari, iar ulterior numai cîte doi-trei. S-au stabilit problemele de tehnică de bibliotecă pe care urma să le abordăm la toate grupele, timpul afectat fiecărei teme de practică și metodele de predare adecvate nivelului de pregătire anterioară și experienței în muncă a fiecărei grupe de bibliotecari practicanți. În tematica practicii s-au abordat probleme de evidență, organizare și verificare a fondului de publicații, clasificarea și descrierea cărților, organizarea cataloagelor, evidența activității.

Majoritatea grupelor de practicanți au avut posibilitatea să urmărească publicațiile de la intrarea în bibliotecă și pînă la trecerea în circuitul lecturii, participînd la operațiile de inventariere, prelucrare, repantizare pe secții, organizare a fondului. Au existat însă și grupe care n-au putut urmări integral aceste operații.

Perioada care s-a scurs ne permite să facem unele observații cu privire la eficiența sistemului de practică. Constituirea unor grupe mici de practicanți pentru fiecare serie are în vedere instruirea diferențiată și urmărirea mai atentă a modului în care sînt însușite noile cunoștințe de către bibliotecari. Dar acest sistem are și unele neajunsuri.

Lucrătorii bibliotecii noastre și-au dat seama că, fără o fundamentare teoretică, practica nu poate să dea rezultatele scontate. Observația este valabilă mai ales pentru bibliotecarii nou încadrați, care nu au urmat nici un curs de instruire, dar nu numai pentru ei. Din proprie experiență știm că, după participarea la un curs, sîntem nevoiți să redeschidem adesea caietele de notițe pentru a elucidă o problemă mai dificilă ce se ridică în procesul muncii. De aceea, am cerut bibliotecarilor practicanți să-și noteze îndrumările ce le primesc și, în același timp, să suplînească lipsa unor expuneri teoretice prin conspectarea consultațiilor publicate în *Revista bibliotecilor*.

Imposibilitatea de a asigura expuneri teoretice la toate grupele a influențat negativ asupra organizării practicii. De altfel, această problemă a constituit și

obiectul unei discuții în cadrul Cabinețului metodic al bibliotecilor din județul Botoșani. Cu acest prilej, directorul Bibliotecii orașenești din Dorohoi arăta că bibliotecarii practicanți lucrează efectiv în secții, deservind cititorii. Personal, nu văd un câștig prea mare în faptul că un bibliotecar comunal se familiarizează cu organizarea fondului de publicații dintr-o bibliotecă orașenească și devine capabil să se descurce în rafturile acesteia. După părerea mea ar fi mai profitabil pentru el prelucrarea *Schemei de organizare a fondului de publicații în bibliotecile comunale*, urmată de o zi de lucru efectiv într-o bibliotecă comunală.

Cu toate că planurile de instruire au fost elaborate uneori pentru fiecare grupă, dacă analizăm cu maximă exigență practica desfășurată pînă acum în județul nostru putem afirma că nu a avut un caracter suficient de organizat. Practica s-a desfășurat mai mult în funcție de activitățile bibliotecilor în care s-a organizat decît de necesitățile practicanților. Cauza principală stă în faptul că biblioteca nu-și poate permite să scoată pentru mult timp din muncă un lucrător care să supravegheze în permanență activitatea bibliotecarilor practicanți și să răspundă de instruirea lor teoretică.

Instruirea diferențiată a bibliotecarilor ridică probleme chiar și atunci cînd este vorba numai de doi practicanți. Așa, de pildă, din cele două bibliotecare care s-au prezentat între 17 și 21 mai la Biblioteca municipală Botoșani, una era familiarizată cu tehnica de bibliotecă și avea o experiență în muncă, iar cealaltă avea abia un an vechime, și o instruire sumară. Pentru grupele care vor urma la practică am avut în vedere ca ele să fie formate din bibliotecari comunali cu vechime și care posedă unele cunoștințe teoretice.

După părerea mea, eficiența instruirii poate fi asigurată numai prin imbinarea judicioasă a teoriei cu practica. Nu ne putem limita numai la o meserie și la o deprindere „pe furate“ a uceniciei, ci este necesar să se organizeze și cursuri de instruire teoretică.

Șalonarea practicii în decursul unei perioade lungi stînjenește activitatea bibliotecii în care se desfășoară și asigură numai parțial instruirea diferențiată a bibliotecarilor practicanți. Pe lîngă faptul că ar fi necesar ca în stabilirea perioadei de practică în bibliotecile municipale și orașenești să se țină seama de posibilitățile acestora, consider potrivit ca unele activități practice să se desfășoare în bibliotecile comunale în care lucrează bibliotecari capabili și experimentați.

Camelia BĂRBULESCU

directoarea Bibliotecii
municipale Botoșani

Presă centrală a informat la timp opinia publică despre succesul „Colocviilor brașovene”, care au avut loc între 21 și 27 iulie la Brașov, prezentând aspecte variate din activitatea și meritele acestei regiuni. Istoria Brașovului și monumentele lui, mișcarea teatrală, literatura și cultura, etnografia și arta populară, plasa, muzica, manifestări caracteristice brașovene actuale și vechi. Am avut cinstea și plăcerea să fiu în mijlocul acestor emoționante vocări și expuneri, care au pus în evidență, după un plan foarte minuțios studiat, multilateralitatea preocupărilor Comitetului pentru cultură și artă al județului Brașov.

Unele sedințe de lucru s-au desfășurat chiar în aula Bibliotecii municipale. Asupra acestora voi face un scurt popas, arătând partea de contribuție a Bibliotecii la reușita „Colocviilor”.

Comunicările științifice a societate de cultura și literatura locală au tratat despre literatura și cultura Brașovului în evul mediu (Dan Simonescu), edituri și editori brașoveni (Emil Micu) și difuzarea presei brașovene în Transilvania, Moldova și Țara Românească (Ștefan Pietraru). Expunerile acestea au adus însemnate contribuții și precizări noi științifice, dar interesul conținutului lor s-a ilustrat concret într-o admirabilă expoziție organizată în sălile și cu volumele bibliotecii, a cărți tipărite la Brașov, de la produsele primei tipografii brașovene (sec. XVI) până la lucrările actuale ale prozatorilor și poezilor brașoveni.

Colectivul Bibliotecii, în frunte cu directorul ei, Ilie Moruș, a dovedit cu acest prilej o cunoaștere profundă a momentelor dominante din activitatea editorial-tipografică a orașului și a regiunii. Secolul al XVI-lea a fost ilustrat prin tipărituri executate în atelierele lui I. Honterus și V. Wagner, continuatorul celui precedent, prin tipărituri și manuscrise din vremea și cu munca lui Coresi și a colaboratorilor lui grupați în activul centru din Schei Brașovului. Tipăriturile latine și germane au continuat în secolul al XVII-lea. Una dintre ele, *Disputatio theologica* a lui Albrich Martin (Brașov, 1655), afirmă în dedicația ei, tipărită și închinată postelnicului Const. Cantacuzino, un fel de patronaj literar venit de peste munți, din Țara Românească.

Secolul al XVII-lea este ilustrat prin opere datorate lui Petcu Soanul (1733), prin materiale arhivistice care confirmă calendare tipărite în 1773, prin operele brașovenului Mihai al lui Ștefan, mutat apoi la Tiflis în Georgia, prin operele fraților Corbea, ale lui Eustatievic, ale membrilor familiilor Tempea, Duma și, în secolul al XIX-lea, prin tipăriturile masive ale fraților Boghici, Gott, Herfurt. Cărțile Casei de editură Ciurcu (despre care lucrarea lui N. Ioanțiu, *Istoria editurii românești*, nu spune un cuvânt) ies în evidență printr-o largă expunere.

Impozante s-au arătat vitrinele cu operele profesorilor de la Liceul „Andrei Șaguna”: manuale didactice, traduceri din clasicii latini și greci, lucrări de știință literară (operele lui A. Birsăneanu, Iosif Blaga, Virgil Oniș, Gavril Munteanu ș.a.). „Anuarele” aceluiși liceu oferă un interes deosebit pentru cunoașterea învățământului românesc.

Numeroși participanți, localnici, turiști români și străini, au ascultat discuții, mărturisiri literare și recitări ale scriitorilor din localitate: Radu Theodoru, Vania Gherghinescu, Dărie Magheru, Ștefan Stătescu, Hans Schuller, N. Stoie, Eva Lendvay și mulți alții. A fost o sărbătoare a cărții care arată, în mod evident, ce rol poate avea o bibliotecă în organizarea manifestărilor literare și culturale de masă.

D.S.

În perioada 17—21 iunie 1959, Comitetul județean pentru cultură și artă al județului Caraș-Severin a organizat pentru toți bibliotecarii comunal și cei de la bibliotecile orașenești un curs de pregătire profesională. În primul rând s-a discutat despre documentele celui deal X-lea Congres al P.C.R. și despre felul cum va trebui să le popularizeze fiecare bibliotecar în localitatea unde funcționează.

Au fost ținute câteva lecții cu caracter general ca: „Cerințe și obiective în munca culturală de masă în perioada actuală în viața satelor și orașelor” și „Metodica cercetării folclorului local”. Lecțiile cu caracter profesional au tratat diversele aspecte ale muncii de bibliotecă: completarea fondului de cărți al bibliotecii și accesul liber la raft; mijloacele de evidență a fondului de cărți și a activității bibliotecii; clasificarea zecimală a

publicațiilor; cataloagele bibliotecii comunale. Lecțiile au fost susținute de bibliotecari cu experiență de la bibliotecile orașenești din județ: Ocella Veronica Popescu și Ocella Soma (Caransebeș), Veronica Gornic (Reșița). Au mai fost prezentate materiale în legătură cu propaganda cărții pe genuri de literatură și pentru diferite categorii de cititori: „Rolul cărții agrozootehnice în viața satelor”, susținut de bibliotecarii comunali din Năiș și Berzovia; „Popularizarea cărții social-politice. Metode și forme întrebunțate în activitatea bibliotecii”, prezentat de bibliotecarii din comuna Iablanța și din orașul Bocșa. Lecțiile au fost urmate de lucrări practice în cadrul bibliotecii.

Maria GHERMAN

Biblioteca municipală Reșița

Biblioteca comunală din Bălețești a sărbătorit recent 15 ani de existență. Aniversarea festivă a acestui eveniment a prilejuit o trecere în revistă a rodnicilor realizări care au marcat activitatea bibliotecii de-a lungul anilor trecuți. În raportul prezentat de bibliotecara Lucreția Simionescu, cu această ocazie, au fost amintite etapele importante din istoria bibliotecii, creșterea fondului de publicații și a numărului de cititori, activitatea propagandistică a bibliotecii și manifestările organizate. Este semnificativ de relevant faptul că în primele trimestre ale acestui an numărul cititorilor a atins cifra de 950. A fost evocat totodată sprijinul acordat bibliotecii de marele scriitor și critic G. Călinescu care, în calitate sa de deputat, a obținut un local adecvat pentru bibliotecă și a dat îndrumări prețioase pentru desfășurarea muncii cu carea în rândul oamenilor din sat. Amintirea personalității sale e vie și astăzi printre săteni.

La aniversare au participat și poezii Virgil Carianopol, Constantin Nisipeanu, Ion Popotop și Leonida Secrețeanu care au citit din versurile lor, în cadrul unei reușite șezători literare. Un grup de recitatori din rândurile cititorilor bibliotecii au prezentat un montaj de versuri închinat patriei și partidului. Sărbătorirea s-a încheiat cu înmarea unor diplome celor mai activi cititori.

Primele biblioteci în municipiul Pitești

La Arhivele Statului din Pitești au fost găsite mărturii noi care atestă vechimea primei biblioteci publice a municipiului.

Biblioteca a fost creată ca urmare a voinței testamentare a Paraschivei Ștefu, proprietară cu vederi progresiste. În testamentul făcut în 1869, cu puțin timp înainte de moarte, și autentificat la Tribunalul Argeș (nr. 15/1869), aceasta scria: „Vor fi datori moștenitorii mei să dea două sute galbeni austriaci pentru înființarea unei biblioteci în acest oraș, publică, pentru instruirea poporului și care doresc să poarte numele soțului meu (Ștefu — n.n.) pentru memoria în eternitate; această sumă de galbeni două sute se vor depune de către moștenitorii mei în termen de un an după decesul meu primăriei spre a executa imediat a mea dorință fără a fi permis a se urma altfel”.

În anul următor, banii au fost depuși la primărie (20 februarie 1870, recipisa nr. 28; în lei noi, 2350) de către moștenitorul principal, S. George Ștefu, care menționează și el: „Scopul pentru care mătușa mea face această donație primăriei este de a se forma o bibliotecă publică care să poarte numele Ștefu ca donatoare”¹⁾. Peste doi ani, acesta revine, cerînd primarului să dea banilor primiți destinația ouvenită²⁾.

Pe parcursul anilor, indiferența tipică birocrăției burghize a făcut ca de înființarea bibliotecii să nu se ocupe nimeni. De aceea, același S. George Ștefu reclamă, în 1878, situația la Ministerul cultelor și instrucțiunii publice³⁾, care, fără prea

mult interes, cere primăriei rezolvarea dosarului ce începea să se îngroașe.

Tărăgănarea probabil că este cunoscută și dezaprobată de opinia publică piteșteană, de către oamenii de cultură, de profesorii din oraș.

Așa se face că gimnaziul din oraș se interesează de donație, cerînd primăriei copia testamentului⁴⁾ și menționînd în încheiere: „...dorința donatoarei [nu] va fi mai bine satisfăcută decît înființîndu-se această bibliotecă la gimnasiu, unde se poate (sic!) instrui toate clasele societății”.

Mai trebui să treacă un an pentru ca primăria urbei să acționeze. În 1879, la sfîrșitul lunii august, se anunță o licitație „în pretoriul acestei primării pentru procurarea cărților... necesarii la înființarea Bibliotecii Ștephu din această comună”. S. George Ștefu cere imediat, îndreptățit, dar fără rezultat, să se adauge la suma licitată și dobînda ouvenită pe aproape 10 ani, care ar fi dublat donația. Profesorii de la gimnaziu întocmesc o listă a cărților necesare, care este adju-decată librarului I. Raicoviceanu. Printre oferte, întîlnim și librăriile „Socec” din București, I. Stătescu ș.a., care trimit primăriei liste de cărți aflate spre vînzare.

Primul inventar al cărților procurate în acest mod⁵⁾ cuprindea 175 de volume, grupate pe 41 de titluri, dintre care românești numai 10. Menționăm cîteva dintre ele: *Alexandri — Opere complete*; Gr. Alexandrescu — *Meditații*; Hasdeu — *Istoria critică a romînilor și piesa Ion Voșă*. Dintre titlurile străine: *Dictionar de științe, litere și arte*, de V. A. Bouillet; seturi de opere complete ale clasicii literaturii universale (Hugo, Chateaubriand, Racine, Corneille, Hegel, Buffon, Shakespear).

Cărțile sînt păstrate în localul primăriei (cel vechi, localul nou fiind construit în 1886). Este sigur că timp de cinci ani aceste cărți au avut o oarecare circulație, ce-i drept restrînsă, care se cerea îmbunătățită și reglementată. Intervine din nou „Direcțiunea Gimnasiului Pitești”, respectiv Tudor Trifonescu⁶⁾, care solicită primarului transferarea bibliotecii în localul școlii (actuala școală generală nr. 3), dînd și asigurarea următoare: „Cărțile sînt și continuă de a fi ale comunei, ele se vor ține numai la gimnasiu, de unde procurarea și lectura cărților va fi mai accesibilă decît din birourile Primăriei”. Cererea se aprobă, cu condiția elaborării în prealabil a unui regulament de funcționare. Sarcina aceasta și-o asumă consiliul urbei — organ mai activ, care, după cîteva ședințe fructuoase de dezbateri, elaborează la 16

martie 1886 un „Regulament pentru înființarea, îmbunătățirea și administrația unei biblioteci într-acest oraș Pitești, care se va instala într-una din camerele gimnasiului local“ 7).

Regulamentul cuprindea 16 articole, grupate în trei capitole (Fondația; Organizația; Administrația). Biblioteca, creată o dată cu elaborarea regulamentului, este denumită „Ștefu“ (art. 1). Se prevedeau alocații bugetare anuale pentru achiziții de carte, atât în bugetul comunei, cât și în cel al județului (art. 2 și 3). Articolul următor schițează un deziderat și astăzi actual. „Tot primarul [care trebuia să intervină și la consiliul județean pentru alocații bugetare de la județ — n.n.] să

îngrijească a se face apel la Ministerul Instrucțiunii Publice cât și la toți autorii traducători și jurnaliști de opere [de] literare și științe spre a se procura gratis câte unul sau două exemplare din operele lucrate de dinșii“. Afirmatia despre actualitatea dezideratului se referă la necesitatea regimului de depozit legal (cu sau fără plată) pentru publicațiile tipărite în județ (majoritatea referitoare la acesta), problemă încă în discuție la noi, deși fără rezolvarea ei bibliografierea locală curentă este mult îngreuiată.

Interesante sînt și noimele de organizare a bibliotecii: inventarierea cărților în registru „sigilat de primărie, filat pe fiecare față, subscris de primărie și de directorul gimnasiului“ (art. 6). O copie a acestui registru urma să fie la îndemîna cititorilor pentru a-și alege cărțile (art. 9). Așezarea sistematic-alfabetică a cărților (art. 7), „deosebite după autor și specialitatea ce tratează“, anticpează o normă generalizată azi în bibliotecile publice din țara noastră. Se mai prevedea și „un mobilier necesar pentru lectura cărților“ (art. 8), desigur, pentru crearea unei săli de lectură.

Normele de împrumut al cărților sînt de asemenea judicioase: pe baza semnăturii cititorului, cu termen de restituire diferențiat după conținutul cărții și la aprecierea bibliotecii (art. 11). Cititorilor restanțieri li se impută înzecit valoarea răstîi (art. 12), la care se precizează: „Fără curs de judecată, somație sau punere în întîrziere, se va executa de către casierul comunei aplicîndu-se legea de urmîrire ca pentru celelalte datorii comunale“. Ca măsură preventivă, articolul 15 prevedea transcrierea regulamentului într-un registru special și subscrierea de către cititorii nou veniți, „așteînd că au văzut obligațiunile puse în art. 12 și că se vor supune acelor dispozițiuni“.

REGULAMENT

Pentru înființarea, îmbunătățirea și administrația unei biblioteci într-acest oraș Pitești, care se va instala într-una din camerele gimnasiului local

CAPITOLUL I

Fondația

Art. 1. Bibliotecă, ce se înființează în orașul Pitești, va purta pentru căi-fa-na-umule de răbdome Ștefu în memoria deosebită Paraschiva Ștefu care la anul 1870 a dat comunei suma de 2500 lei pentru înființarea acestei biblioteci.

Art. 2. Se va avea în vedere, ca pe de parte să se achiziționeze în bugetul comunei cărți în suma de care pentru cumpărarea de cărți la această bibliotecă.

Art. 3. Primarul comunei se interesează pe lângă Consiliul Județean să se alocate în bugetul său un procent din suma de care pentru această bibliotecă.

Art. 4. Tot Primarul se îngrijește să se facă apel atât la Ministerul Instrucțiunii Publice, cât și la toți autorii traducători și jurnaliști de opere literare și științe spre a procura gratis câte una sau două exemplare din operele lucrate de dînșii.

Actul apel se va publica atât în (jurnalul) Oficial cât și în alte Jurnale.

Art. 5. Această bibliotecă se va purta în inventarul format în dubla exemplar, laolalt Directorul al Gimnasiului local care va fi de drept Administratorul și conservatorul acestei biblioteci.

CAPITOLUL II

Organizația

Art. 6. Un registru sigilat de Primărie, filat pe de-o parte de subscrisorii și de Directorul Gimnasiului, să avert ca inventarul al biblioteci.

Art. 7. Cărțile la bibliotecă vor fi caște în regula prin dulapuri etichetate, deosebite după autori și specialitate ce tratează și se purta pe înșele pe lângă numărul etichetă înșele autorului cu materia ce tratează.

Art. 8. Se va avea un mobilier necesar pentru lectura cărților după cum se găsește în cele de către Primărie Directorul Gimnasiului.

La pînă înființarea acestei biblioteci, adăstarea Camerei învățărilor etc. va purta în buget cheltuielile ce se fac în cale.

CAPITOLUL III

Administrația

Art. 9. Un registru copie după regulamentul general (Instrucțiunii) va fi deschis în tot-dînea la bibliotecă pentru a se înșerți în el și pînă altele cărțile ce vor să a dînșii.

Art. 10. Un alt registru în care se va înșerți rîndurile cu ședele lecturilor care vor să avert de primărie și a cărților ce vor să avert de la ședele. Acest registru va fi înșerțat în (jurnalul) Oficial numit al comunei, numărul cărții din bibliotecă, numele autorului și număria ce tratează.

Art. 11. Cîrțile pe care nu va înșerțat pentru a citi, este obligat să se restituie bibliotecii în termen de se va înșerțat după necesitate și în ședele în care le-a primit, rînd ce se va înșerțat semnatura din registru.

Art. 12. Cîrțile cititor care nu se va dînce cărțile la timp, se va fi obligat a plăti în banii costul acelei cărți în deșert de cât valoarea acelei cărți, această sumă care de judecarea semnăturii sau punere în întîrziere, se va execută de către Casierul Primăriei aplicîndu-se legea de urmîrire ca pentru celelalte datorii comunale.

Art. 13. Directorul Gimnasiului va face prin personalul de care dispune a se observa cu cea mai mare stricteță executarea acestui regulament.

Art. 14. Regulamentul de față se va imprimă și publica în Jurnalele atât în orașul cât și în alte comune urbane prin Primăria respectivă.

Art. 15. Un exemplar se va scrie sau imprimă într-un registru conținînd mai multe file cu cărțile liberă în care vor să avert de la ședele ce înșerțat și se citesc așteînd că au înșerțat obligațiunile puse în art. 12 și se vor supune acelor dispozițiuni.

Art. 16. Un program se va face de către șeful director al gimnasiului, după cum va găsi de cușînță, pentru administrația acestei biblioteci spre a deveni cât se poate mai folositoare publicului Piteștii.

Făcut și aprobat de consiliul asta-și 16 Martie anul 1886.

PRIMAR, N. CONSTANTINESCU.

Consilier: I. Băbăș, G. Neapoleon, I. Lătescu, P. G. Popescu.

„Actul de naștere“ al primei biblioteci publice în municipiul Pitești.

Biblioteca urma să funcționeze într-o cameră a gimnaziului, directorul fiind considerat „administratorul și conservatorul acestei biblioteci” (art. 5), veghind — prin personalul respectiv — la executarea „cu cea mai mare strictețe” a regulamentului (art. 13). Tot directorul gimnaziului fixează și programul bibliotecii, „spre a deveni cât se poate mai folositoare publicului piteștean” (art. 16). Aici se vede clar destinația bibliotecii. De altfel, articolul 14 prevedea lărga publicare a regulamentului „în broșură atit în orașu cât și în alte comune urbane prin primării respective”, desigur, în scopul popularizării. (O ciornă din dosar cuprinde o listă de aproximativ 20 de orașe și municipii cărora li s-au trimis exemplare din regulament.)

Noua instituție de cultură reorganizată devine acum folositoare și învățămintului. În toamna aceluiași an⁸⁾, primăria urbei trimite directorului gimnaziului 230 de cărți „de diferiți autori despre care anume se cuprinde în inventarul format”⁹⁾, 10 exemplare din regulamentul citat și un registru de evidență a cărților împrumutate cititorilor, cu rugămintea „a face să se execute dispozițiunile acestui regulament ca să se îndeplinească dorința consiliului... și care în mare parte atiră de similitudinea [a directorului — n.n.] în administrația bibliotecii”.

Reiese faptul că Biblioteca „Ștefu” a fost pusă sub tutela școlii, ceea ce a contribuit la transformarea ei ulterioară în bibliotecă școlară, nu însă înainte de a-și fi îndeplinit mult timp menirea ei de bibliotecă publică. „Această bibliotecă — se recunoaște principal într-o monografie recentă a școlii — constituie un factor de cultură ce depășește limitele școlii, ea fiind în același timp o bibliotecă publică — singura în orașul Pitești”¹⁰⁾. Mai mult decât atât: paralelismul se menține și când se constituie biblioteca liceului, după 1905, ca secțiune a societății „Doina”, întemeiată de prof. V. Vestemceanu și organizată de prof. I. Radovici¹¹⁾.

Nu am putut stabili data înființării celor două fonduri, dar e probabil că ea s-a făcut pe parcurs, conform principiului „la possession vaut titre”. De asemenea, nu am găsit altă ștampilă aplicată pe exemplarele cu cele mai vechi numere de inventar în afară de cea a bibliotecii liceului (I. C. Brătianu, fosta denumire).

Biblioteca gimnaziului (devenit liceu) se îmbogățește în continuare cu achiziții și donații ale foștilor elevi și ale unor profesori (dr. Barbu Păitineanu, Remus Macarie, Italin A. Vericeanu, donația „Ligii culturale” inițiată de prof. D. Al. Nanu etc.). Un fond important îl primește de la Casa școalelor și din donația lui Ionescu-Gion¹²⁾. În anul 1930, biblioteca

deținea 8200 de volume. Astăzi, biblioteca Liceului nr. 1 „Nicolae Bălcescu” din Pitești are peste 30000 de cărți și periodice, dintre care circa 22000 de volume de carte curentă, achiziționată în anii socialismului.

Rolul de bibliotecă publică este preluat în anul 1929 de biblioteca particulară „Ionescu-Gion”, înființată tot din inițiativă locală (T. Bobancu și D. Udrescu — învățători ș.a.), a cărei continuare este biblioteca actualului municipiu Pitești¹³⁾.

Din cele de mai sus reies următoarele:

1. Anul 1886 poate fi considerat data certă care marchează crearea primei biblioteci publice în municipiul Pitești, fără a mai socoti perioada ei de funcționare în localul primăriei (între 1880 și 1886) și chiar dacă nu și-a menținut această funcție în continuare.

2. În perioada menționată de unele lucrări cu privire la istoricul bibliotecilor publice, inclusiv din Pitești¹⁴⁾, au existat biblioteci publice cu program regulat: Biblioteca „Ștefu”, Biblioteca „I. Ionescu-Gion”, fără a mai aminti de biblioteca liceului.

Afirmările de pînă acum pot fi reconsiderate astăzi în sensul celor arătate mai sus.

N. RIZESCU
Biblioteca municipală
Pitești

Note bibliografice

- 1) Arhivele Statului-Pitești, dos. 13 (nr. dosarului primăriei 28/1870—1886 referitor la biblioteca publică Ștefu) — nepaginat.
- 2) *Idem.*, petiție.
- 3) *Idem.*, înregistrată la nr. 23.449.
- 4) *Idem.*, cu nr. 80 din 27 oct 1878.
- 5) *Idem.*, cu data de 26 iunie 1880.
- 6) *Idem.*, adresa nr. 42/29 apr 1885.
- 7) *Idem.*, ciorne ale proceselor-verbale, text manuscris cu amendamente și textul definitiv, tipărit, pe care l-am reproduș în fotocopie pentru importanța lui.
- 8) *Idem.*, cu nr. 4621/3 oct 1886.
- 9) *Idem.*, fondul Liceului N. Bălcescu, dos. 21/1886, f. 237, unde sînt inventariate: 55 de cărți, restanță de la licitație, au fost primite mai tîrziu, printre acestea *Dicționarul limbii române* în două exemplare, *Istoria imperiului otoman* și *Descriptio Moldaviae* ale lui D. Cantemir; în total deci, 175 + 55 = 230 de cărți.
- 10) Vlad, Nicolae și Popescu, Tudor, *Monografia Liceului „Nicolae Bălcescu” din Pitești. 1866—1966*, Pitești, 1966, p. 51.
- 11) *Idem.*
- 12) Anuarul liceului pe anul 1929—1930, p. 38.
- 13) Înființată în 1951, preluînd o parte din fondurile ei, nu și arhiva; nici Arhivele din Pitești nu o au. Cercetările sînt în curs, rezultatul lor urmînd să fie comunicat cu alt prilej.
- 14) *Dezvoltarea bibliotecilor în R.P.R.* Buc., 1958, p. 8; Bacău, Pitești și pînă în 1936 chiar Capitala țării nu aveau biblioteci publice; la fel în: *Grădul bibliotecilor din R.P.R.* Buc., Editura didactică și pedagogică, 1958, p. 21, cu deosebirea că anul menționat e 1934.

BIBLIOTECILE PUBLICE

ÎN

REPUBLICĂ POPULARĂ BULGARIA

După 9 septembrie 1944, dezvoltarea bibliotecilor în Republica Populară Bulgaria a decurs într-un ritm extraordinar de rapid, întrecând în această privință multe țări înaintate și cu o cultură aleasă. A fost creată o rețea deasă de biblioteci, cu fonduri de cărți relativ bine completate și cu o bună bază materială. În mai toate bibliotecile activează un mare număr de cadre bibliotecare bine pregătite. Prin milioanele de cărți împrumutate, datorită activității de informare și prin manifestările culturale de masă organizate, bibliotecile s-au afirmat ca un factor important în frontul cultural și ideologic. Nota caracteristică pentru dezvoltarea bibliotecilor în R. P. Bulgaria este îmbinarea cu succes a ajutorului acordat de stat cu larga inițiativă obștească, determinată de tradiționala dragoste a bulgarului pentru cultură și știință.

Imediat după 9 septembrie 1944, bibliotecile au fost reorganizate pentru a deveni apte să slujească noua orânduire socială. Înainte de toate, fondurile lor de cărți au fost purificate de lucrările cu caracter militarist, rasist și reacționar, care contraveneau politicii socialiste, cu înalt conținut umanitar, a Republicii Populare Bulgaria. Au fost ridicate restricțiile de folosire a bibliotecilor, acestea devenind cu totul gratuite. Programul de lucru al bibliotecilor a fost mărit. Într-un mare număr de biblioteci sălile de lectură au început să fie deschise de dimineață și pînă seara tîrziu.

Rețeaua de biblioteci, existentă pînă la 9 septembrie, nu mai putea face față nici pe departe marilor cerințe, determinate de larga democratizare a culturii, de răspîndirea acesteia în mase, precum și de

prefacerile structurale petrecute în viața obștească și culturală a țării. Cel mai pregnant s-a simțit insuficiența bibliotecilor sătești, pentru a căror dezvoltare culturală în trecut au fost depuse prea puține stăruințe. O dată cu marele avînt al industriei și cu impetuoasa dezvoltare a clasei muncitoare s-a pus și problema difuzării cărților direct la locul de muncă, în uzine, întreprinderi și șantiere. Năzuința spre specializare științifică, problema aplicării în practică a succesorilor științifice și tehnice dobîndite de diferitele instituții înființate au antrenat necesitatea creării unei baze de cărți corespunzătoare. Pentru aceste motive, o dată cu reorganizarea bibliotecilor existente, au fost create și un mare număr de biblioteci noi cu caracter științific sau de masă.

Conform datelor Serviciului de informare de pe lângă Consiliul de Miniștri, numărul bibliotecilor în R. P. Bulgaria se ridică în anul 1968 la 11 109, avînd un fond de cărți de 42 558 603 volume. La orașe ființau 4 230 de biblioteci, cu un fond de 27 560 223 de volume, iar la sate, 6 879 de biblioteci cu un fond de 14 998 380 de volume, cel mai mare număr deținîndu-l bibliotecile publice (județene, ale caselor de cultură — citaliștele) și bibliotecile de pe lângă întreprinderi și instituții) — 6 443, însumînd un fond de 28 046 107 volume. În decursul anului 1968, acestea au deservit un număr de 2 255 507 cititori, cărora le-au fost împrumutate 30 844 410 volume. Indicele mediu de lectură a fost de 12 volume. În prezent, numărul cititorilor în bibliotecile publice este de cinci ori mai mare decît în anul 1939, numărul cărților citite, de 16 ori, iar fondul de cărți a crescut

de 8 ori. În tot acest timp, bibliotecile au adus o contribuție importantă la dezvoltarea spirituală a poporului bulgar, la educația tineretului. Toate acestea reprezintă o mare cucerire a revoluției culturale din R. P. Bulgaria. În țara noastră, bibliotecile sînt foarte apropiate de oamenii muncii, îi ajută la formarea universului lor spiritual, a gusturilor estetice, răspîndesc cunoștințele științifice și experiențele înaintate, ajută la dezvoltarea creației științifice și de artă. Bibliotecile publice își concentrează munca cultural-educativă în jurul problemelor actuale ale dezvoltării socialiste: popularizează documentele de bază și hotărârile partidului și guvernului, referitoare la construirea socialismului; evidențiază eroismul poporului în lupta sa contra fascismului precum și diferitele aspecte ale muncii sale constructive de pace. Toate marile probleme ale contemporaneității stau în atenția bibliotecilor: lupta pentru pace și prietenie între popoare, mișcările de eliberare națională a popoarelor din țările coloniale și dependente, construcția socialistă în alte țări, eroismul omului contemporan în cucerirea Cosmosului etc.

În propagarea cărții, bibliotecile țin seamă de specificul și nevoile regiunii,

ale întreprinderii, ale școlii unde activează, de cerințele cititorilor pe care îi deservește. Bibliotecile popularizează literatura referitoare la dezvoltarea raionului lor. La sate, bibliotecile caselor de lectură (ale citaliștelor) popularizează literatura de masă referitoare la frunzașii în munca depusă în agricultură. În întreprinderi și uzine se propagă intens literatura tehnică, necesară însușirii și perfecționării în diverse profesii.

Bibliotecile publice popularizează operele literare în scopul educației estetice și comuniste a oamenilor muncii, a tinereii generații.

Bibliotecile publice obțin succese importante și în formarea gustului de lectură la copii, în dezvoltarea sferei lor de cunoștințe, în formarea profilului lor etc.

Contribuția bibliotecilor la dezvoltarea științei și la progresul științific este recunoscută: ele joacă rolul de intermediari între cititori și diferitele domenii de cunoștințe, cu ajutorul formelor de informare, de referințe bibliografice etc. Tot mai multe biblioteci de pe lângă instituții, uzine și întreprinderi își leagă activitatea de preocupările brigăzilor de muncă socialiste, de problemele progresului tehnic etc.

Clădirea citaliștei din Gorsko Slinovo, județul Lovci.

Dintre bibliotecile publice din R. P. Bulgaria, bibliotecile județene — în număr de 27, dispunând de un fond de 5 048 124 de volume și înregistrând în decursul anului 1968 un număr de 257 729 de cititori cu 5 183 051 de cărți consultate — își leagă cel mai strâns activitatea de cerințele economiei naționale și ale cercetării științifice, de problemele actuale ideologice, politice, educative și culturale ale republicii. Activitatea lor se orientează în special către nevoile și interesele cititorilor-specialiști din toate domeniile de activitate, lucrători științifici și oameni ai muncii din ramurile hotărâtoare ale construirii socialismului. Bibliotecile județene, în calitatea lor de biblioteci de cultură generală, cu profil științific, cu acces liber, au ca scop nu numai să ajute la formarea culturii generale a cititorului, dar și să satisfacă necesitățile colectivelor și ale cititorilor în activitatea lor profesională sau obștească.

Pentru perioada 1968—1970 au fost precizate sarcinile concrete în legătură cu tendințele și perspectivele de dezvoltare ale bibliotecilor județene. În momentul de față, este în curs de realizare gruparea bibliotecilor județene în următoarele trei categorii :

a) Biblioteci enciclopedice-științifice cu acces liber. (Biblioteca națională „Ivan Vazov” din Plovdiv și bibliotecile jude-

țene din Burgas, Varna, Velico Tarnovo, Pleven, Ruse, Stara-Zagora și Șumen.)

b) Biblioteci enciclopedice de cultură generală cu profil științific, având tendința ca după anul 1970, în mod treptat, să se transforme în biblioteci enciclopedice științifice cu acces liber. (Bibliotecile județene din Blagoevgrad, Vrața, Gabrovo, Pazargic, Pernic, Sleven, Tolbuhin, Hascovo și Iambol.)

c) Biblioteci enciclopedice de cultură generală cu profil științific (Bibliotecile județene de la Vidin, Cărdjali, Loveci, Mihailovgrad, Razgrad, Silistra, Smolian, Târgoviste).

În stabilirea tendințelor de dezvoltare a Bibliotecii orașenești din Sofia vor fi avute în vedere cerințele specifice ale capitalei. Ca biblioteci orașenești, cu sarcini bine determinate, funcționează și cele din Dimitrovgrad, Madan și Sviștov.

În ajunul celei de-a 25-a aniversări a revoluției socialiste din Bulgaria, societatea bulgară manifestă o binemeritată recunoștință pentru opera patriotică a bibliotecarilor bulgari și pune în fața lor sarcini sporite pentru educarea comunistă, patriotică și estetică a făuritorilor noii Bulgarii.

Venceslav PROTICI

redactor șef al revistei
„Bibliotekar”

Biblioteca județeană Loveci. Sala cu acces liber la raftul cititorilor

Sub titlul „Bibliotecile naționale ale republicilor din Uniunea Sovietică“

... publicația *Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques* (23, nr. 1, jan—feb 1969) face cunoscută o seamă de date de o deosebită importanță asupra istoricului și dezvoltării actuale a bibliotecilor naționale din U.R.S.S., reproducând un articol trimis redacției de către cercetătorul sovietic M. I. Nazmutdinov. Sistemul bibliotecilor naționale din Uniunea Sovietică cuprinde 14 biblioteci ale republicilor socialiste sovietice (cu excepția R.S.F.S. Ruse) și 20 de biblioteci ale republicilor autonome. Acestea colaborează atât între ele, cât și cu marile biblioteci centrale: Biblioteca „Lenin“ din Moscova și Biblioteca „Saitkov-Scedrin“ din Leningrad. O parte dintre bibliotecile naționale au fost constituite pe baza fondurilor bibliotecilor publice create încă în secolul al XIX-lea (la Tbilisi în 1866; la Petrozavodsk, în 1870; la Kazan, în 1865; la Kiev, în 1866; la Taşkent, în 1870), dar cea mai mare parte a acestora reprezintă o creație mai recentă, datând din anii 1920—1930. Bibliotecile naționale ale republicilor au fost create prin decizie specială a autorităților locale superioare. Primele biblioteci astfel create, între anii 1921 și 1923, au fost cele ale republicilor socialiste sovietice Azerbaidjan, Armenia, Belorusia și Georgia. Au urmat, în 1924, bibliotecile republicilor turcmenă, tadjică și uzbekă. Primele biblioteci naționale ale republicilor autonome au apărut la începutul deceniului al IV-lea al secolului nostru (R.S.S.A. Buriată și R.S.S.A. Mordvâ). În sfârșit, în anul 1940, bibliotecile publice ale republicilor socialiste sovietice Lituania, Letonia, Estonia și Moldovenească au fost transformate în biblioteci naționale. Principalele funcții ale bibliotecilor naționale din U.R.S.S. sînt: depozit național de conservare a cărților, bibliotecă de lectură publică, centru bibliografic național, centru metodologic.

Centrul național de Informare bibliografică medicală din Mexic
 ...a fost creat, la sfârșitul anului trecut, de către Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale ale Mexicului și de către Direcția Bibliotecii Naționale de Medicină a Statelor Unite,

cu cooperarea Academiei Naționale de Medicină a Mexicului, a Institutului de securitate socială și a Universității Naționale Autonome a Mexicului, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale a organizat nucleul inițial, cu sediul la Academia Națională de Medicină, iar Institutul de securitate socială și Biblioteca Națională de Medicină a S.U.A. au furnizat documentația și fondurile de publicații necesare noului centru. Biblioteca Națională de Medicină a S.U.A. a acceptat să satisfacă cererile pentru documentele și informațiile de care Mexicul nu dispune și totodată să asigure formarea profesională a personalului de specialitate. Noul centru de informare bibliografică medicală al Mexicului este condus de dr. Luis Marcial, din cadrul Biroului Subsecretariatului de Stat pentru sănătate. (*Bibliographie. Documentation, Terminologie*, 8, nr. 6, nov. 1968).

În prezent, în Republica Democrată VIETNAM

...cele 34 de biblioteci orașenești posedă mai mult de 5 milioane de volume de cărți, iar bibliotecile publice, școlare, ale sindicatelor, ale instituțiilor științifice și ale armatei dispun de colecții care însumează peste 1 milion de volume. În ciuda condițiilor grele create de război, bibliotecile din Hanoi, capitala R.D. Vietnam, continuă să întrețină legături de colaborare cu numeroase biblioteci și instituții culturale și științifice din alte țări.

Între 17 și 23 septembrie 1968, la Singapore, a avut loc

...o reuniune a experților în planificarea industriei de carte din Asia. Organizată de către UNESCO, reuniunea a acordat o atenție deosebită rolului bibliotecilor în planificarea producției editoriale. Specialiștii și-au dat avizul asupra faptului că, în fiecare țară din Asia, programul de dezvoltare a bibliotecilor trebuie să meargă paralel cu planificarea producției de carte. În cadrul reuniunii au fost formulate o seamă de recomandări precise, printre care: luarea de măsuri, de către statele asiatice, membre ale UNESCO, în vederea unificării serviciilor lor de bibliotecă și de documentare, conform recomandărilor reuniunii de la Colombo, din decembrie 1967; să se insiste asupra importanței rolului jucat de bibliotecile școlare în îmbunătățirea calității educației și în constituirea unui efectiv stabil de cititori; necesitatea dezvoltării bibliotecilor pu-

blice în scopul asigurării cu carte a programului de alfabetizare și de educare a adulților, ca și în scopul stimulării și creșterii cerințelor de lectură în general; recuperarea înțirzerilor din publicarea bibliografiilor naționale curente; instituirea depozitului legal în țările în care acesta nu există; obligativitatea învățămîntului bibliotecomic în școlile normale; necesitatea deschiderii pentru public a bibliotecilor școlare în localitățile unde nu funcționează biblioteci publice. (*Bull. UNESCO Bibl.*, 23, nr. 2, mar—apr 1969).

A 77-a aniversare a renumitului bibliotecar și profesor universitar indian S. R. Ranganathan

...a fost sărbătorită, la 12 august 1968, la Biblioteca publică din Jaffna (Ceylon). În cadrul unei festivități care a reunit numeroși bibliotecari și educatori. Cu acest prilej, cotidianul național *Eelanda* a publicat un articol despre cele cinci legi biblioteconomice ale lui Ranganathan și o analiză a sistemului analitico-sintetic de clasificare pe fațete. De asemenea, în periodicul *Cooperator*, a apărut o serie de articole asupra Clasificării Colon și asupra contribuției lui Ranganathan la dezvoltarea biblioteconomiei moderne. În cadrul festivității, a fost fondat „Colon Classification Circle of Ceylon“ (Cercul ceylonez pentru Clasificarea Colon), grup de studiu neoficial, care reunește bibliotecari și specialiști dornici să studieze Clasificarea Colon.

O reuniune de studiu internațional asupra rolului Clasificării zecimală universale într-un sistem de recuperare automată a informației

...a avut loc la Biblioteca tehnică a Danemarcei, din Copenhagen. Între 2 și 6 septembrie anul trecut. Reuniunea, la care au participat 56 de specialiști experimentați în clasificarea zecimală universală din 14 țări, a fost organizată de Centrul danez de documentare, sub auspiciile Federației Internaționale de documentare (FID). (*Bull. UNESCO Bibl.*, 23, nr. 2, mar—apr 1969).

Rubrică redactată
 de George VLĂDESCU

**Nicolae
Filimon**

Scriitorul Nicolae Filimon s-a născut la 6 septembrie 1819, în același an cu Nicolae Bălcescu (29 iunie) și cu Alecu Russo (17 martie). Ca și acești doi străluciți fii ai aceluiași leat, el poate fi socotit, prin întreaga sa formație intelectuală, ca făcând parte din generația revoluției de la 1848, eveniment la care, dacă nu putem afirma că a participat în mod direct, el a aderat și pe care l-a susținut cu toată convingerea, dovadă inflăcărea sa revoluționară din scrierile anilor 1858—1859, când și-a început cariera de publicist și scriitor.

De origine modestă — era fiul preotului Mihai Filimon de la biserica Enei din București — Nicolae Filimon, orfan de tată din copilărie, s-a luptat din greu cu viața, izbutind să ajungă un deschizător de drumuri în mai multe direcții ale culturii naționale și adevăratul creator al romanului românesc. Dar aceste izbînzii, cucerite printr-o ardere continuă, le-a plătit cu prețul vieții sale. Scriitorul, care era de o construcție robustă, s-a prăbușit la 19 martie 1865. Avea numai 46 de ani.

Încă din 1829, sau poate mai tîrziu, după moartea tatălui său, deci în 1830 sau 1831, în tot cazul copil fiind, Nicolae Filimon fu nevoit să primească postul de cîntăreț-ajutor la biserica Enei, unde, după un stagiu de 12 ani, în 1842, devine „cîntăreț-absolvent“ (absolvent, probabil, al vreunei școli de cîntăreți bisericești). În 1845, pe lângă slujba pe care o deținea la biserica Enei, este angajat mai întîi corist în trupa de operă a Henriettei Karl din București, apoi ca flautist în orchestra operei italiene de sub direcția lui N. Papanicola. În 1852 primește funcția de „conșipist“ la Departamentul credinței, fiind ales totodată și epitrop al bisericii unde-și începuse cariera de cîntăreț. La începutul domniei lui Al. I. Cuza, în 1859, este numit secretar al Comisiei documentale de pe lângă Mitropolia din București, în 1861 devine membru al acestei Comisii, iar în 1862, la reorganizarea Arhivelor statului, el este înaintat „cap al secțiunii istorice și al bunurilor publice“, post pe care-l deține pînă la moarte.

Întreținînd de timpuriu legături de prietenie cu vestiții cîntăreți bisericești ai timpului, care erau totodată și cunoscuți compozitori de rînce „lumești“, de petrecere — ca Anton Pann, Nănescu, Chiosea și Unghinoliu, manifestînd totodată și o vie curiozitate intelectuală,

150 de ani de la nașterea sa

Nicolae Filimon, care nu frecventase școlile mai înalte ale epocii, decât poate ca „audient“, pe lângă talentul său de cântăreț din voce și din flaut. își însușește, în mediul artistic al operei italiene și al Teatrului Național, o cultură muzicală și teatrală întinsă și ample cunoștințe de istorie și literatură, cunoștințe recunoscute și apreciate de scriitorii și oamenii de cultură ai timpului, cu care venise în contact sau colaborase, ca Ion Ghica, Al. Odobescu, Cezar Bolliac, B.P. Hașdeu, Dim. Bolintineanu, G. Sion, și de gazetari ca N.T. Orășanu, Pantazi Ghica și alții, și pe care Nicolae Filimon avea să le fructifice curînd în numeroase și variate scrieri.

În decembrie 1857, o dată cu apariția ziarului *Naționalul* (1857—1860), Nicolae Filimon își începe o lungă carieră de cronicar muzical și teatral, pe care o exercită și în alte gazete și reviste de epocă, precum: *Independența* (1861), *Reforma* (1861), *Revista Carpaților* (1861), *Tăranul român* (1861—1862), *Buciumul* (1864), și *Dimbovița* (1865). Avînd pe lângă întinsa lui cultură muzicală, un ascuțit spirit critic și un gust artistic deosebit, Nicolae Filimon își pune condeiel în slujba dezvoltării unei vieți muzicale printre români, înlesnindu-le înțelegerea marilor realizări ale muzicii universale și militînd pentru crearea unui repertoriu național cu rădăcini în trecutul istoric și în folclorul poporului român. Cele aproape 100 de foiletoane publicate în decurs de 6 ani au făcut ca autorul lor să fie considerat de către contemporani ca o mare autoritate în materie de critică muzicală și recunoscut ca adevăratul creator al criticii muzicale moderne în cultura românească.

Dorința de a cunoaște muzica altor popoare, „la ea acasă“, l-a pornit pe Nicolae Filimon în vara anului 1858, într-o lungă călătorie în Germania meridională și în Italia, de unde s-a întors cu un cuprinzător memorial intitulat *Trei luni în străinătate. Impresii și memorii de călătorie* publicat mai întîi în foiletonul ziarului *Naționalul*, între 6 septembrie 1859 și 20 martie 1860, și apoi în volum, în 1860, cu titlul: *Excursiuni în Germania meridională. Memorii artistice, istorice și critice*. Memorialul este interesant, de sigur, atît prîn descrierea celor văzute — orașe, muzee, monumente, spectacole — și prin emoțiile încercate în fața acestora, dar mai ales prin acele capitole sau numai fragmente de capitole în care autorul evocă, sub forma unor narățiuni,

episoade istorice, anecdotice, sau la contact cu viața și oamenii din jurul său în scurte acțiuni sau discuții în care dialogul, ușor ironic, este foarte bine susținut. De la însemnările pur informative, de reportaj, Nicolae Filimon trece pe nesimțite la compoziții literare, remarcabile adeseori printr-o satiră fină. El mai aduce astfel din călătoria sa cîteva nuvele de mare întindere ca: *Mateo Cipriani*, *Friederich Staaps sau atentatul de la Schienbrun în contra lui Napoleon I.*, *O cantărită de uliță*, *Ascancio și Eleonora*, nuvele de factură romantică, în care eroii, însuflețiți de înaltele idei de libertate și independență își sacrifică viața pentru eliberarea patriei lor.

După numai doi ani de la aceste compoziții, Nicolae Filimon trece de la nuvela romantică la nuvela și romanul realist, publicînd în *Revista Carpaților* (1861) nuvela *Nenorocirile unui slujnicar sau gentilomii de mahala*, puternică satiră realistă îndreptată împotriva unei categorii sociale din societatea românească de la jumătatea secolului trecut, aceea a „slujnicarilor politici“, al cărui erou — Mitică Rămătorian — părăsind idealurile politice ale revoluției, devine un demagog, parvenit și farsor, un ciocoi mai venal și mai fără inimă decît acela al Regulamentului, un demn înaintaș al eroului caragealean Rică Venturiano. Cu *Ciocoi vechi și noi*, roman apărut în 1862—1863 în *Revista română*, editată de Al. Odobescu, iar în volum în 1864, sîntem în plină epocă de descompunere a feudalismului (1814—1830). De la poseselnicul Andronache Tuzluc la vătaful sau de curte Dinu Păturicea, înfilnim o galerie întregă de tipuri — Chera Duca, Costea Chioru, slugile boierești — prezentate cu mijloace realiste. Acțiunile lor sînt bine observate și larg descrise, constituînd un elocvent document al momentului istoric și social respectiv: drumul burgheziei în ascensiune, corupția aparatului de stat, viața de desfrîu a boierimii, rolul cămătarilor, exploatarea nemiloasă a țărănimii. Dar pe cînd eroii negativi sînt zugrăviți cu o puternică vigoare realistă, așa numiții eroi pozitivi — pe care Nicolae Filimon îi introduce în roman ca să scoată în relief tendințele sale moralizatoare — rămîn doar niște procedee romantice, simple figuri idilice, departe de analiza critică făcută celor dintîi, analiză care asigură trăinicia acestui roman de strictă observație socială. Romanul lui Nicolae Filimon re-

prezintă primul pas mare în afirmarea realismului critic în literatura română, iar eroul său Dinu Păturică rămâne un personaj tip, transpus mai târziu de Duiliu Zamfirescu în Tănase Scatiu din romanele sale *Viața la țară* (1894) și *Tănase Scatiu* (1896) și de Ion Marin Sadoveanu în Iancu Urmatecu din romanul său *Sfârșit de veac în București* (1944).

Colaborarea în anii 1861—1862 dintre marele agronom și revoluționar pașoptist Ion Ionescu de la Brad și Nicolae Filimon la gazeta săptămînală a celui dintîi, *Țăranul român*, a dat lui Nicolae Filimon îndemnul de a se ocupa de producția epică în proză a poporului — basmul — a cărui valoare el, cel dintîi, a subliniat-o și din care tot el a cules și a publicat, pentru prima oară la noi, basme naționale, care sînt: *Roman Năzdrăvan*, *Omul de piatră* și *Omul de flori cu barba de mătăsă sau povestea lui Făt frumos*. Lunga carieră de culegător și editor de basme românești a lui Petre Ispirescu, începută tot la gazeta *Țăranul român*, pornește de la îndemnul și exemplul lui Nicolae Filimon, al cărui loc de pionier și în domeniul folclorului românesc îi este astfel asigurat.

Nicolae Filimon a debutat ca publicist și scriitor la vârsta de 39 de ani și a dat literaturii române, numai în 7 ani, o operă variată și durabilă. La 1880, la 15 ani după moartea lui Nicolae Filimon, scriitorul Ion Ghica, contemporanul său și singurul din acea vreme care și-a dat cel mai bine seama de valoarea scrierilor lui Nicolae Filimon, cu neîntrecuta sa putere de evocare i-a făcut autorului *Ciocoilor vechi și noi*, într-una din *Scrisorile adresate lui Vasile Alecsandri (Școala acum 50 de ani)* următoarea caracterizare: „Acei care l-au cunoscut pierdeau un amic sincer, leal, îndatoritor, totdeauna vesel și voios, totdeauna mulțumit cu puținul ce câștiga prin munca și talentul său; caracter independent, nu s-a căciulit niciodată la nimeni; ura și disprețuia lipsa de demnitate și lingușirea; modest pînă a roși, cînd auzea lauda pentru scrierile lui, n-a bănuit niciodată că era un scriitor de mare merit. Literatura a pierdut în el pe unul din luceferii săi“. Este cel mai complet portret moral ce se putea face vreodată acestui mare pionier în critica muzicală, în crearea romanului realist critic, în culegerea basmului popular românesc.

George BAICULESCU

Profesorul N. Georgescu- Tistu și bibliologia română

75 de ani de la nașterea sa

Între metodele pedagogiei moderne recomandate pentru educarea tineretului este și confruntarea generațiilor, adică prilejul ca tinerii profesioniști de azi să cunoască oamenii eminenti

care au ilustrat și ilustrează încă, prin înfăptuirile lor științifice, sociale, politice, cultural-artistice, diferitele domenii de activitate. Sensul acesta, al exemplului bun ce trebuie folosit și urmat, îl are și aniversarea celor 75 de ani pe care profesorul dr. docent Nicolae Georgescu-Tistu i-a împlinit la 1 septembrie, anul acesta. Bibliologia românească nu are decât de câștigat privind în urma celor 50 de ani de muncă aleasă, desfășurată de profesor în diferitele ei ramuri teoretice și practice, pentru care îi aduce acum egiptul și omagiul ei binemeritat.

Cei care se consacră cu devotament preocupărilor bibliografice se pot mândri cel puțin cu trei importante realizări: pot ajunge renumiți erudiți, practicieni eminenți ca bibliotecari și pedagogi cu satisfacția formării cadrelor. Profesorul N. Georgescu-Tistu întrunește toate aceste calități, datorită pasiunii puse în perioada pregătirii și, mai târziu, dăruirii profesionale totale.

La baza pregătirii d-sale stau studiile de limbă și literatură română la Facultatea de litere și filozofie din București, unde și-a luat licența în 1920. Bibliologia românească la începuturile ei se asocia perfect cu studiile de limbă și literatură națională și universală, pentru că în bibliotecile publice române a dominat atunci cartea literar-beletristică, istorică și filologică. Directivele istorico-literare au fost preferate de primii mari bibliotecari români: Al. Odobescu, B. P. Hasdeu, T. Cipariu, M. Eminescu, I. Bianu ș.a. Perspectivele și avantajele profesiei bibliologice i le-a arătat profesorului N. Georgescu-Tistu mai întâi Sextil Pușcariu, pe atunci profesor și rector al Universității din Cluj, alături de care a lucrat la „Muzeul limbii române” în anii 1923—1928. Tot de la S. Pușcariu, a pornit sugestia temei lucrării fundamentale a prof. N. Georgescu-Tistu *Bibliografia literară română* (1932). Timp de doi ani a studiat în străinătate ca membru al Școlii române din Franța (1924—1926). Dar de aici începe specializarea strict bibliologică, la nivel înalt, pentru că, în afară de prelegerile de istorie literară de la Sorbona și Collège de France, cu profesorii F. Baldensperger, M. Roques, J. Bédier și P. Hazard, a mai urmat cu regularitate cursurile de la École des Chartes. Profesorii cu renume mondial ca C. Coudere, H. Stein, G. Henriot, E. Coquery l-au introdus în aprofundurile disciplinelor bibliologice, respectiv în arhivistică, bibliografie și biblioteconomie. O completare în domeniul documentării, pe atunci (1926) în perioada ei de inițiere (când ea împărțea din plin din experiența bibliografiei clasice), prof. Tistu și-a făcut-o la Institutul interna-

țional de bibliografie din Bruxelles, folosind îndrumările intermedietorului însuși, ale directorului Institutului, Paul Otlet.

În timpul studiilor de la Paris, profesorul N. G. Tistu a cunoscut-o pe văduva marelui filolog și bibliograf francez Emile Picot (1844—1918), secretarul curții princiere române în 1866 și apoi consul al Franței la Timișoara, timp de mai mulți ani, începând cu anul 1869. La Timișoara, Emile Picot s-a căsătorit cu o cetățeancă a Banatului. Astfel, d-na Picot, cu amintiri frumoase despre România, a pus la dispoziția unui român întregul material de fișe bibliografice (cca. 250 000), lucrările tipărite și inedite ale fostului ei soț, interesante date biografice inedite despre Picot. Tânărul bibliolog român a studiat cu deosebită atenție toate aceste materiale. Rezultatul acestor cercetări a făcut obiectul tezei sale de doctorat în limba franceză: *Emile Picot și lucrările sale referitoare la români*¹⁾. Între materialele prezentate de d-na Picot au fost și 171 de scrisori ale lui Emile Picot. Prof. Georgescu-Tistu a ales numai 33 de scrisori, pe cele referitoare la români, și le-a publicat ca teză suplimentară: *Coroșdența unui secretar princiar în România: Emile Picot (1866—1868)**. Multe scrisori dintre cele publicate sînt adresate doamnei Hortense Cornu, fiica naturală a lui Napoleon I, care copilărise cu Napoleon al III-lea. În această calitate, d-na Cornu s-a bucurat la curtea lui Napoleon al III-lea de o mare trecere, iar scrisorile publicate eprind știri de o importanță capitală pentru istoria noastră dintre anii 1866—1868.

Bibliograful N. Georgescu-Tistu își începe profesia cu lucrări temeinice. O călătorie la Florența (1926) îl pune în contact cu Luigi Schiaparelli, pe atunci director al „Școlii de bibliotecari și arhiviști paleografi” de pe lângă Universitatea din Florența, o personalitate de seamă a bibliologiei italiene. Acesta cere prof. Tistu să-i întocmească o bibliografie selectivă a publicațiilor istorice din țara noastră, apărute după războiul prim mondial, care a și fost publicată în *Archivio storico italiano* (Florența, vol. XIII, 1930, p. 115—130).

Întors în țară, îndemnat de Sextil Pușcariu și Ioan Bianu, profesorul N. Georgescu-Tistu elaborează lucrarea *Bibliografia literară română* (1932, 255 p. + XX planșe), neîntrecută, rămasă până azi cea mai bună bibliografie a literaturii române până la anul 1932. Nu este o bibliografie a titlurilor operelor literare, ci este un studiu aprofundat, exhaustiv, o analiză critică a tuturor surselor literaturii noastre, începînd cu cataloagele

de manuscrise vechi, trecînd la cataloagele primelor librării, cabinete de lectură de la începutul secolului al XIX-lea, la indexurile revistelor literare și culturale și terminînd cu marile bibliografii publicate prin strădania școlii bibliografice de la Biblioteca Academiei Române, sub conducerea lui Ioan Bianu. H. Stein, bibliograful cu autoritate de la Ecole des Chartes, citind și recenzînd lucrarea, își amintea de autorul ei, care „a lăsat cele mai bune amintiri la Paris și al cărui nume figurează printre colaboratorii publicației *Revue des bibliothèques*...”³⁾.

Simultan cu pregătirea acestei bibliografii de bibliografii literare și culturale, profesorului i se dă posibilitatea să-și întărească și să-și dubleze pregătirea teoretică printr-o activitate practică, fiind numit directorul Bibliotecii Facultății de Litere și Filozofie de pe lângă Universitatea din București (1928). Lucrarea *Bibliografia literară română*, publicată în 1932 de către Academia Română, autorul o prezintă ca lucrare de docență în bibliografie, după cite știu, iarăși prima de acest gen la noi. I se face, pe baza acestui titlu nou, intrarea în învățămîntul superior bibliologic, predînd la Universitate cursuri și conducînd seminarii bibliologice pînă la pensionare.

În această împrejurare l-am cunoscut eu pe prof. N. Georgescu-Tistu, în cancelaria catedrei de Istoria literaturii române vechi, disciplină pe care o preda prof. N. Cartoian. Lipsindu-le studenților posibilitatea informării și orientării sistematice în domeniul vast al literaturii și lingvisticii, N. Cartoian l-a însărcinat pe prof. Tistu să-i învețe tehnica bibliografiei, de la prezentarea descriptivă pînă la problemele mai grele de clasificare. Rodul acestor investigații bibliografice s-a publicat în *Cercetări literare*, vol. I—V (1934—1943), sub titlul *Bibliografia publicațiilor private la cultura românească veche*⁴⁾, lucrată cu studenții Seminarului de istoria literaturii române vechi. Cu aceiași studenți a înființat apoi „Cercul de bibliologie al studenților de la Facultatea de Filologie”, al cărui secretar a fost pe toată durata existenței cercului Mircea Tomescu, un alt harnic și competent bibliolog român, plecat de curînd dintre noi.

Dintre numeroasele studii de istorie literară și bibliologie⁵⁾, unele deja amintite mai sus, voi rămîne la câteva care abordează probleme capitale pe linia învățămîntului bibliologic superior: sînt cursurile universitare litografiate (multiplicare obișnuită pe atunci).

Cursul de bibliologie, 1945—1946 (189 p.) cuprinde o introducere care-i familiarizează pe studenți cu fondul unei

discipline așa de puțin cunoscute la noi, mai ales atunci. Urmează noțiuni de istoria scrisului și de biblioteconomie, iar de la p. 48 înainte este o expunere critico-istorică asupra surselor de bibliografie generală și specială, române și străine.

Munca intelectuală. Idei generale și îndrumări tehnice, 1947, 151 p. În acest curs profesorul, bazat pe experiență proprie, expune metodică întocmirii unei lucrări științifice, cu ajutorul prețios al bibliografiei. O bună parte din curs tratează despre bibliopsihologie, ca metodă de lectură.

Scris și carte. Istorie. Tehnică. Semnificație. 1948, 224 p. Sub acest titlu găsim o expunere sistematică despre istoria scrisului și a cărții tipărite, istoria hîrtiei și a multiplicării cărților.

Scriptum. *Buletin bibliologic* este organul Seminarului de bibliologie. Facultatea de Filozofie și Litere din București, tipărit la Brașov, 1943—1944, VIII + 298 p. Este o lucrare științifică salutăată la apariția ei pentru „studiile variate și competente, rubricile bibliografice îngrijite și concise”. Criticul Serban Cioculescu, directorul general de azi al Bibliotecii Academiei R. S. România, continuă aprecierea reprodusă, subliniind semnificația lui *Scriptum* ca lucrare bibliologică: „Să ne cunoaștem cât mai bine trecutul cărțurăresc și să ne străduim a pregăti cărții un viitor mai bun”⁶⁾.

Cei care cunosc lucrările prof. N. Georgescu-Tistu și au mai avut și plăcerea de a colabora cu d-sa, au admirat spiritul său de bun organizator de mari lucrări bibliografice, de cînd începea enunțarea temei și subiectului, planificarea ei, distribuirea sarcinilor individuale și pînă la discutarea și corectarea în colectiv a descrierilor analitice.

Lucrările mari bibliologice, cum sînt de exemplu *Bibliografia literară română*, *Scriptum*, se termină cu *indici* de materie și alfabetic, ele reprezentînd și astăzi modele de punere în ordine a unei lucrări mari cu un conținut variat.

Informarea la zi cu bibliografia străină și română este o altă remarcabilă calitate a lucrărilor prof. Tistu.

Viața și activitatea profesorului N. Georgescu-Tistu sînt pilde bune, creațoare, pentru oamenii de știință și bibliotecarii de azi și de mâine; ele vor întări pe bibliotecari în munca dusă zi de zi în bibliotecile pe care le conduc; ele îi vor învăța să cinstească locurile de bibliotecar, de cercetător bibliolog, măcar în măsura în care le-a cinstit profesorul însuși, deși legea naturală a profesorului i-ar obliga să sporească bunul realizat.

La această vîrstă frumoasă, care-l găsește pe sărbătorit în vie activitate, bibliologia românească urează profesorului N. Georgescu-Tistu încă alți mulți ani, încununați de sănătate și noi succese.

Dan SIMONESCU

Note

- 1) *Emile Picot et ses travaux relatifs aux Roumains*, în „Melanges de l'Ecole roumaine en France”, Paris, 1925, p. 181—234.
- 2) *Corespondance d'un Secrétaire princier en Roumanie: Emile Picot (1866—1868)*, în „Melanges de l'Ecole roumaine en France” V, 1926, 120 p. (paginația extrasului). Ambele lucrări au fost susținute ca teză de doctorat la Cluj, date diplomei 5 martie 1927. După cite știu este primul doctorat român în bibliologie. Amănunte prețioase despre doamna Cornu, „sora de lapte” a lui Napoleon al III-lea, vezi: Marcel Emerit, *Napoleon III. Lettres de... à Madame Cornu, en grande partie inédites*. Texte intégral publié et commenté par M... E... Paris, 1937, 2 vol.
- 3) Publicase în revista aceasta, vol. 37 (1927), nr. 1—3, p. 36—43, articolul *Les bibliothèques et la bibliographie roumaine*.
- 4) Cuprinde tot ce s-a scris între anii 1931—1940 în domeniul respectiv, titluri și adnotări analitice, colaboratori pentru acestea din urmă fiind Avram Todor și Dan Simonescu. Pentru anii 1921—1926, prof. Tistu publicase în „Dacoromania”, vol. II-V, revista periodicilor românești.
- 5) După fișele mele personale, aceste studii ating azi (28 iulie 1969) 254 de lucrări. O parte dintre ele au fost strînse în broșura N. Georgescu-Tistu, *Truda unui șef de veac. 1919—1944*. București, 1945, 39 p.
- 6) În ziarul „Ecolul” II, 1944, nr. 162 (jurne 3), p. 2.

Profesorul N. Georgescu- Tistu

Cu cîteva decenii în urmă, tînăr absolvent al unei facultăți, ocupam — credeam temporar — un modest post de bibliotecar într-o instituție de învățămînt superior din Capitală. În condițiile de atunci, profesia de bibliotecar nu prezenta vreo perspectivă, fiind considerată — pe drept — doar o punte de trecere spre alte profesii mai stabile și mai bine remunerate.

Din curiozitate intelectuală, fără a avea pretenția de a mă califica în profesia de bibliotecar și pentru nevoia de a-mi apropria unele cunoștințe de specialitate necesare în munca mea, m-am hotărît să audiez cursurile Școlii superioare de Arhivistică și Paleografie, unde se predau, printre alte discipline, și bibliologia.

La catedra de bibliologie a Școlii funcționa un profesor care de la început m-a impresionat în mod deosebit: prof. N. Georgescu-Tistu. Am urmat cursurile sale regulat, alături de un numeros grup

de colegi. Eram atrași de expunerile sale care îmbinau bogăția de informații de specialitate cu un vast orizont de cultură generală și mai ales de pasiunea cu care căuta să trezească interesul pentru problemele legate de organizarea științifică a cărții. Audierea cursurilor m-a determinat să îndrăgesc preocupările pentru studiul cărții și — implicit — pentru profesiunea de bibliotecar.

În viața mea s-a produs o cotitură: am rămas bibliotecar, credincios unei profesii care, de-a lungul anilor, mi-a oferit mari satisfacții de ordin moral și intelectual. Datorez aceasta, în întregime, profesorului N. Georgescu-Tistu, căruia îi voi păstra întotdeauna afecțiune, respect și recunoștință.

În activitatea mea profesională, după absolvirea cursurilor de la Arhive, am simțit permanent sprijinul și îndrumarea profesorului. De altfel, aceeași atitudine a avut-o față de toți foștii săi elevi. În felul acesta, profesorul Tistu, în mod deliberat, a contribuit substanțial la formarea mai multor serii de bibliotecari care, la rîndul lor, au dus mai departe, aplicînd în practică, ideile profesorului: dragostea de carte, munca ordonată și competența și ridicarea prestigiului profesiei bibliotecare.

★

La aniversarea a 75 de ani de viață ai prof. N. Georgescu-Tistu, ca fost elev, voi încerca să cuprind într-un articol activitatea și realizările muncii sale. Cum activitatea prof. Tistu s-a desfășurat pe o perioadă îndelungată de timp, de aproape o jumătate de secol și a cuprins o arie largă de probleme din domenii vaste și variate ale culturii, rîndurile de față, simple notații, vor încerca să evoce numai unele aspecte mai importante legate de contribuția sa la progresul bibliologiei românești, ca promotor strălucit al științei bibliologice și al practicii bibliotecare.

Desigur, opera sa științifică, în ansamblul ei, ar merita cu prisosință, atît prin întindere, cît — și mai ales — prin temeinicile rezultate obținute, un studiu de proporții, de analiză.

După terminarea studiilor superioare la Universitatea din București, a avut fericita inspirație de a se apropia de un domeniu de cunoaștere mai puțin cercetat în țara noastră — acela al bibliologiei. Pentru specializarea în acest domeniu a studiat în străinătate, audiînd cursurile celor mai cunoscuți specialiști ai timpului. Membru al Școlii române din Franța, pe care a absolvit-o cu o apreciată lucrare bibliografică *Emile Picot et ses travaux relatifs aux Roumains* (Paris, 1925), s-a format ca bibliolog urmînd cursuri la marile uni-

versității din Franța, Belgia și Germania, unde a îndeplinit și o prețioasă perioadă de practică.

Intors în țară, a aplicat cunoștințele sale dobândite în urma studiilor din străinătate, mai întâi ca bibliotecar, lucrând în Biblioteca Academiei Române și ca director al Bibliotecii Facultății de litere și filozofie din București.

Obținând titlul de doctor în litere și filozofie (1927), spiritul său de cercetare îl îndreaptă spre realizări superioare, pășind cu autoritate în cariera didactică universitară. Mai întâi ca profesor de bibliologie la Școala superioară de Arhivistică (1928), unde urmează unui alt mare bibliolog și bibliograf, Al. Sadi-Ionescu, și apoi la Facultatea de litere și filozofie (1932) unde se creează, pentru prima dată la noi, o catedră de bibliologie în învățământul universitar.

Crearea catedrei de bibliologie la Universitate a fost, desigur, o etapă importantă în dezvoltarea bibliologiei românești, iar prof. N. Georgescu-Tistu are meritul deosebit de a fi impus recunoașterea bibliologiei ca obiect de studiu universitar, ca disciplină de studiu de sine stătătoare.

Îmbinând munca de la catedră cu o fecundă, laborioasă și competentă activitate științifică, prof. Georgescu-Tistu a ridicat prestigiul bibliologiei elaborând crări deosebit de importante prin care a căutat să răspîndească ideile noi, progresiste, în ceea ce privește necesitatea unei documentări rigurose științifice, a unei tehnici bibliotecare corespunzătoare vremii, a necesității pregătirii de specialitate a bibliotecarilor și bibliografilor. Multe din ideile sale s-au realizat numai în vremea noastră sau își așteaptă încă realizarea.

În general, problemele pe care le-a abordat, pe lângă faptul că prezentau la timpul lor o importanță fundamentală, erau începuturi de drum iar autorul lor poate fi considerat, fără îndoială, un inovator.

A publicat și a activat în toate sectoarele bibliologiei, atât ca teoretician cât și ca practicant. Scriitor cu idei pe care le prezenta într-o aleasă formă literară, om de acțiune, a atacat cu vigoare și competență aproape toate temele majore ale bibliologiei.

Încercînd o sistematizare, desigur aproximativă, constatăm că temele sale de cercetare pot fi grupate în trei categorii mari de probleme: bibliologia ca disciplină de învățămînt și organizarea bibliotecilor, documentarea și bibliografia, istoria cărții și a bibliotecilor.

În concepția sa, bibliologia este disciplina care înglobează și sistematizează toate cunoștințele avînd ca obiect cartea.

Pornind de la această concepție, în cursurile sale universitare a considerat că bibliologia trebuie predată într-un ciclu de 4 ani, care să cuprindă, evolutiv și succesiv, următoarele teme: Munca intelectuală — idei generale și îndrumări tehnice: Scris și carte — istoria cărții: Noțiuni de biblioteconomie: Documentare și bibliografie.

În afară de materialele cuprinse în cursuri, a publicat numeroase studii și articole privind bibliologia în general, organizarea științifică a bibliotecilor (completarea fondurilor, cataloagele, clasificarea etc.), lectura cititorilor.

O problemă care l-a preocupat îndeaproape a fost aceea a formării și pregătirii cadrelor de bibliotecari. Ni se par și astăzi de actualitate propunerile pe care le-a formulat încă din 1936.

„Pregătirea trebuie să se facă prin cursuri speciale, dîndu-se și părții de practică ori stagiu în bibliotecă însemnătatea cuvenită. Cursurile de grad înalt urmează, în principiu, să fie înglobate Universităților sau școlilor superioare înrudite, ca secții ori institute bibliologice, celelalte grade pot fi cuprinse în școli de bibliotecari, alăturate unor biblioteci alese, în care elevii să facă practică. La aceste școli, se pot pregăti, în parte măcar, și viitorii librari. Numai diplomații unor asemenea studii să aibă dreptul de a ocupa funcțiuni în bibliotecile publice. Odată intrați în funcție, și mai ales după trecerea unui eventual stagiu provizoriu, bibliotecarii să se bucure de ocrotirea unui statut profesional, cu toate garanțiile de imparțialitate“. Desigur, între timp, au fost organizate și experimentate în țara noastră diferite forme de învățămînt bibliotecar. Ceea ce trebuie cu deosebire reținut este ideea preconizată de prof. Tistu de elaborare a unui statut al profesunii bibliotecare, idee care acum este de actualitate și preocupă lumea bibliotecară.

În legătură cu problemele generale de bibliologie, abordate de profesorul Tistu în cadrul activității sale didactice, trebuie să menționăm și alte aspecte ale muncii sale.

În 1942 a înființat un *Cerc de bibliologie* la Facultatea de litere și filozofie. Această realizare este cu totul remarcabilă, deoarece, pentru prima dată în țara noastră, s-a constituit un cerc de specialitate, reușind să grupeze în jurul lui oameni de cultură, bibliotecari și studenți cu preocupări în acest domeniu. Cercul a funcționat cu regularitate timp de 7 ani, pînă în 1948 inclusiv.

În această perioadă s-au ținut 123 de ședințe cu un număr mare de participanți, printre care sînt de menționat numele profesorilor: Tudor Vianu, Iorgu

Iordan, Panaiteșcu Perpessicius, dr. Ștefan Mîlcu și alții.

În realizările Cercului de bibliologie a fost inclusă și editarea unui buletin de specialitate, *Scriptum*, apreciat ca cel mai bun periodic de bibliologie de pînă atunci. Primul și unicul număr al acestei reviste, un volum masiv de peste 300 de pagini, apărut în 1944, cuprindea, pe lângă studii și articole scrise de bibliotecari, un bogat material bibliografic adunat de membrii Cercului și de studenții seminarului de bibliologie.

Alături prin activitatea sa, cît și prin faptul că pînă atunci n-a existat în țară o altă asociație similară, Cercul de bibliologie rămîne ca o realizare de seamă în dezvoltarea bibliologiei românești.

Un alt aspect al activității științifice desfășurate de prof. Georgescu-Tistu este acela al contribuțiilor sale în domeniul documentării și bibliografiei.

Ca teoretician al problemelor bibliografice a scris numeroase studii și articole arătînd necesitatea și importanța organizării informației, a elaborării unei bibliografii naționale, pentru utilitatea repertoriilor bibliografice în orice specialitate, pentru unificarea metodelor de muncă bibliografică și coordonarea acestei activități pentru pregătirea cadrelor de bibliografi și documentariști.

În acest scop, încă din 1932, a precizat înființarea unui *Oficiu bibliografic*, precum și apariția unui buletin periodic care să cuprindă tot ce se publică în țara noastră.

Consecvent preocupărilor sale, pentru organizarea documentării științifice, în 1940, împreună cu ing. A. Avramescu, ing. Drăgulănescu, prof. V. Vilcovici și alții, a luat parte activă la constituirea *Centrului Român de Documentație*, prima instituție de acest fel la noi, care își propunea „organizarea cunoașterii științifice și practice, pe plan alături național cît și internațional”.

Ca practicant al bibliografiei, prof. Georgescu-Tistu a elaborat personal sau în colaborare numeroase lucrări, în special în legătură cu istoria literaturii române.

Chiar de la începutul activității sale de biograf, a alcătuit *Bibliografia analitică în legătură cu limba română*, care s-a publicat succesiv, pentru anii 1922—1929, în revista *Dacoromania* din Cluj. Lucrarea constituie un model de bibliografie, avînd ca element nou prezentarea analitică.

Lucrarea sa de bază în acest domeniu rămîne însă *Bibliografia literară română*, publicată în 1932 de Academia Română. Prin metoda științifică și prin bogăția materialului, lucrarea s-a impus de-a lungul timpului ca o carte extrem de fo-

lositoare tuturor celor care studiază probleme de metodică bibliografică sau de istoria literaturii române. La timpul ei, lucrarea a fost apreciată călduros de specialiștii români (N. Iorga, Sextil Pușcariu, G. Călinescu și alții), cum și de cercetători din străinătate.

În cadrul seminarului catedrei sale, cu colaborarea studenților, între anii 1930 și 1943 a întocmit *Bibliografia publicațiilor privitoare la cultura românească veche*, care a fost publicată în revista *Cercetări literare*, începînd din 1934 pînă în 1943.

Tot în colaborare, în cadrul Institutului Social Român, a adunat material pentru o lucrare de mare amploare — *Bibliografia satului românesc*.

De asemenea, a publicat monografiile și studii privind activitatea bibliografică a unor personalități de seamă din trecutul nostru cultural ca Ion Ghica, Alexandru Odobescu, Ion Bianu, Sextil Pușcariu, episcopul Melchisedec, Al. Sadi-Ionescu, Gh. Adamescu.

În ultimul timp, activitatea prof. N. Georgescu-Tistu s-a îndreptat spre întocmirea unor lucrări de sinteză.

Astfel, sub conducerea sa, un colectiv de bibliotecari de la Biblioteca Academiei Române a alcătuit primul nostru dicționar de specialitate: *Vocabular de bibliologie*, care încearcă să stabilească o terminologie bibliografică românească. Lucrarea a apărut în 1965 și a fost amplu discutată în paginile *Revistei bibliotecilor*, urmînd ca în urma observațiilor și a propunerilor de îmbunătățire să apară într-o ediție tipărită.

De curînd, profesorul Tistu ne-a oferit o altă lucrare: „*Cîntare cărții*”. *Scriitori români despre carte*. Este o antologie care urmărește motivul cărții, începînd cu literatura populară și cronicari, pînă în zilele noastre.

★

Am trasat, în linii mari, prodigioasa activitate a profesorului N. Georgescu-Tistu. Chiar în forma aceasta, reiese în mod evident strădania sa pentru promovarea unei discipline noi în țara noastră — bibliologia și contribuția sa, de înaltă ținută științifică, la progresul bibliologiei românești.

Cu ocazia aniversării, îi urăm sănătate și viață îndelungată. Dorim să termine lucrările la care trudește și să adauge altele, la fel de valoroase, spre marelui folos al științei bibliologice românești.

Nicolae OANCEA
director-adjunct
Biblioteca centrală
universitară

Un instrument util:

**BULETINUL DE PREZENTARE
A CĂRȚILOR RECOMANDATE
PENTRU ACHIZIȚIONARE**

Publicarea de către Fondul de stat al cărții, cu sprijinul editurilor a unui buletin trimestrial de prezentare a cărților ce urmează să fie achiziționate de bibliotecile comunale, școlare, ale sindicatelor și ale unităților militare este menită să faciliteze completarea colecțiilor. În primul număr al Buletinului au fost selecționate 143 de titluri de cărți programate de către edituri să apară în trimestrul al treilea, precum și 11 lucrări ce vor fi tipărite de diferite instituții. Ținând seama de modificările survenite în proiectele planurilor editoriale, Buletinul prezintă 56 de titluri care nu au figurat inițial în aceste proiecte, fiind incluse ulterior, precum și un tabel al lucrărilor din listele de recomandare pe anul 1969, care nu mai sînt prevăzute în planurile editoriale definitive. Bibliotecile au posibilitatea să înlocuiască titlurile comandate anterior, care nu mai figurează în planurile definitive, cu titlurile ce au fost incluse ulterior și sînt menționate în Buletin.

În indicațiile pentru bibliotecari se fac câteva recomandări importante privitoare la achiziția diferitor titluri. Astfel, lucrările care trebuie să existe în fondul de bază al bibliotecilor respective se recomandă a fi achiziționate cu precădere, iar celelalte numai în funcție de profilul și posibilitățile financiare ale bibliotecilor. Întrucît o parte din lucrările prezentate în Buletin vor fi legate și prelucrate special pentru bibliotecă, se menționează care din acestea vor fi achiziționate de către bibliotecile comunale și care de către bibliotecile școlilor generale, ale liceelor sau din învățămîntul profesional și tehnic.

Fiecare carte cuprinde datele bibliografice, prețul unui exemplar (broșat sau legat), o scurtă prezentare a conținutului și indicativele bibliotecilor cărora le este recomandată pentru fondul de bază și a bibliotecilor care pot s-o achiziționeze în funcție de posibilitățile lor financiare. Cărțile recomandate sînt dispuse după principalele grupe de materii, în ordinea alfabetică a autorilor sau a titlurilor, iar cele prevăzute în proiectele planurilor editoriale pe anul 1969, dar care nu vor mai apare în acest an, sînt dispuse pe edituri și cuprind: numărul poziției din

proiectul de plan editorial și datele bibliografice sumare.

Pe baza recomandărilor din Buletin, bibliotecile vor întocmi comenzile și le vor trimite colecturilor conform metodologiei stabilite de forurile tutelare. Bibliotecile au latitudinea de a comanda și lucrări care nu sînt incluse în Buletin, dacă socot că acestea sînt necesare și dacă dispun de suficiente mijloace financiare.

A. GR.

Trancă, Dumitru și Marinesco, Ion.
Aperçu sur le livre en Roumanie.

[Privire asupra cărții în România]. Bucurest, Editions Meridiene, 1968, 80 p. + 18 f. pl.

După lucrarea substanțială a regretatului bibliolog Mircea Tomescu, intitulată *Istoria cărții românești de la începuturi pînă la 1918* (București, 1968, 216 p. + 116 fig. și VIII pl.), care este o primă privire de ansamblu asupra cărții și tiparului românesc, literatura noastră de specialitate s-a îmbogățit cu cartea *Aperçu sur le livre en Roumanie* de Dumitru Trancă și Ion Marinescu, apărută la sfîrșitul aceluiași an, 1968. Fără să aibă amploarea celei dintîi, care este în fond un curs universitar, cartea lui Dumitru Trancă și Ion Marinescu conține în numai 80 de pagini o cuprinzătoare sinteză asupra cărții românești pînă în zilele noastre, fiind totodată un excelent manual de cunoaștere și de propagandă peste hotare a realizărilor grafice românești¹⁾. Cartea este împărțită în două mari capitole: cel dintîi se referă la cartea din trecut, din evul mediu pînă la Eliberarea din 1944, al doilea de la această dată pînă la zi.

Plecînd de la primele texte scrise în incinta puținelor școli care funcționează în secolele XV-XVI pe lîngă vechile lăcașuri mănăstirești, autorii se opresc și stăruie asupra cărților tipărite pe teritoriul țării noastre, de la *Liturghierul* lui Macarie din anul 1508 și *Molitelnicul* lui Dimitrie Liubavici din 1545, pînă la tipărițile slavo-române și românești ale lui Coreși dintre 1556 și 1583. Cu tipărițile din prima jumătate a secolului următor, din epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu și mai tîrziu din epoca domnitorului Constantin Brîncoveanu și a mitropolitului Antîm Ivireanu, tiparul în limba română, dar și în alte limbi, este tot atît de răspîndit și mai strălucitor. Apărută sub domniile lui Șerban Cantacuzino și Constantin Brîncoveanu

¹⁾ Cartea s-a publicat concomitent și în limbile germană (*Über das Buch in Rumänien*. Buc., 85 [-88] p. + 16 f. pl.) și engleză (*A General Survey of the Romanian Book*. Buc., 79 p. + 16 f. pl.).

Biblia de la 1688, de pildă, rămâne un monument al artei tipografice și al limbii literare românești, iar la începutul secolului viitor meșteri tipografi care și-au făcut ucenicia pe lângă Antim Ivireanu sunt trimiși de Constantin Brîncoveanu să întemeieze, în 1709, prese tipografice în Georgia, la Tiflis, apoi la Damasc, Teheran și Bagdad. Această mare operă de răspîndire a tiparului și a cărții a fost susținută încă de la început de cărturari ca Petru Movilă, Nicolae Milescu și Udriște Năsturel, mai târziu de corifeii Școlii ardelenne și de cărturarii munteni și moldoveni ca I. Heliade-Rădulescu, G. Asachi, M. Kogălniceanu și C. A. Rosetti, care au avut așezăminte tipografice și au putut ajuta mișcările de regenerare politică (Unirea de la 1859, Independența la 1877), culturală și socială a poporului român din secolul al 19-lea.

Acest capitol este completat cu o privire generală asupra primelor biblioteci din țara noastră. Sunt semnalate și caracterizate vechile biblioteci mănăstirești de la Tismana, Neamțu, Horez și Văcărești, precum și cele personale aparținînd unor învățați ca Udriște Năsturel, Miron Costin, Constantin Cantacuzino Stolnicul, a domnitorului Constantin Brîncoveanu sau a mitropolitului Sava Brancovici din Transilvania. Dintre bibliotecile publice în accepția de azi a termenului sînt amintite, printre altele, biblioteca Colegiului Sf. Sava din București, biblioteca Mihăileană din Iași, a Academiei Române din București, a Asociației Astra din Sibiu, a bibliotecilor universitare din București, Iași și Cluj. Primul regulament al bibliotecilor publice din țara noastră datează din 1864, dar o dezvoltare mai mare a acestor biblioteci publice s-a putut obține numai după 1898, an în care Spiru Haret pune bazele, cel puțin teoretice, unei mari și democratice reforme a învățămîntului și înființării de biblioteci publice și cursuri pentru adulți în fiecare sat, unde analfabetismul se menținea încă în mare măsură.

Capitolul se încheie cu o prezentare a caselor de editură din țară: Academia Română, Socec, Minerva, Cartea românească, Editura Casei Școalelor, Cultura Națională din București; Editura Samița din Craiova; Editura Krafft din Sibiu; Editura Scrisul Românesc din Craiova; Editura Viața românească din Iași și, în sfîrșit Editura Fundațiilor din București, cu numeroasele-i colecții, cea mai mare editură din țară dintre cele două războaie mondiale.

O perioadă nouă în istoria cărții și bibliotecilor din țara noastră se deschide deodată cu instaurarea puterii populare și declararea republicii, după

23 August 1944. Industrializarea, organizarea economiei socialiste și participarea largă a cetățenilor la treburile publice cereau o creștere neîntîrziată a instrucției și culturii. Măsurile luate de partid și guvern pentru alfabetizare, pentru reforma învățămîntului și pentru generalizarea lui, au asigurat condițiile pentru accesul la cultură al maselor.

Naționalizarea din 1948 a caselor de editură, a tipografiilor, a librăriilor și bibliotecilor a oferit astfel statului român posibilitatea de a dirija și coordona activitatea editorială în funcție de necesitățile impuse de realitățile construirii socialismului, a economiei și culturii, de a stimula creația în toate domeniile literaturii. Producția cărții românești a căpătat un ritm nou, în tiraje nemaiîntîlnite vreodată. Cărțile de literatură, care apăreau pe vremuri în tiraje de 500—3 000 de exemplare, au ajuns în această perioadă nouă la 10 000 — 30 000 exemplare, iar scriitorii clasici, ca Eminescu, Caragiale, Creangă, Arghezi, în tiraje de la 50 000 — 100 000 exemplare. Cartea de știință și tehnică înregistrează tiraje între 1 000 — 5 000 de exemplare, iar manualele pentru ingineri și tehnicieni ating tiraje de 50 000 exemplare; peste 26 milioane de exemplare de manuale școlare puse gratuit la dispoziția elevilor pornesc în fiecare an de la tipografiile la școlile noastre de toate categoriile. Principalele edituri din țară, ca celea din cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă (Editura politică, Editura științifică, Editura pentru literatură, Editura pentru literatură universală, Editura Meridiane, Editura tineretului, Editura tehnică, Editura agro-silvică) sau celea ale unor ministere sau instituții asimilate (Editura Academiei, Editura medicală, Editura didactică și pedagogică, Editura muzicală etc.) sînt supuse unui program editorial studiat în mod științific, astfel ca să asigure un efort armonios tuturor domeniilor de activitate, în conformitate cu necesitățile și realitățile sociale concrete ale poporului român.

În această nouă perioadă numărul bibliotecilor a crescut considerabil și datele pe care le prezintă autorii, în acest sens, sînt elocvente.

La sfîrșitul cărții autorii au introdus cîteva mici capitole speciale, prețioase prin exemple și datele lor statistice, din care aflăm că, de pildă, în 1965, din 8 422 cărți apărute, 3 121 erau cărți de tehnică și că, pe lângă acestea, s-au cerut tot mai multe cărți de informare (dicționare generale și speciale, enciclopedii, colecții de popularizare); că tirajele unor scriitori clasici au fost între anii 1950—

1965 de numărul milioanelor (Eminescu, 2 milioane exemplare; Creangă, 5 643 000 exemplare; Caragiale, 2 100 000 exemplare; Sadoveanu, 5 557 000 exemplare); că din 1945—1965 mai mult de 1 400 de cărți românești de literatură s-au tradus și tipărit în peste 45 de țări. Alt capitol special — Arta cărții — ne informează că pe linia tradiției vechilor manuscrise și a cărților ilustrate și ornate cu miniaturi artistice, ilustrația de carte cunoaște astăzi în țara noastră un avânt cu totul nou.

Lucrarea cuprinde, în afară de text, 18 foi planșe pe hârtie cromo, cu 59 ilustrații, multe în culori, altele alb-negru, de pe manuscrise și cărți românești, de la cele mai vechi și pînă azi. A răsfoi, a citi sau a studia această carte plină de date, fapte, statistici și reproduceri artistice constituie o deosebită satisfacție.

George BAICULESCU

Juif, Paul și Davero, Fernand. **Manuel bibliographique des sciences de l'éducation.** [Manual de bibliografie a științelor educației]. Paris, Presses universitaires de France, 1968. 318 p.

Pornind de la ideea că în secolul nostru educația a devenit un domeniu complex care alătură unor principii filozofice o adevărată știință a practicii educative, a exercițiului zilnic, îmbinat cu vocația și arta educatorului, bibliografia apărută în cadrul colecției „Bibliothèque scientifique internationale” își propune să sistematizeze referințele despre bogata literatură de specialitate apărută în țările francofone, cu deosebire în ultimele două decenii, însumînd un capital de cunoștințe din domenii diferite ca psihologia, sociologia, medicina, dreptul, politica și, desigur, pedagogia.

Intitulat impropriu *manual*, volumul cuprinde de fapt numai o bibliografie în domeniile amintite, fără nici un fel de indicații metodologice.

Lucrarea își propune să fie un instrument de lucru comod pentru un public larg de studenți, cadre didactice și alți specialiști ca și pentru unele instituții care se preocupă de problemele educației, orientării școlare și profesionale, probleme sociale etc. Printr-o organizare relevantă a referințelor bibliografia poate interesa, de asemenea, largul public al familiilor cu copii, care găsește aici indicații utile pentru consultarea publicațiilor referitoare la diverse aspecte ale creșterii și educației copiilor.

Structura bibliografiei este dată de înlănțuirea unor rubrici analitice după un plan general care acoperă practic toate problemele referitoare la creșterea

și educația copiilor. (Cercetarea în domeniul psihologiei copilului și a metodelor de examen psihologic; Psihologia copilului și a adolescentului normal; Patologia copilului și adolescentului; Probleme de observare și orientare; Istoria gândirii, doctrinele pedagogice și instituțiile școlare. Educația comparată. Sisteme și metode în diverse țări; Pedagogia; Problemele educației școlare; Psihologia diferitelor discipline; Terapeutică și reeducarea copiilor și adolescenților inadaptați; Copilul și educația sa în afară de școală; Recrutarea, psihologia și formarea cadrelor.)

Primul capitol al lucrării cuprinde un număr important de lucrări de referință. De altfel, fiecare capitol este deschis de o diviziune de lucrări generale după care urmează, așezate alfabetic, referințe pe diverse probleme de specialitate.

Ceea ce este oarecum deosebit în această bibliografie, este intenția de a selecta și recomanda pe care au urmări-o permanent autorii. Ei au marcat, astfel, cu un asterisc toate contribuțiile care li s-au părut notabile. În dorința de a orienta cititorul. Din aceleași considerații s-au întocmit scurte adnotări pentru lucrările cu o structură mai amplă.

Însoțită de o listă de nume și de o listă de reviste consultate, veritabilă bibliografie de periodice în limba franceză pe această temă, lucrarea ni se pare deosebit de utilă invitînd la întreprinderea unei inițiative asemănătoare și în țara noastră.

Ion STOICA

Harvey, Anthony P. **Directory of Scientific Directories** [Ghid de ghiduri științifice] — A world guide to scientific directories including medicine, agriculture, engineering, manufacturing and industrial directories. Compiled by Anthony P. Harvey. With foreword by R.F.L. Bancroft. Guernsey, Francis Hodgson, 1969. 272 p. Bibliografie p. 10—12.

Necesitatea informării specialiștilor din diversele ramuri ale științelor naturii și tehnicii asupra unor ghiduri de instituții și persoane specifice domeniului lor de activitate a condus la alcătuirea prezentului „ghid de ghiduri”, cea mai cuprinzătoare lucrare de acest fel editată pînă acum.

Prin strîngerea unui număr foarte mare de ghiduri specializate pe profilul amintit (1617 lucrări) și prin scurta lor prezentare, ghidul de față oferă cititorului o imagine cit mai completă asupra unor surse de informare necesare cercetării științifice.

Materialul inclus este sistematizat geografic (continente, țări), iar ordinea țărilor în cadrul fiecărui compartiment e cea alfabetică. Iată diviziunile tematice ale lucrării: generalități, științele fizice, matematica și ale spațiului, științele solului și meteorologia, biologia și antropologia, medicina și sănătatea publică, agricultura, silvicultura și piscicultura, ingineria, manufactura și industria. Fie că semnalează cărți sau lucrări cu caracter periodic, datele de descriere sînt următoarele: titlul ghidului în limba originală, însoțit de titlul tradus în limba engleză, numele autorului, numele și adresa editorului, data celei mai recente ediții, numărul paginilor și o scurtă adnotare. În cazul ghidurilor de instituții, organizații guvernamentale, societăți, firme etc., a fost semnalat și numele conducătorilor lor sau al celor care dirijează cercetarea științifică.

România este reprezentată în lucrare cu patru ghiduri editate de Editura Academiei R.S.R. în domeniul științelor medicale, agricultura, fizico-matematici, chimie, geologie-geografie, biologie și în domeniul organizării unităților de cercetare. De asemenea, în ghid figurează un indice al zoologilor din România, editat de Societatea de Științe Naturale și Geografie din R.S.R. și un ghid al cercetării științifice în agricultură publicat de Editura Meridiane.

Anca OPRIS

PLEDOARIE PENTRU ESEU

În ultimul timp, problematica fenomenului cultural constituie obiectul mai multor apariții editoriale. După un amplu volum de certă erudiție, consacrat filozofiei culturii¹⁾, după o culegere de studii, privitoare la aspectele psiho-sociologice ale culturii răspindite prin mijloacele comunicației de masă²⁾, vede lumina tiparului o lucrare concepută într-o modalitate cu totul distinctă — eseu³⁾. Ea deschide o nouă colecție: *Sinteze socio-logice*.

Eseul citat este o lucrare de proporție modestă (circa 4,5 coli), fără aparatură critică, fără pretenția unei specializări, unei disciplinări normative, unei con-

strucții riguroase. În contrast cu dimensiunile cărții, problematica abordată se întinde pe o arie foarte largă, fiind în strînsă corelație cu viziunea autorului asupra domeniului culturii care ar cuprinde realitatea spirituală a civilizației, cultura fiind suprastructura complexă, ideologică în sensul cel mai larg, înglobînd idei, forme artistice, diverse materializări, literatura cu toate genurile ei, arta cu toate ramurile ei, știința cu ideile ei generale, implicațiile sociale și filozofice ale tehnicii, ideile filozofice, politice, juridice, morale ale societății, religiile, obiceiuri etc.

În acest caz este util eseu. răspunde unor anumite cerințe ale cititorului? Examinînd textul în cauză, în ceea ce constituie factura sa proprie, cititorul va găsi îndreptățită pleoaria pentru eseu.

Înainte de toate, volumul este un sumum de reflecții, care alcătuiesc în substanța lor un dialog continuu cu publicul, dialog desfășurat în deplină sinceritate și luciditate. Reflecțiile nu urmăresc să epuizeze tema, ci doar s-o schițeze, nu-și propun să descrie fenomenele, ci doar să le surprindă în elementele lor esențiale, impulsul reflecțiilor se îndreaptă cu prioritate spre sugestiv, spre asociativ. Eseul are astfel posibilitatea să creioneze tabloul fenomenului cultural dintr-o multitudine de unghiuri — sociologic, antropologic, etic, estetic — derulate pe o diversitate de planuri — creație, valorificare, difuziune — în dinamica lor.

Eseul schițează permanentele culturii, elementele durabile ce dăinuie de-a lungul veacurilor, supraviețuind peste generații; în același timp el consemnează cu finețe atributele care conferă culturii calitatea de a nu fi o simplă sumă de fapte, ci o stare nouă a lor, o sinteză care-și înnoiește manifestările. În acest context sînt expuse opinii, în lumina concepției științifice marxiste, asupra unor probleme spinoase privind rolul ideologilor, semnificația majoră a revoluției culturale, în progresele culturii contemporane, funcția ei atît în privința stabilirii valorilor autentice cît și a regenerării bazelor umane ale creației sub raport etic și estetic.

Fidel viziunii sale dinamice asupra culturii, autorul se ocupă de confruntarea diferitelor stări de valoare care duce la concluzii ce pot influența direcțiile culturii, stăvilii sau propulsiona desfășurarea ei. Merită a releva efortul eseului, deși cu unele reveniri, de a contura clima-

¹⁾ Tănase, Alexandru. *Introducere în filozofia culturii*. Buc. Editura științifică, 1968.

²⁾ *Psiho-sociologia culturii de masă*. Buc., Editura științifică, 1968.

³⁾ Trancă, Dumitru. *Eseu asupra culturii*. Buc., Editura științifică, 1969.

tul spiritual cu o pondere excepțională în circulația ideilor, în existența unor curente de opinie. Notății sintetice, originale sînt expuse cu privire la civilizația românească, la specificul, entitatea, chintesența ei, ca și la contribuția ei activă, prin opera unor personalități proeminente, la cultura mondială.

Meditațiile autorului nu cantonează doar la stări trecute și prezente, ele anticipează un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, prefigurează orizonturi fără a avea pretenția de a da soluții tranșante, cseul sugerează idei fertile și pentru cei care cercetează și explorează fenomenul cultural, cu eficiență pentru procese de ameliorare a activității culturale.

A. ZOLA

Gallo, Max. *Italia lui Mussolini*. Buc., Editura politică, 1969. 550 p.

Cartea istoricului Max Gallo ne dezvăluie ascensiunea și decăderea fascismului italian. Autorul redă atmosfera înăbușitoare a „erei fasciste”, cu tot cortegiul ei de suferințe și nelegiuiri, derulînd în fața cititorului contemporan șirul de evenimente politice care au permis și susținut timp de aproape un sfert de secol dominația tiraniei asupra întregii peninsule și asupra poporului italian. Desigur, în această carte nu descoperim o lume necunoscută, dar autorul a reușit să surprindă momentele cele mai semnificative, pe care le redă într-o sinteză concludentă, dezvăluind esența fascismului italian. Analiza lucidă a societății contemporane lui Mussolini și a vieții politice internaționale a timpului, scoate în evidență faptul că fascismul cu toată teroarea și silnicia n-a reușit să înfrîngă lupta pentru libertate și demnitate a popoarelor.

Benito Mussolini — întruchiparea cea mai desăvîrșită a demagogiei și naționalismului italian — căuta cu febrilitate prilejul unei afirmări politice care să-l situeze în postul de conducător al Italiei. După o scurtă trecere prin mișcarea socialistă și la conducerea ziarului *Avanti*, își părăsește tovarășii de luptă căuînd să profite, în favoarea sa, cit mai mult de pe urma haosului politic ce domnea în Italia la sfîrșitul primului război mondial. Are un ziar al său, *Popolo d'Italia*, prin care își vehiculează ideile și manevrează asupra unei mase de tineri dezorientați, în majoritatea lor foști combatanți în primul război mondial, care își căuta un loc și un rost în situația de atunci. Din aceștia se vor recruta și întemeia fasciile. Desigur că la ascensiunea rapidă a „ducelui” avea să contribuie cercurile marii industrii și

finanțe și, sub influența acestora, însuși regele Victor Emanuel al III-lea, interesate în înăbușirea mișcărilor muncitorimii și țărănimii italiene.

Venirea la conducerea statului italian a lui Benito Mussolini avea să aducă schimbări în toate domeniile vieții sociale, politice și economice, instaurîndu-se dominația celor mai reacționare cercuri, căreia, mai tîrziu, avea să i se adauge „marea alianță” cu hitlerismul german, ceea ce va desăvîrși aruncarea Italiei în flăcările războiului și a celei mai cumplite dictaturi. În același timp este realizată rezistența și lupta plină de abnegație desfășurată de luptătorii antifasciști care aveau pînă la urmă să salveze destinele Italiei.

Cartea lui Max Gallo răspunde în mare măsură cerințelor cititorului de a găsi într-o formă concentrată și accesibilă răspunsuri la cele mai însemnate probleme despre „Italia lui Mussolini”. Poate că autorul ar fi trebuit să acorde mai multă atenție acțiunilor agresive ale Italiei fasciste. Episoadele referitoare la agresiunea împotriva Abisiniei (1935) și mai ales asupra Albaniei (1939), Greciei (1940) sînt amintite în treacăt, cu foarte puține comentarii.

Gelcu MAKUTOVICI

Born, Max. *Fizica în concepția generației mele*. Buc., Editura științifică, 1969. 365 p.

Studiile incluse în volumul de față au fost elaborate între anii 1921 și 1965 și reprezintă cu multă fidelitate cele răsturnări marelui care s-au petrecut în fizică în decursul acestor patru decenii, răsturnări care au avut consecințe atît de strălucite, dar și atît de nefaste pentru omenire.

Militant de seamă pentru triumful ideilor umaniste și pentru pace, contemporan și prieten cu marii savanți Einstein, Bohr, Plank, Heisenberg, Pauli, Jordan și alții, Max Born dedică acțiunilor sale pe tărîm obștesc, precum și legăturilor de prietenie și disputelor științifice o bună parte din studiile incluse în volum.

Născuț la Breslau în anul 1882, după încheierea studiilor universitare pe care le face la Breslau, Heidelberg, Zürich, Göttingen și Cambridge, Max Born cunoaște o rapidă ascensiune universitară la universitățile din Frankfurt pe Main și Göttingen iar mai apoi, după emigrarea din Germania, la Cambridge și Edinburg.

Activitatea științifică a lui Max Born este deosebit de rodnică și multilaterală. Ea are ceva din multitudinea gînditorului antic, dublată de rigoarea savantului modern.

Domeniul în care a excelat este fizica teoretică, iar contribuția sa fundamentală ține de dinamica rețelilor cristaline și mecanica cuantică ale cărei baze teoretice le-a pus, în anii 1925—1926, împreună cu W. Heisenberg și P. Jordan.

Formularea matricială a mecanicii cuantice și în mod deosebit interpretarea statistică a acesteia îi aduc, în anul 1954, Premiul Nobel pentru fizică.

Modul în care sînt tratate diferitele aspecte ale fizicii confirmă că pentru Max Born aceasta nu constituie un scop în sine, ci prilej de reflecție filozofică, o cale de cunoaștere a universului. El nu urmărește să contribuie în primul rînd la creșterea teoriei pe care o cercetează, ci mai ales să elucideze aspectele conceptuale și de formalizare pe care le ridică teoria respectivă. Procedînd în felul acesta, Max Born devine interpretul filozofic al teoriilor enunțate, deținînd o oarecare superioritate față de mulți dintre colegii de specialitate prin convingerile sale filozofice, dar mai ales prin curajul cu care își revizuieste aceste convingeri, ori de cîte ori rezultatele științifice la care ajunge o cer. „Lumea — spune Max Born — nu se oferă neîmijlocit spiritului gînditor; el trebuie să-și constituie imaginea ei din neînmărate senzații, întîmplări, comunicări, amintiri și experiențe”. Putem afirma fără nici o rezervă că aceste cuvinte nu constituie un crez științific și filozofic al lui Max Born, crez pe care l-a urmat în întreaga sa activitate. În nici una din lucrările sale nu apare însă altfel de evident această înțelegere ca în culegerea cu titlul deosebit de semnificativ, *Fizica în concepția generației mele*, care în originalul german — greu de tradus în limba română — *Physik im Wandel meiner Zeit*, este și mai semnificativ.

Tematica deosebit de vastă a lucrării oferă cititorilor prilejul să cunoască cea mai mare parte a activității științifice a lui Max Born, dar în același timp, mai mult decît în alte lucrări, posibilitatea de a cunoaște omul — prietenul, educatorul, colegul, militantul.

Pentru a sublinia cîteva din titlurile cele mai reprezentative din volum, vom folosi un alt criteriu decît cel al autorului, și anume gruparea lor după prilejul cu care au fost scrise sau expuse:

— Studii științifice publicate inițial în diverse reviste: *Mecanica cuantică și statistica*; *Fizică și metafizică*; *Situația conceptuală în fizică*; *Interpretarea mecanicii cuantice*; *Realitatea fizică*.

— Introduceri la lucrări: *Introducere la Teoria relativității a lui Einstein* (la ediția din 1921); *Postfața la cartea „The Restless Universe”* (ediția din 1951).

— Expuneri la congrese și întâlniri internaționale: *Despre importanța proceselor de ciocniri pentru înțelegerea mecanicii cuantice*; *Fizică și relativitate*; *Privire retrospectivă asupra lucrărilor mele de dinamică a rețelilor cristaline*.

— Cuvîntări publice și conferințe festive: *Despre sensul teoriilor din fizică*; *Dezvoltarea și natura secolului atomic*; *Considerații filozofice cu privire la fizica modernă*; *Amintiri despre Einstein*; *Simbol și realitate*; *Speranța ca toți oamenii să-și dea seama cît de mare este pericolul atomic*.

Atît prin tematica sa, cît și prin expunerea clară și deosebit de convingătoare, lucrarea prezentată se va impune ca o lectură deosebit de instructivă atît pentru specialiști, cît și pentru publicul larg.

I. GAȘPAR

Bîrcă, Gh. și Băcescu, M. Grigore Antipa. Buc., Editura științifică, 1969. 160 p.

Activitatea îndelungată — de peste o jumătate de secol — a lui Grigore Antipa, cuprinsă în filele cărții, relevă opera sa de cercetător și înfăptuitor practic în domeniul biologiei și al economiei. Canalele din Delta Dunării, Muzeul de istorie naturală, care îi poartă numele, cele peste 140 de lucrări ale sale, precum și o sumedenie de alte realizări sînt suficiente pentru a ilustra gîndirea pătrunzătoare și fermă a savantului, talentul său de organizator și realizator de lucrări de mare amploare.

Organizator al unui muzeu modern de științe naturale, Antipa realizează, pe lîngă colecțiile sistematice, o inovație deosebită în muzeografie: *dioramele biogeografice*, care ilustrează materializarea, în ansamblu, a vieții unei regiuni întregi sau a unui biotop caracteristic pentru o regiune.

Studiile sale în domeniul faunei ihtiologice sînt concretizate în lucrarea, premiată de Academia Română, intitulată *Fauna ihtiologică a României*, precum și în alte lucrări cu caracter practic, care îl relevă pe Antipa ca un autentic hidrobiolog — potamolog și economist. Neobosit cercetător în domeniul valorificării apelor, Grigore Antipa este recunoscut în țară și peste hotare, ca cel mai mare cercetător al Dunării.

Motaș, C. și Ghica, C. A. Emil Racoviță. Buc., Editura științifică, 1969. 212 p.

Răspunzînd chemării depărtărilor, Emil Racoviță își începe prodigioasa carieră științifică în expediția antarctică din anii

1897—1899, condusă de Adrien de Gerlache de Gomery, pe nava „Belgica”, pilotată de renumitul explorator polar Roald Amundsen.

Colecțiile cu care s-a întors din Antarctica sînt impresionante: 1200 de specimene zoologice, 400 de specimene botanice, o seamă de indivizi reprezentativi aduși din Patagonia, colecții de fotografii și clișee, toate constituind un material științific de o bogăție nemaiîntîlnită.

Studiile oceanografice sînt doar o etapă spre explorarea și cercetarea lumii subpămîntene, care îi aduc revelația unei noi științe — biospeologia — al cărei fondator recunoscut este.

Cercetările întreprinse pentru studierea faunei și florei cavernicole, publicațiile în revista înființată de savant — *Biospeologie* — au drept urmare înființarea, la Cluj, a unui Institut de speologie.

Vasta sa activitate științifică și rezultatele excepționale obținute fac să i se acorde titlul de membru al Academiei Române, al cărei președinte a fost ales în câteva rînduri.

Opera științifică, de mare complexitate, a savantului nu se rezumă la o simplă culegere de fapte, ci urmărește stabilirea unor legături generalizatoare, care dau un sens faptelor prin compararea prezentă sau investigarea trecutului istoric al viețuitoarelor, concepție care duce, în mod inevitabil, la marea problemă a evoluției.

Emil Racoviță a fost nu numai om de știință de renume mondial, primul explorator român al Antarcticii, scriitor strălucit și fondator de școală, ci și un luptător neobosit pe tărîm social, devotat patriei sale.

S. STOIAN

cu sociologia (ecologie umană, echistică, urbanism, culturologie, demografie, axiologie socială etc.); metodologii și tehnici de cercetare sociologică; probleme sociologice ale lumii contemporane.

„Premiera” colecției a fost făcută de lucrarea lui D. Trancă, *Eseu asupra culturii*.

De curînd a apărut și cel de-al doilea titlu al acestei colecții (*Prolegomene sociologice* de Tr. Herseni) urmînd ca pînă la sfîrșitul anului să mai apară: *Populație și economie* de Al. Pescaru, *Teoreticienii ai civilizației* de N. Bagdasar și *Organizarea administrativ-teritorială* de H. Stahl.

„Psyché” — cea de-a doua colecție inițiată va aborda probleme fundamentale de psihologie teoretică și aplicativă.

Colecția are următoarele secțiuni tematice: Probleme generale de teorie a științei psihologice; Metodologia științei și a cercetării concrete; Investigațiile în diverse domenii ale psihologiei speciale.

Pînă la sfîrșitul acestui an vor vedea lumina tiparului următoarele lucrări: *Invitație la cunoașterea de sine, Laboratorul uzinal de psihologie, sociologie și pedagogie*, lucrări originale, și o traducere din limba franceză, *Psihologia experimentală*.

La începutul anului viitor, va apărea colecția „Logos” al cărei obiectiv principal este acela de a oferi elementele fundamentale ale logicii și epistemologiei contemporane.

Lucrările colecției vor trata probleme de istoria logicii, punînd accentul pe logica modernă, pe enunțurile și conceptele de bază ale logicii și epistemologiei, și, evident, pe aspectele lor aplicative în cercetarea științifică și tehnică.

Marian BĂLĂTICA

NOI COLECȚII DE SOCIOLOGIE, PSIHOLOGIE, LOGICĂ LA EDITURA ȘTIINȚIFICĂ

Editura științifică a luat inițiativa lansării unor noi colecții de sociologie, psihologie, logică care alăturate seriei Sociologia militans să pună la dispoziția celor interesați lucrări valoroase — originale și străine — din aceste domenii.

Colecția „Sinteze sociologice” este destinată să dea la iveală lucrări de sinteze sociologice pe problemele fundamentale ale acestui domeniu, prioritate acordîndu-se, evident, celor care prezintă un interes deosebit pentru țara noastră. Colecția abordează patru serii tematice și anume: teoria generală a științelor sociologice, sociologia generală și specială, școli — curente — opinii sociologice; discipline sociale interferente

Ivașcu, George. *Istoria literaturii române*. Vol. 1. Buc., Editura științifică, 1969. 630 p.

În contextul complex al vieții culturale contemporane, investigarea, explicarea, reevaluarea oricărei perioade literare (de inițiere, de apogeu, de decadențism ori contemporaneitate) din unghiurile cele mai diverse, ca dat obligatoriu al încercării de a surprinde fenomenele în multilateralitatea lor, e un act necesar și caracteristic pentru aproape fiecare teritoriu cultural în parte. Iată însă că, lucrul recunoscut de multă vreme, în România lipseau studiile de amploare care să se încumete în a cerceta și dintr-un punct de vedere personal evoluția literelor românești. Istoriile literare românești de largă respirație s-au oprit la competentul studiu al lui Călinescu, de

o reală valoare, fără a fi un sumum de nedepășit. Necesitatea altor istorii literare (cel puțin a uneia) se manifestă cu fiecare an mai acută, iar publicarea rezultatelor cercetărilor unui mare număr de istoriografi în cele cinci volume (din care au apărut doar două) ale *Istoriei literaturii române* a Academiei demonstrează însemnătatea unei continuități în abordare. Evident, aceasta nu înlătură valoarea unei asemenea munci dar, dincolo de ideea fundamentală a tuturor studiilor, lipsește acel element intim-unificator care să înghesbe structurile unui asemenea travaliu, element vizibil în cazul unei singure semnături. E de altfel cunoscut că, mai toate operele de referință, sînt rezultatul cercetărilor unui singur critic, capabil să urmărească de-a lungul mai multor secole o idee care să devină nota personală, definitorie și importantă a cercetărilor. Marile istorii literare italiene, franceze, americane sînt rezultatul unei asemenea munci; la noi, însemnata lucrare a lui George Călinescu. Așadar, de la început, trebuie să apreciem apariția primului volum din *Istoria literaturii române* a profesorului George Ivașcu drept un răspuns dat acestei necesități într-o lucrare subiectivă (personală), prin privirile noi asupra unor autori și epoci, și, totodată, obiectivă, prin *structuralizarea* și universalizarea cercetării. Pentru că, în istoria sa, profesorul Ivașcu nu pornește de la o selecție arbitrară ci de la inteligența perspectivei, a rolului elementului separat în unitate, în evoluție. Am spune o istorie în disonanie. De altfel, domnia sa se explică: „E o constatare curentă că fiecare mare etapă din evoluția istorică, social-politică și spirituală a unui popor își construiește, din aceleași fapte fundamentale și cu plusul de informație acumulat în timp, propria perspectivă asupra trecutului“.

Care ar fi, deci, coordonatele acestui prim volum care studiază începuturile literaturii române? În primul rînd o revizuire a „înțelegerii mărginite“ a epocii vechi, o resistemătizare a creațiilor literare ale acestei perioade, care au excitat interesul istoricilor (pentru precizări de ordin istoric, documentar), filologilor, etnografilor etc., dar în mai mare măsură al literaților. Înțelegînd cultura și literatura română ca o unitate, de la începuturi, George Ivașcu explică dezvoltarea ei ca o realitate *structural* unitară, ca un proces continuu în care fiecare epocă adaugă celei dinainte elementul imediat necesar. Înlăturîndu-se, prin urmare, teoriile sporadicității (prezente conștiinței unității de limbă, de origine și de neam determină un anume suflu

creator), se poate afirma, mulțumită acestui caracter național conștient al culturii și al literelor române chiar în secolul XVIII, că această cultură s-a dezvoltat într-un cadru european, pe aceleași date și concomitent cu renașterea, clasicismul, barocul și iluminismul occidental. Și, așa cum nu se fac diferențieri cantitative în studierea lui Racine și Hugo, nu trebuie făcute, datorită importanței lor reale, și uriașe, nici între Miron Costin ori Cantemir și Hasdeu ori Eminescu. Iată, deci, un punct de vedere de o considerabilă acuratețe și justete în cercetarea românească. A socoti operele cronicarilor ori ale primilor poezi drept încercări primitive e o nedreptate pentru că ele sînt oglindirea spiritului românesc existent atunci — limbă, gîndire etc. —, care e în același timp expresia românească a spiritului european. De fapt, o dovadă a existenței *de sine* a culturii românești în secolele XVII, XVIII și epoca fanariotă o constituie această existență și evoluție prin sistemele lingvistice obsesive ale vremii și prin haosul de idei. Școala ardeleană (cu reprezentanții ei ați de diferiți) e, de fapt, un întreg, o măturie a ceea ce reprezintă o epocă, un salt necesar și o continuitate. Istoria lui George Ivașcu e astfel un exemplu clar al ideilor vehiculate în comparatistica modernă: dincolo de barierele lingvistice există un *arhetip* *spiritual* caracteristic fiecărei epoci, element național al universalității artelor. Am spune chiar că această istorie demonstrează neizolarea (izolarea a fost socotită de mulți, multă vreme, drept caracteristica artei românești) culturii românești de universul spiritual european.

De remarcă, totodată, în ceea ce privește acest volum de literatură română veche, importanța pe care autorul o acordă, în evoluția gîndirii literare românești, unei perioade neglijate de mulți cercetători. Ibrăileanu și Lovinescu o expediază în câteva momente-cheie, iar Călinescu o explică pe scurt. Literatura română n-a început cu zorii secolului trecut, ci o dată cu consolidarea românilor ca stat în acest răsărit european. a originii comune a tuturor românilor. Cronicarii munteni vorbeau adesea de toți românii, de scriitorii ardeleni nutreau încă de atunci un spirit de unitate (psihică, de formație și, de ce nu, teritorială). Iar această literatură română a existat și s-a dezvoltat „ca o catedrală la care au lucrat zeci de generații“.

Primul volum din *Istoria literaturii române* a lui George Ivașcu, scris cu real talent literar, are, prin urmare, dincolo de însemnătatea sa ca act literar (fiind

inția istorie literară română personală de după război), o incontestabilă valoare prin ideile novatoare aduse în discuție.

Stelian Țurlea

UN UMANIST : ION ZAMFIRESCU *)

Profesorul Ion Zamfirescu este prezent în librării cu al treilea volum masiv din vasta sa lucrare *Istoria universală a teatrului* (Renașterea II. Reforma-Barocul. Clasicismul), după ce urmărise în același ritm, în volumele precedente, celelalte perioade mari, — antichitatea și evul mediu.

De la-nceput, putem spune că nu e o carte de erudiție excepțională, numai, pe care o consulti la nevoie din când în când și o operă de farmec stilistic ce o citești cu plăcere într-una, pentru că limbajul este adecvat, cu distincție, fluentă și o undă de poezie diverselor nuanțe ale gândirii și sensibilității.

Filozof și literat deopotrivă, Ion Zamfirescu și-a hrănit pasiunea sa veche și constantă pentru problemele teatrului printr-o pregătire multilaterală în care preocupările de filozofia culturii, de etică, psihologie și sociologie (a publicat o suită de studii în aceste domenii, unele în colaborare cu D. Gusti) se îmbină cu preocupările de critică literară, de literatură universală și comparată.

Coordonata esențială care dă o vibrație unitară atîtor interpretări de opere, de-a lungul secolelor, este umanismul, conceput ca o tablă de valori estereice și filozofice, ca un sistem armonios de gândire al unei ordini raționale în toate lucrurile, o doctrină de încredere în noblețea umană.

Simți peste tot consonanța autorului cu materia studiată, preferința clară pentru dramaturgia clasică, spiritul ce preferă armonia, echilibrul, proporția, eleganța, mai mult decît crisparea, frenezia imaginației.

Remarcabilele portrete ale unor personalități istorice ca regina Elisabeta sau personalități literare ca acelea ale lui Corneille sau Molière, sinteze de însușiri mari și defecte grave, au structura clasică a portretului psihologic cu schimbările progresive de la arta antichității în care domină monumentul plutarhian la Renaștere și dincolo de ea, cînd componentele psihologice de adîncime trec pe primul plan.

La Corneille și Molière sînt puse în lumină resorturile unor naturi complicate ce explică omenescul valorificat artistic de opera lor dramatică.

În analiza subtilă a operelor, în caracterizarea personajelor complexe, de exemplu a eroilor tragici, autorul descoperă sensul umanist al vieții și morții lor, exprimîndu-l, adesea, în formule lapidare. Sfîrșitul de apoteoză al lui Romeo și al Julietei e comentat astfel: „Umanitatea se constituie prin jertfe“.

Viziunea clasică a exegezei predomină, dar nu exclude de loc receptivitatea față de optica modernă a fenomenului artistic. Hamlet nu mai e veșnic chinuitul de îndoială, zbuciumul lui e al unei naturi puternice, pline de hotărîre.

Cînd nu e de acord cu unele cercetări noi, de exemplu cu speculațiile insolite ale lui Roland Barthes despre teatrul lui Racine, Ion Zamfirescu nu se sfiște să declare deschis că rămîne la interpretarea clasică.

Macbeth însuși, împins spre prăpastie de fatalitatea dinăuntru, cu toate crimele lui, este salvat ca om prin remușcare, printr-o meditație ce-l pregătește pentru moarte. Mi-aduc aminte că Benedetto Croce spunea undeva că prin Macbeth, Shakespeare a deschis o poartă de aur în infern.

Deși pare că autorul are o predilecție pentru suflul înalt și sever al tragediei, pentru aura ei de lumină, cu aceeași mișală este scoasă în relief universalitatea umană a comicului lui Molière.

Capitolele de sinteză sînt scrise cu același simț al nuanțelor, acela despre clasicismul francez, a cărei valoare dominantă e rațiunea cu aptitudini intuitive, cu idealul specific de umanitate: „l'honnête homme“, sau acelea mai mici, cum e comparația dintre eroii tragediei antice și ai tragediei elisabetane, ori paralela dintre Corneille, apologetul eroicului, și Racine, poetul pasiunilor.

Atenția autorului e distribuită în mod egal spre problemele dramaturgiei ca gen literar și ale teatrului în care reprezentațiile, actorii și publicul își au un important rol. Sînt evocate pregnant marile spectacole dramatice, cu pitorescul unor tablouri de epocă, de pildă premiera Cid-ului din 1637, eveniment uluitor în viața Parisului.

Lectura unei asemenea cărți e cu deosebire mîngietoare într-o vreme de acut personalism, de exclusivism iconoclast, în problemele criticii literare.

*) *Istoria universală a teatrului*. Vol. 3. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1968. 621 p.

1 OCTOMBRIE — 20 de ani de la proclamarea Republicii Populare Chineze.

2 OCTOMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1869) lui MOHANDAS KARAMCHAND GANDHI, conducător de seamă al mișcării indiene de eliberare națională (m. 1948).

3 OCTOMBRIE — 1922. În zilele de 3—4 octombrie a avut loc Congresul al II-lea al P.C.R.

— 1945. S-a înființat Federația Sindicală Mondială.

4 OCTOMBRIE — 300 de ani de la moartea (1669) lui HARMENSZ VAN RIJN REMBRANDT, celebru pictor și gravor olandez, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai artei universale (n. 1606).

Schiler, Eugen. *Rembrandt*. Ed. a 2-a. Buc., Editura Meridiane, 1967. 112 p. cu reproduceri. (Maestrii artei universale).

7 OCTOMBRIE — 20 de ani de la proclamarea Republicii Democratice Germane (1949).

8 OCTOMBRIE — 30 de ani de la moartea (1939) lui G. M. ZAMFIRESCU, scriitor român (n. 1898).

Sufletul soldaților de plumb. Buc., Editura tineretului, 1957. 32 p.; *Teatru*. Ed. îngrijită și prefațată de Valeriu Ripeanu. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 472 p. + 6 f. pl.; *Maidanu cu dragoste*. Ed. îngrijită și prefațată de Valeriu Ripeanu. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1967. (B.P.T. 407—408).

Ripeanu, Valeriu. *George-Mihail Zamfirescu*. Schiță monografică. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 215 p. + 5 f. pl.; Cucu, Silvia. *George Mihail Zamfirescu și teatrul*. Buc., Editura Meridiane, 1967. 336 p. + 11 f. pl.

13 OCTOMBRIE — 100 de ani de la moartea (1869) lui CHARLES AUGUSTIN SAINTE-BEUVE, critic literar și scriitor romantic francez (n. 1804).

Pașini de critică. Prefațată de Elena Vianu. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 228 p.; *Portrete literare*. Antologie. Buc., E.L.U., 1967. XCI + 667 p.

16 OCTOMBRIE — 1945. Între 16 și 21 octombrie a avut loc prima Conferință națională a P.C.R.

19 OCTOMBRIE — 40 de ani de la moartea (1929) lui ALEXANDRU DAVILA, dramaturg și om de teatru român (n. 1862).

Vlăicu-Vodă. Cu o prefață de T. Avramescu. Buc., E.S.P.L.A., 1960. XXV + 230 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 19); *Vlăicu Vodă*. Prefață și note de Nicolae Sorin. Buc., Editura tineretului, 1965. 224 p. + 1 f. portr. (Biblioteca școlară, 101).

Vasiliu, Mihal. *Alexandru Davila*. Buc., Editura Meridiane, 1965. 216 p.

20 OCTOMBRIE, — 1920. Începe greva generală a muncitorilor din România.

23 OCTOMBRIE — Se implinesc 75 de ani de la moartea (1894) lui GHEORGHE TATTARESCU, pictor român, participant la revoluția de la 1848. (n. 1820).

Wertheimer-Ghika, Jacques. *Gheorghe M. Tattarescu, un pictor român și veacul său*. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 292 p. cu ilustr. + 7 f. pl. (Studiu de artă).

24 OCTOMBRIE — 115 ani de la moartea (1854) lui BARBU ISCOVESCU, pictor român, participant la revoluția de la 1848 din Țara Românească (n. 1816).

Jianu, Ionel. *Pictorul revoluționar Barbu Iscovescu*. Buc., E.S.P.L.A., 1954. 40 p. cu ilustr. + 19 f. pl.

25 OCTOMBRIE — Ziua Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România.

26 OCTOMBRIE — 125 de ani de la nașterea (1844) lui NICOLAE BELDICEANU, scriitor român (m. 1896).

Poezii. Cu un studiu introductiv de Ion Vitner. Buc., Editura pentru literatură și artă, 1950. 144 p. (B.P.T.).

Ursu, G. G. N. *Beldiceanu*. (Studiu monografic). Buc., E.P.L., 1961. 108 p. cu portr.

2 NOIEMBRIE — 115 ani de la moartea (1854) lui ANTON PANN, scriitor, muzician și folclorist român (n. 1794).

Cințeca de lume. Studiu introductiv de Gh. Ciobanu. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 366 p. + 1 f. pl.; *De prin lume adunate...* Buc., E.S.P.L.A., 1953. 48 p.; *Ciobanu și măgarul*. Buc., Editura tineretului, 1957. 24 p.; *Cotoiul și cașul*. Buc., Editura tineretului, 1959. 14 p.; *Povestea vorbii*. Ilustrată de Eugen Taru. Buc., Editura tineretului, 1960. 15 p.; *Fabule și istorioare*.

Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogeș. Prefață de Paul Cornea. Buc., E.P.L., 1961. XLII + 278 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 77); *Scrieri literare*. Text, note glosar și bibliografie de Radu Albala și I. Fischer. Prefață de Paul Cornea. Vol. 1—3. Buc., E.P.L., 1963. 3 vol. (Scriitori români); *Povestea vorbii*. Ed. îngrijită de I. Fischer. Prefață de Șerban Foarță. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1967. 2 vol. (B.P.T., 311—312).

Papadima, Ovidiu. *Anton Pann*. „Cințecile de lume” și folclorul Bucureștilor. Studiu istoric-critic. Buc., Editura Academiei, 1963. 187 p.; Cornea, Paul. *Anton Pann*. Buc., E.P.L., 1961. 175 p.; Dollnseuer, Elisabeta. *Anton Pann*. *Viata în imagini*. Buc., Editura muzicală, 1967. 49 p. + 23 f. pl.

7 NOIEMBRIE — 1917. ZIUA MARI REVOLUȚII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE.

10 NOIEMBRIE — ZIUA MONDIALĂ A TINERETULUI.

12 NOIEMBRIE — 100 de ani de la moartea (1869) lui GHEORGHE ASA-CHI, cântărar umanist și scriitor român (n. 1788).

Scrieri alese. Ed. îngrijită și prefațată de N. A. Ursu. Buc., Editura tineretului, 1961. 248 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 2).

13 NOIEMBRIE — 55 de ani de la moartea (1914) lui DIMITRIE ANGHEL, poet, prozator și dramaturg român (n. 1872).

Poezii și proză. Ed. îngrijită și note bibliografice de Mihail Dragomirescu. Cuvint înainte de Valeriu Ripeanu. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 416 p. + 1 f. portr. (B.P.T.); *În grădina*. (Poezii și proză). Prefață de Margareta Iordan. Buc., Editura tineretului, 1966. 272 p. (Biblioteca școlară, 51).

Anghel, D. și Iosif, St. O. *Caleidoscopul lui A. Mirea*. Ed. îngrijită și cuvint înainte de Mihail Dragomirescu. Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 176 p. (B.P.T.).

Virgoleci, Teodor. *Dimitrie Anghel*. Buc., Editura tineretului, 1966. 145 p. + 6 f. pl.

17 NOIEMBRIE — Ziua internațională a studenților.

19 NOIEMBRIE — 50 de ani de la moartea (1919) lui ALEXANDRU VLAHUȚĂ, scriitor român (n. 1858).

Scrieri atese. Ed. îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii și bibliografie de Valeriu Ripceanu. Vol. 1—3. Buc., E.P.L., 1963—1964. 3 vol. (Scriitorii români): *De-a baba oarba*. Ilustrații de Traian Brădeanu. Buc., Editura tineretului, 1965. 56 p.; *Iubire*. Poezii. Prefață de George Sanda. Tabele cronologice de Valeriu Ripceanu. Buc., E.P.L., 1965. XXXVII + 305 p. (B.P.T., 305); *România pitorească*. Pictorul N. I. Grigorescu. Dan. Buc., E.P.L., 1965. 453 p.; *Mogilda*. Buc., Editura tineretului, 1968. 112 p. cu ilustr.; *Poezii*. Buc., E.P.L., 1968. 351 p.

Ripceanu, Valeriu. *Alexandru Vlahuță și epoca sa*. Buc., Editura tineretului, 1966. 360 p. + 8 f. pl.

21 NOIEMBRIE — 275 de ani de la nașterea (1694) lui VOLTĂIRE (FRANÇOIS-MARIE AROUET), mare gânditor și scriitor iluminist francez (m. 1778).

Opere alese. Cu un studiu de N. N. Condescu. Vol. 1. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 392 p. + 1 f. portr. (Clasicii literaturii universale); *Canădă*. Antologie. prefață și note de N. N. Condescu. Buc., Editura tineretului, 1961. 248 p. cu portr. (Biblioteca școlară, 17); *Naivul*. Traducere de Al. Philippide. Studiu introductiv, note și tabel cronologic de N. N. Condescu. (B.P.T., 151).

Vianu, Tudor. *Voltaire*. Buc., Editura tineretului, 1955. 102 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

22 NOIEMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1869) lui ANDRÉ GIDE, scriitor francez, laureat al premiului Nobel (m. 1951).

Piunițele Vaticanului. Prefață de Nicolae Manolescu. Buc., E.L.U., 1966. 272 p.; *Școala femeilor*. Robert. Traducere și prefață de Irina Eliade. Buc., E.L.U., 1968. 191 p.

24 NOIEMBRIE — 155 de ani de la nașterea (1814) lui MATEI MILLO, mare actor și animator al scenei românești, unul dintre fondatorii Teatrului Național (m. 1896).

M. Millo. *Prezentare de N. Barbu*. Buc., Editura Meridiane, 1963. 28 p. + 15 f. pl.; Florea, Mihai. *Matei Millo*. Buc., Editura Meridiane, 1966. 335 p. + 24 f. pl.; Vasiliu, Mihai. *Matei Millo*. Buc., Editura tineretului, 1967. 160 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

Stefănescu, Mircea. *Matei Millo*. (Căruța cu paiațe). Piesă în trei acte (6 tablouri). În volumul: *Teatru*. Buc., E.S.P.L.A., 1959.

26 NOIEMBRIE — 45 de ani de la proclamarea R. P. Mongolei (1924).

27 NOIEMBRIE — 85 de ani de la nașterea (1884) scriitorului român VASILE VOICULESCU (m. 1964).

Utimele sonete inchipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu. Prefață de Perpessicius. Buc., E.P.L., 1964. XVII + 102 p. + 1 f. portr.; *Poezii*. Antologie și cuvint înainte de Al. Piru. Buc., Editura tineretului, 1966. 168 p.; *Povestiri*. Prefață de Vladimir Streinu. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1966.; *Poezii*. Antologie și prefață de Aurel Rău. Text stabilit de I. Voiculescu și V. Iova. Vol. 1—2. Buc., E.P.L., 1968.

28 NOIEMBRIE — 1820. S-a născut FRIEDRICH ENGELS.

— Se împlinesc 95 de ani de la nașterea (1874) lui JEAN BART (pseudonimul lui Eugeniu P. Botez), prozator român (m. 1933).

Vezi referințe bibliografice în: *Revista bibliotecilor*, 21. nr. 3, mar. 1968, p. 185.

29 NOIEMBRIE — 25 de ani de la Eliberarea Albaniei de sub jugul cotropitorilor fasciști (1944).

— 1945. Proclamarea Republicii Populare Federative Iugoslavia (din 1963 — Republica Socialistă Federativă Iugoslavia).

1 DECEMBRIE — 1918. *Unirea Transilvaniei cu România*.

— Ziua Africii.

— 1945. Constituirea Federației Democratice Internaționale a Femeilor (F.D.I.F.).

3 DECEMBRIE — 20 de ani de la moartea (1949) lui ELIN PELIN (pseudonimul lui Dimităr Ivanov), scriitor bulgar (n. 1877).

Povestiri. Traducere și prefață de Constantin N. Velichit. Buc., E.L.U., 1964. 375 p. (Clasicii literaturii universale); *Povestiri și povestiri*. Buc., Editura tineretului, 1967. 167 p.

6 DECEMBRIE — 1967. Între 6 și 9 decembrie au avut loc lucrările celei de-a II-a Conferințe Naționale a Partidului Comunist Român.

13 DECEMBRIE — 1918. A fost repri-mată sîngeros, în Piața Teatrului Național, demonstrația muncitorească din Capitală.

17 DECEMBRIE — 50 de ani de la moartea (1919) lui AUGUSTE RENOIR, pictor francez, unul dintre reprezentanții de seamă ai curentului impresionist (n. 1841).

Horgă, Ioan. *Renoir*. Buc., Editura Meridiane, 1967. 88 p. cu ilustr.

20 DECEMBRIE — 25 de ani de la moartea (1944) lui NICOLAE CARTOJAN, istoric literar român (n. 1883).

23 DECEMBRIE — 1955. Între 23 și 28 decembrie a avut loc Congresul al VII-lea al P.C.R.

24 DECEMBRIE — 1931. Între 3 și 24 decembrie au avut loc lucrările celui de-al V-lea Congres al P.C.R.

30 DECEMBRIE — 1947. *Abolirea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române. La 21 august 1965, țara noastră a devenit REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA*.

— Se împlinesc 25 de ani de la moartea (1944) scriitorului francez ROMAIN ROLLAND (n. 1866).

„*Pentru cine scriu?*”. Articole și evocări. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 88 p.; *Viața lui Beethoven*. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1959. 129 p. cu note muzicale + 8 f. pl. (Oameni de seamă); *Jean-Cristophe*. Ed. a 2-a. Vol. 1—3. Buc., E.L.U., 1962; *Colas Breugnon*. „*Unchișul n-a murit încă!*”. Prefață de Ion Oarcăsu. Buc., E.P.L., 1963. XXXIII + 270 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 187); *Goethe și Beethoven*. (Marile epoci creatoare). Buc., Editura muzicală, 1963. 147 p. cu ilustr. + 6 f. pl.; *Cădătorie în*

țara muzicii. Prefață de Silviu Iosifescu. Buc., Editura muzicală, 1964. XVI + 304 p.; *Înimă urâjită*. Vol. 1—3. Buc., E.L.U., 1964; *Scumpă Sofia*. Scrisori adresate Sofiei Bertolini Guerrieri-Gonzaga (1901—1932). Prefață de Ion Ianoși. Buc., E.L.U., 1964. 255 p.; *Beethoven*. Marile epoci creatoare, Cîntecul învierii (Missa Solemnis și ultimele sonate). Buc., Editura muzicală, 1965. 408 p. cu note muzicale + 3 f. pl.; *Beethoven*. Marile epoci creatoare, Cate-draia întreruptă (Simfonia a IX-a; ultimele cvartete; *Finita comoedia*). Vol. 1—3. Buc., Editura muzicală, 1965—1967; *Pierre et Luce*. Buc., Editura tineretului, 1966. 111 p.; *Teatrul Revoluției*. Buc., E.L.U., 1966. 520 p. (Teatrul); *Iubirile lui Beethoven*. Buc., Editura muzicală, 1967. 76 p.; *Lully*. Buc., Editura muzicală, 1967. 119 p. + 1 f. portr.

Culbuș, George. *Romain Rolland*. Buc., Editura tineretului, 1965. 296 p. cu ilustr. + 10 f. pl. (Oameni de seamă).

Ianoși, Ion. *Romain Rolland*. (1866—1944). In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1. ian 1966, p. 45—47 (Profiluri).

31 DECEMBRIE — 100 de ani de la nașterea (1869) lui HENRI MATISSE, pictor, decorator și sculptor francez (m. 1954).

— 80 de ani de la moartea (1889) lui ION CREANGĂ, scriitor clasic român (n. 1837).

Listă selectivă a edițiilor din ultimii zece ani:

Amintiri din copilărie. Cuvînt înainte de Mihail Sadoveanu. Ilustrații de Eugen Taru. Buc., Editura tineretului, 1959. 128 p. (Clasicii români. Ediție ilustrată); *Pagini alese*. Ed. îngrijită de G. T. Kirileanu. Prefață de Zoe Dumitrescu-Busulenga. Buc., E.S.P.L.A., 1959. XV + 304 p. + 1 f. portr. (B.P.T.); *Înui și cămeșă*. Ilustrații și copertă: Adriana Mihăilescu. Buc., Editura tineretului, 1961. 16 p.; *Povestea lui Stan Pățitul și alte povești și povestiri*. Copertă și ilustrații: Val Munteanu. Buc., E.P.L., 1961. XIX + 268 p.; *Amintiri din copilărie și Povestea lui Harap Alb*. Prefață de Ion Rotaru. Copertă și ilustrații de A. Demian. Buc., E.P.L., 1962. 181 p.; *Opere*. [Volum bilingv sub îngrijirea acad. prof. G. Călinescu]. *Oeuvres*. Ed. a 2-a. Buc., Editura Meridian, 1965. 700 p.; *Povestiri*. Ilustrații de Roni Noél. Buc., Editura tineretului, 1963. 84 p.; *Capra cu trei iezi*. Ilustrații de Ion Deak. Buc., Editura tineretului, 1965. 8 f. ilustr. + 15 p. text detasat; *Harap Alb*. Ilustrații de Roni Noél. Buc., Editura tineretului, 1965. 94 p.; *Pupăza din tel*. Amintiri din copilărie. Ilustrații de Eugen Taru. Buc., Editura tineretului, 1965. 72 p.; *Ursul păcălit de vulpe*. Ilustrații de D. Ghinokastră. Buc., Editura tineretului, 1965. 6 f. ilustr.; *Caprele Irinucăii*. Ilustrații de N. Săftoiu. Buc., Editura tineretului, 1966. 56 p.; *Moș Ion Roată și Unbria*. *Moș Ion Roată și Vodă Cuza*. Ilustrații: Vasile Celmare. Buc., Editura tineretului, 1966. 30 p.; *Fata babei și fata moșneagului*. Ilustrații de Albin Stănescu. Buc., Editura tineretului, 1967. 4 p. + 8 f. pl.; *Povești, amintiri, povestiri*. Prefață de Al. Piru. Buc., E.P.L., 1967. XXX + 346 p. (B.P.T., 6); *Punguța cu doi bani*. Ilustrații: Dumitru Dobrică. Buc., Editura tineretului, 1967. 4 p. + 8 f. ilustrate.

Bîrlea, Ovidiu. *Poveștile lui Creangă*. Buc., E.P.L., 1967. 320 p. (Studiile de folclor); Călinescu, G. *Ion Creangă*. (Viața și opera). Prefață de Eugen Simion. Buc., E.P.L., 1966. XL + 392 p. (B.P.T., 353); Dumitrescu-Busulenga, Zoe. *Ion Creangă*. Buc., E.P.L., 1963. 240 p.; Rotaru Ioan R. *Ion Creangă*. Bibliografie de recomandare. Buc., E.S.L.P., 1959. 64 p. cu ilustr.

— 75 de ani de la moartea (1894) poetului român ION PĂUN-PINCIO (n. 1868).

Versuri, proză, scrisori. Prefață de Ion Vîtner. Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.A., 1959. XIX + 197 p. + 1 f. portr. (B.P.T.).

RAFTURI CU SCHELET METALIC PENTRU SĂLI DE BIBLIOTECI CU ACCES LIBER AL CITITORILOR

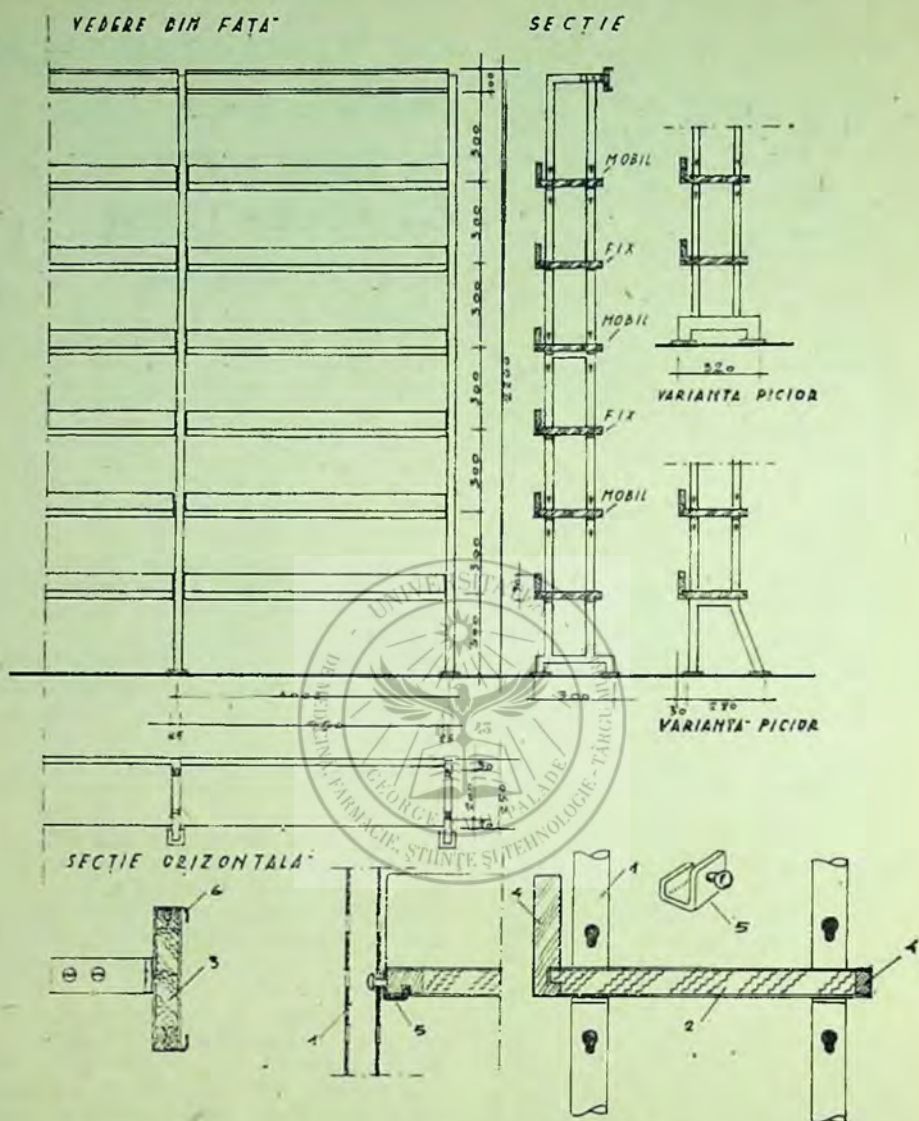
În numărul 4/1969 al revistei am publicat schițe pentru un set complet de mobilier cu schelet metalic destinat bibliotecilor ale căror fonduri sînt organizate după metoda accesului liber la raft. În acest număr începem publicarea desenelor de detaliu pentru acest mobilier.

Pentru început, prezentăm raftul înalt, adosat la perete, și raftul scund, dublu, de mijloc.

Rafturile se execută pe montanți metalici din țevă pătrată sau rotundă, cu polițe din plăci aglomerate din lemn (PAL), furnizate cu stejar și lustruite în culoare naturală. Scheletul de metal se vopsește cu un lac de culoare neagră sau gri argintiu.

Raftul adosat la perete (pl. 1) are montanți independenți, din metru în metru. Legătura între montanți se face prin polițele fixe și prin banda superioară prevăzută pentru inscripții. Fiecare a doua poliță este reglabilă în înălțime prin niște suporturi metalici, care se introduc în lăcașurile din montanți. Polițele mobile se pot inclina la nevoie, prin introducerea suporturilor în lăcașuri denivelate. Polițele au în spate cîte o șipcă-opritor, care împiedică cărțile să ajungă la perete.

Pentru marcarea conținutului rafturilor, s-a prevăzut, în partea superioară, o bandă cu două șanțuri pentru introducerea inscripțiilor sau a literelor.

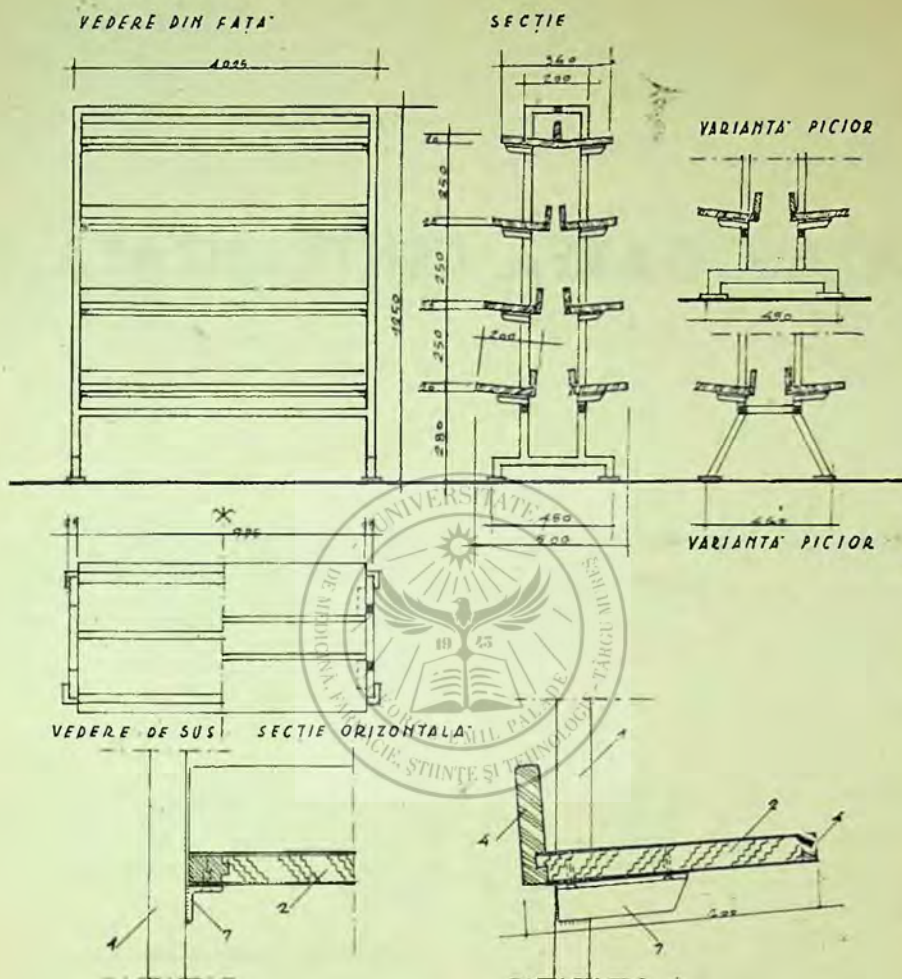

Planșa 1

LEGENDA DETALIILOR

1. Picior — montat din țevă rotundă Ø 2 sau țevă pătrată 25/25 mm.
2. Poliță din PAL 18 mm, furniruită cu stejar.
3. Bandă-suport pentru inscripții din PAL furniruit.

4. Borduri din cherestea de stejar.
5. Suport pentru polițe mobile din tablă de 2 mm.
6. Tablă de 1 mm pentru suport inscripție.
7. Cornieră 25/25 mm, sudată de picior, pentru polițe fixe.

Planșa 2

Raftul de mijloc (pl. 2) are două fețe, cu polițe puțin înclinate spre spate, pentru a prezenta mai bine cotorul cărților. Scheletul metalic este fix și independent. Fiecare raft formează o unitate, care se poate utiliza separat sau grupat în lungime. Polițele sînt fixate de scheletul metalic prin corniere sudate de schelet și înșurubate de polițe.

Pentru a crea posibilitatea celei mai potrivite alegeri în raport cu materialul

procurat, planșele prezintă 3 variante de tratare a picioarelor. Prima variantă din detaliu este potrivită atît pentru țeavă pătrată, cît și pentru țeavă rotundă. A doua variantă este potrivită pentru țeavă pătrată și este combinată cu tălpi din plumbandă. A treia variantă cea mai simplă, este gîndită pentru execuția din țeavă rotundă.

arh. V. RADO

CATALOGAREA CENTRALIZATĂ (I)

1. Definiție. Importanță

Descrierea și clasificarea publicațiilor sînt muncile tehnice cele mai calificate și cele mai costisitoare din tot procesul de prelucrare a colecțiilor unei biblioteci. În același timp, ele constituie operațiile care, la nivelul unui anumit tip de bibliotecă, se efectuează în mod paralel, pentru un fond de publicații aproape identic. De altfel, ele cer un grad avansat de uniformitate în aplicarea unor reguli devenite naționale.

Aceste considerente au făcut ca, încă din tinerețea biblioteconomiei moderne, raționalizatorii muncii de bibliotecă să imagineze un sistem care să ducă la multiplicarea, de către un singur organism, a fișelor corespunzînd publicațiilor cu cei mai mulți sorți de intrare în colecțiile unui anumit tip de bibliotecă.

Astfel s-a născut *catalogarea centralizată*, formă specifică de colaborare interbibliotecară, una din problemele-cheie ale organizării științifice a muncii de bibliotecă, de a cărei optimă rezolvare — alături de unificarea regulilor de descriere și lansarea unui sistem unic de indexare — depinde crearea unui sistem de cataloage eficiente în mai toate bibliotecile unei țări.

Catalogarea centralizată constă deci în producerea, în folosul mai multor biblioteci, de către un for central (instituția cea mai calificată pentru a face față unei atari sarcini de răspundere, de obicei bibliotecă națională a țării, altă instituție care posedă unele din a-

tribuțiile bibliotecii naționale sau bibliotecă centrală a unui ținut, regiune etc.) a unor *fișe unice*, tipărite sau multiplicare, distribuite la cerere (prin abonament sau comandă), contra cost. Ea reprezintă forma cea mai răspîdită de aplicare a mijloacelor moderne de multigrafie — și în special a tiparului — în munca de bibliotecă.

O formă superioară de catalogare centralizată este așa-numita *catalogare la sursă*, care constă în tipărirea, în chiar cuprinsul publicației, fie a elementelor mai importante (carte sau periodic), din cuprinsul fișei (vedeta și indicii de clasificare), fie a descrierii și clasificării complete.

2. Istoric. Răspîndire

Istoria fișei tipărite este istoria eforturilor depuse de bibliotecarii din diferite țări pentru raționalizarea muncii de prelucrare a publicațiilor.

Acreditarea catalogării centralizate ca cel mai economic și mai unitar sistem de formare a cataloagelor pe fișe s-a conjugat cu intensificarea tipării cataloagelor în volum. Fișa tipărită s-a născut inițial ca subprodus al cataloagelor tipărite în volum.

Inițiativa în lansarea fișei tipărite, în forma actuală și pentru scopurile pe care le cunoaștem, revine bibliotecarilor americani. Imprimarea directă pe o fișă a unei notițe bibliografice a fost făcută, pentru prima dată, de Boston Public Library, în anul 1895. În anul 1898,

Library of Congress (Biblioteca Congresului) din Washington a tipărit, pentru folos propriu, primele fișe pe formatul 75 X 125 mm, devenit mai târziu, grație execuției exemplare a fișelor, format internațional. În 1901 ia ființă instituția specializată Printed Cards (Fișe tipărite), pendinte de Library of Congress, care începe să producă fișe și pentru alte biblioteci din S.U.A. De altfel, editarea fișei tipărite a impulsiona și munca de elaborare a normelor unice de catalogare în S.U.A. Prima ediție a regulilor ALA (Asociația Bibliotecarilor Americani) a apărut în anul 1902, sub îngrijirea aceleiași Library of Congress. Colaborarea dintre bibliotecile americane se lărgeste continuu, paralel cu îmbunătățirea standardizării fișei tipărite și, în 1951, ia ființă un catalog central național. Orice carte apărută în S.U.A. are imprimat, în cuprinsul ei, numărul fișei tipărite de Library of Congress și fiecare bibliotecă poate comanda, pentru titlurile achiziționate, numărul de fișe necesar catalogelor ei. Anual, Library of Congress expediază aproximativ 20 de milioane de fișe unui număr de 10 000 de biblioteci din întreaga lume, iar din 1901 a elaborat în jur de 600 de milioane de fișe.

În U.R.S.S. catalogarea centralizată a început în anul 1925, o dată cu crearea unui birou central de catalogare, pe lângă Comisariatul Poporului pentru Instrucția Publică a U.R.S.S. La început, s-au editat seturi de fișe adnotate numai pentru bibliotecile publice, iar din 1927 a început editarea de fișe și pentru bibliotecile științifice. În afară de cărți, au apărut ulterior și fișe tipărite pentru articole din periodice, partituri, hărți, standarde, brevete de invenții. Se redactează fișe atât pentru publicațiile apărute în limba rusă, cât și pentru publicațiile editate pe teritoriul republicilor unionale și în limbile popoarelor U.R.S.S. Catalogarea centralizată este asigurată în U.R.S.S. de mai multe organisme: Biblioteca „V. I. Lenin” din Moscova, Camera cărții a U.R.S.S. și camerele unionale ale cărții din republicile U.R.S.S., Biblioteca națională de publicații străine, Biblioteca Academiei de Științe a U.R.S.S. etc.

Din anul 1960, conform directivelor special emise în acest sens, s-a trecut la traducerea în fapt a „catalogării la sursă”, prin efortul conjugat al editurilor și al marilor biblioteci. În aprilie 1967 au intrat în vigoare *Instrucțiunile cu privire la editarea notiței bibliografice*, devenite obligatorii pentru toate editurile, tipografiile, redacțiile periodice și pentru

orice organism cu activitate editorială. Fișa unică este tipărită pe verso paginii de titlu a fiecărei publicații editate în U.R.S.S., cu unele neînsemnate excepții.

În Suedia există un sistem deosebit de eficace, pe cale de a fi adoptat și la noi în țară: fișele tipărite sînt redactate și multiplicare în intervalul de timp în care tirajul destinaț bibliotecilor este legat și prelucrat la „Bibliotekstjänst” (Biroul bibliotecilor suedeze — o asociație cu caracter lucrativ cu sediul la Lund, pendinte de Asociația bibliotecilor suedeze), astfel că bibliotecile primesc fișele în același timp cu publicațiile achiziționate. Se redactează fișe pentru majoritatea cărților apărute în Suedia, conform normelor de descriere și indexare în vigoare în bibliotecile publice. În 1967, de exemplu, s-au catalogat centralizat cam 4 000 de titluri; s-au vîndut aproximativ 4 milioane de fișe și aproape tot atitea sînt păstrate în stoc, pentru comenzi viitoare. Se tipăresc și fișe pentru discuri.

În Spania, Biblioteca Nacional din Madrid editează fișe unice tipărite, de o mare utilitate, dar care suferă de o oarecare întârziere în apariție. De curînd, a fost lansată propunerea elaborării unei legi, în virtutea căreia toți editorii să fie obligați a tipări în cuprinsul cărții fișa de catalog, în conformitate cu normele existente în biblioteci, și un rezumat succint furnizat de autor. Catalogarea centralizată este, de asemenea, practică în Bulgaria, Danemarca, Franța, R.D. Germană, Israel, Japonia, Marea Britanie, Polonia etc.

Datele privind răspîndirea fișei tipărite în diferite variante au fost consemnate în prezentul cadru pentru a demonstra extinderea, la dimensiuni naționale, a catalogării centralizate. Dar nu numai pentru aceasta. Fișa tipărită dovedindu-se de-a lungul anilor un factor de progres în biblioteconomie, firesc era să se nască ideea unei catalogări centralizate pe plan internațional. Pînă în zilele noastre, timidele încercări în acest sens au eșuat. Ultimul proiect s-a concretizat în propunerea făcută de Library of Congress în așa-numitul „Shared Cataloging Program” (Programul de catalogare prin participare), prin care se tînde să se transforme Biblioteca Congresului într-un centru internațional de catalogare și documentare.

Totul a pornit de la tendința Bibliotecii Congresului de a furniza bibliotecilor din S.U.A. fișe tipărite, atât pentru producția de carte nord-americană, cit și

¹⁾ Blenés Gomez Aragon, Maria del Rosario. *Posible innovación en la bibliografía por la ficha Catalográfica impresa*. In: *Biblioteconomía*, 25, nr. 67-68, enero-diciembre 1968, p. 81-85.

pentru publicațiile străine. În acest scop, Library of Congress a înființat, în unele puncte ale globului (Londra, Paris, Haga, Oslo, Belgrad, Viena, Wiesbaden, Rio de Janeiro și Nairobi) birouri de achiziționare a celor mai valoroase publicații apărute pe teritoriul diverselor state. O dată cu cărțile, aceste birouri trebuie să-și procure și descrierea și indexarea lor, conform normelor aplicate de bibliografia națională din țara respectivă. Fișa, redactată deci pe plan național, este expediată, împreună cu cartea, la Washington. La Library of Congress, descrierea e tradusă în limba engleză, iar vedetele de autori personali, colectivi și de subiecte sînt modificate după regulile aplicate de aceasta. Dat fiind că Library of Congress primește exemplarele ei, ca și fișele, prin avion, iar celelalte biblioteci primesc publicațiile comandate pe cale maritimă obișnuită, decalajul (creat acoperă durata de timp necesară tipăririi fișelor și bibliotecile abonate primesc noțițele bibliografice aproape simultan cu publicațiile înseși.

În prezent, programul este în stadiul în care s-a obținut o furnizare a informațiilor într-adevăr internațională, dar distribuirea fișelor nu s-a internaționalizat încă. La Sesiunea F.I.A.B. din august 1967 de la Toronto, Secția bibliotecilor naționale și universitare a propus să se ceară la Unesco mijloacele necesare pentru formarea unui grup de experți și elaborarea unui proiect, care să examineze problemele repartizării internaționale a fișelor tipărite de Library of Congress.

Ne-am permis să zăbovim mai mult asupra istoricului și răspîndirii fișei tipărite pe plan internațional tocmai pentru a sublinia tendința, general prezentă, de a considera catalogarea centralizată — și forma ei evoluată, catalogarea la sursă — drept unic sistem de creare economică, unitară și corectă, la scară națională, a instrumentelor principale de informare din biblioteci. De asemenea, pentru a demonstra că eforturile laudabile întreprinse de țara noastră în această privință nu constituie un fapt izolat, ci se încadrează într-o direcție unanim verificată și aplicată.

3. Catalogarea centralizată în țara noastră

Preocupările de principiu pentru editarea centralizată a fișelor de catalog sînt destul de vechi în biblioteconomia românească.

Prima bibliotecă din țara noastră care a editat însă fișe tipărite a fost Biblioteca municipiului București, sub condu-

cerea eminenței specialiste Getta Elena Rally, actualmente secretar științific al B.C.S. Astfel, în anul 1949 a fost elaborat un catalog tip al bibliotecilor populare din București, iar din anul 1950 s-au tipărit seturi de fișe destinate aceluiași bibliotecii — cite 500 de fișe de fiecare titlu descris și clasificat. Cu ajutorul acestor fișe, s-au organizat în fiecare bibliotecă publică bucureșteană patru feluri de cataloage: alfabetic pe nume de autori, alfabetic pe titluri, sistematic și topografic. Fișele conțineau indicii c.z.u. prescurtați și semnul Cutter. În seturi erau cuprinse și fișe complementare, ca și divizionarele necesare.

Mai tirziu, „Nevoia organizării unor cataloage unice din punct de vedere al clasificării și descrierii, în bibliotecile publice din R. P. Română punea problema editării și difuzării fișelor centralizate, afit din motive de economie de forțe, cit și pentru a asigura o ținută științifică acestor cataloage”³⁾. Camera Cărții din R.P.R., instituție care a asigurat editarea bibliografiei naționale între anii 1952 și 1956 și care deținea drept de depozit legal, a editat, începînd cu anul 1955, paralel cu *Buletinul bibliografic. Seria A. Cărți, broșuri* etc. și în spiritul acesteia, seturi de fișe adnotate pentru cele mai reprezentative publicații din producția de tipar a țării. După contopirea, în octombrie 1956, a Camerei Cărții cu Biblioteca Centrală de Stat, aceasta din urmă a preluat, ca bibliotecă națională, deținătoare a dreptului de depozit legal, editoarea bibliografiei naționale și centru național de catalogare, sarcina de a continua această muncă, atit de utilă și oportună în plin proces de organizare a sistemului de biblioteci din țara noastră. În prezent, Biblioteca Centrală de Stat editează, în folosul bibliotecilor publice de stat în primul rînd, dar putînd fi folosite și de alte tipuri de biblioteci (în special școlare și ale sindicatelor), două seturi de fișe: *seria A* (care reflectă marea majoritate a tipăriturilor apărute pe teritoriul țării, afară de: publicații multigrafiate prin alte mijloace decît tiparul, manuale școlare, publicații extraeditoriale, publicații apărute în alte limbi decît limba maghiară, cărți pentru copii, publicații „în grup”); *seria B* (care reflectă principalele tipărituri de interes general, apărute pe teritoriul țării, tipărituri care trebuie să intre în orice bibliotecă publică, începînd cu filialele comunale). Se mai tipărește, de asemenea, un supliment de fișe pentru publicațiile

³⁾ Popescu-Brădiceni, Angela și Trancă, Dumitru. *Biblioteca Centrală de Stat, creație a regimului democrat-popular*. În: *Studiul și cercetări de bibliologie*, nr. 4, 1961.

în limba maghiară apărute în țara noastră, destinate bibliotecilor care fac asemenea achiziții.

Cu titlu experimental, de anul acesta, aceeași bibliotecă a început multiplicarea prin fotografiere a fișelor de note muzicale și discuri.

Din anul 1968, Direcția bibliotecilor din C.S.C.A. și Fondul de stat al cărții au luat inițiativa³⁾ prelucrării tirajului destinat bibliotecilor și prevederea fiecărui exemplar cu două fișe tipărite. Este o acțiune de mare importanță, care va avea, în viitor, adânci repercusiuni în prelungirea vieții fizice a cărților și care, atunci când se va generaliza la toate titlurile achiziționate de bibliotecă, va avea însemnate ecouri pozitive în organizarea cataloagelor. Este, de altfel, primul procedeu eficient pentru introducerea catalogării la sursă în țara noastră, clasificarea la sursă — indicii c.z. cuprinși în nota tipografică — dovădindu-se, până la ora actuală, inutilizabilă⁴⁾.

De asemenea, Biblioteca Academiei R.S.R., ca și bibliotecile centrale universitare din Cluj⁵⁾ și București editează, în folosința bibliotecilor în subordine, seturi de fișe tipărite sau multiplicare, reflectând achizițiile intrate în centrală și filiale.

4. Fișa tipărită — pro și contra

În cele ce urmează ne vom opri mai îndelung asupra atuurilor prezentate de fișa tipărită, deoarece, mai ales în ultimul timp, circulă destul de insistent în lumea bibliotecarilor de la noi „moda” negării eficienței catalogării centralizate și a rolului ei în conturarea sistemului de cataloage.

a. Deci, fișa tipărită :

1) Raționalizează munca de prelucrare a fondurilor, permițând mari economii de timp și de forțe. Dacă sosirea ei coincide sau se produce la scurt timp de la intrarea cărții, se obține o diminuare considerabilă a muncii de descriere și clasificare pe plan local.

2) Unifică elementele de ordine din descriere și indexare — vedeta și indicii

³⁾ Vezi articolele: Dinică, Elena. *O inițiativă laudabilă*. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 6, iun 1968, p. 356. — *Ediții cartonate și prelucrate pentru bibliotecă*. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 8, aug 1968, p. 471.

⁴⁾ Vezi articolul: Corvătescu-Tofan, Antoaneta. *Din nou despre inadvertențe în indicii de clasificare zecimală cuprinși în nota tipografică*. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 4, apr 1968, p. 213—217.

⁵⁾ Vezi articolul : Șerban, Gh. și Veress, A. *Prelucrarea centralizată a cărților la Biblioteca centrală a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj*. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 10, oct 1968, p. 614—618.

de clasificare zecimală —, astfel încât cercetătorul unui catalog poate găsi cu ușurință aceleași publicații în aceleași rubrici ale cataloagelor diverselor biblioteci. Este consecvență cu ea însăși, adică aplică aceleași soluții de descriere și indexare la toate publicațiile de același gen.

3) Este corectă și completă în cel mai înalt grad. Fiind redactată de un colectiv constant, perfecționat în munca de descriere și indexare, care are posibilitatea să consulte cele mai noi și mai adecvate lucrări de referință, fișa tipărită acumulează un bogat conținut documentar, devenind ea însăși o veritabilă sursă de informare.

4) Este foarte economică: descrierea și clasificarea se face o singură dată pentru mii de biblioteci, iar fișa tip — fișa unică — se multiplică în numărul de exemplare necesar. Cu cât tirajul este mai mare, cu atât prețul ei de cost este mai scăzut. În plus, suportul material al descrierii — fișa propriu-zisă — este confecționat într-un carton mult superior celui întrebunțat pentru fișa stas liniată.

5) Înlocuiește scrisul de mână cu forma tipărită sau multigrafată, care este mult mai estetică, mai uniformă, mai lizibilă și care ocupă un spațiu grafic mai restrâns.

6) Are un rol metodic important: înlesnește cunoașterea regulilor de catalogare și obișnuiește pe bibliotecari să descrie și să indexeze după un anumit sistem, le indică soluții valabile pentru publicațiile prelucrate pe plan local, propaga și aplică în practică noile tendințe existente pe plan internațional în catalogare. Contribuie, de asemenea, la alcătuirea instrumentelor de muncă în prelucrare — fișierul de vedete și fișierul de modele în clasificare. Grație acestor însușiri, se poate spune că fișa tipărită constituie o adevărată școală de catalogare.

7) Este o sursă de informare asupra noilor apariții și contribuie la formarea unei vederi de ansamblu asupra producției naționale de tipar, marcând cele mai importante apariții și semnalând eventualele lacune existente în procesul local de achiziții. Prin aceasta, ea aduce un aport însemnat în conturarea unei politici unitare de completare a colecțiilor. Ajută la promovarea împrumutului interbibliotecar.

b. Deoarece ne-am oprit atât de mult asupra virtuților fișei tipărite, drept este să-i arătăm și neajunsurile.

1. Incontestabilele avantaje prezentate de fișa tipărită au, în comun, un mare dezavantaj: ele nu pot fi puse în lumină

deci în ipoteza îndeplinirii condiției de timp — condiție simplă la prima vedere, dar deosebit de greu de realizat în practică. În esență, pentru a îndeplini condiții optime de eficacitate, fișa tipărită trebuie să întîlnească cartea la începutul procesului de prelucrare. Dacă fișa unică intră în bibliotecă înaintea publicației corespunzătoare, ea este stocată pînă la venirea cărții și constituie o bună sursă de semnalare în achiziții. Dacă publicația intră în fondurile bibliotecii înainte de venirea fișei tipărite, ea trebuie ori să fie depozitată fără a fi prelucrată (caz dezavantajos pentru cititor și ilegal pentru bibliotecar), ori să fie prelucrată pe plan local (caz în care economia de timp, de forțe calificate etc. este anulată). Un decalaj de timp între achiziționarea cărților și apariția fișei tipărite există în mai toate țările, cu oarecare variații privind mărimea duratei și numai catalogarea la sursă poate dizolva acest neajuns.

2) Fișa tipărită nu ține cont de specificul fiecărei colecții și nu oglindește publicațiile vechi sau aparițiile locale.

3) Descrierea și clasificarea — făcute după un singur tipic — pot apărea uneori prea detaliate (cazul bibliotecilor comunale), sau prea sumare (cazul bibliotecilor specializate, în care se fac și descrieri analitice sau indexări în adin-cime). Pentru remedierea acestui deza-

vantaj — într-un singur sens cel puțin — ar fi oportun, credem, să se editeze două tipuri de fișe: cea actuală, completă, conținînd maximum de informații catalografice, care să se adreseze bibliotecilor orașenești, municipale și republicane, și una mai sumară, cu elementele dispuse după aceeași schemă, dar conținînd mai puține date bibliografice și indici de clasificare restrînși, pe profilul bibliotecilor comunale, școlare și ale sindicatelor.

4) Seturile de fișe tipărite nu coincid întru totul cu achizițiile de cărți din fiecare bibliotecă în parte.

5) În varianta aplicată la noi în țară, bibliotecile nu primesc, într-un singur abonament, decît două fișe: una pentru descrierea principală din catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime, alta corespunzînd unui singur indice de clasificare. Deci catalogatorul trebuie să copieze — de mină — textul fișei unice, pentru redactarea complementarelor, a celorlalte fișe din catalogul sistematic, a fișelor din cataloagele de serviciu (alfabetic, topografic). De asemenea, el trebuie să alcătuiască fișele de trimitere și fișele informative.

În partea a doua a consultației va fi vorba de conținutul fișei tipărite și adaptarea ei la specificul fiecărui catalog.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

BIBLIOTECARI !

Reînnoiți, din timp, abonamentele la

REVISTA BIBLIOTECILOR

**Abonamentele se fac la toate oficiile
poștale din țară.**

FIKK LÁSZLÓ

1920 — 1969

Colectivul Bibliotecii Teleki-Bolyai din Tirgu Mureş anunţă că în noaptea de 27 aprilie 1969 s-a stins din viaţă, după o scurtă dar grea suferinţă, colegul şi valorosul nostru colaborator, dr. Fikk László. La 49 de ani, în plină capacitate intelectuală şi profesională, viaţa lui Fikk László s-a frânt, lăsând în urmă un gol care cu greu va putea fi împlinit.

Născut în Tirgu Mureş în anul 1920, într-o familie de modeste funcţionari, Fikk László avea să moştenească de la tatăl său, — pasionat colecţionar numismat şi filatelist, — dragostea pentru munca perseverentă, meticuloasă, exigentă, dusă până la sacrificiu, care i-a caracterizat întreaga activitate.

După absolvirea studiilor în ţară, în anul 1937 este trimis ca bursier la Roma, unde orizontul cunoştinţelor sale se lărgeste şi unde cultura sa multilaterală dobândeşte baze solide. Izbucnind războiul se întoarce în ţară, unde-şi ia doctoratul în filozofie, la Cluj.

Fiind un pasionat iubitor şi cercetător al tomurilor vechi, el primeşte în 1954 postul de bibliograf la Biblioteca Teleki. Această străveche instituţie de cultură constituie, pentru entuziasmul tineresc şi pentru neobosita lui capacitate de muncă, un mediu potrivit desfăşurării aspiraţiilor şi pregătirii sale. În cei 15 ani de activitate la Biblioteca Teleki, ajungând să cunoască pînă în cele mai mici amănunte tainele acestui tezaur ştiinţific, el s-a dăruit cu totul muncii de bibliotecar. În calitate de bibliotecar şef serviciu, el a condus cu competenţă activitatea serviciului de documentare şi bibliografie, studiind cu pasiune şi deosebită sîrguinţă lucrările de specialitate şi fondul de cărţi şi manuscrise al instituţiei. Descoperind că în decursul deceniilor fondul Teleki a fost reorganizat în mod arbitrar, el depune o vastă activitate pentru reaşezarea tomu-

rilor în ordinea şi forma iniţială. El a fost totodată unul din principalii animatori ai lucrărilor de restaurare care s-au efectuat în ultimii ani la această bibliotecă, din grija statului nostru socialist.

În aceşti ani el a întocmit, după o amplă documentare, monografia ştiinţifică a Bibliotecii Teleki, o lucrare al cărui exemplar, destinat editării, se păstrează în arhivele bibliotecii.

Dintre nenumăratele bibliografii valoroase, întocmite de el, menţionăm bibliografia cărţilor referitoare la istoria României, păstrate în fondul Teleki, problemă cu care s-a ocupat în ultimii ani ai vieţii. Tragică lui moarte a survenit în timp ce, împreună cu colegii lui, făcea ultimele completări pentru publicarea catalogului incunabilelor existente în biblioteca Teleki-Bolyai.

Identificîndu-se pe deplin cu interesele bibliotecii, Fikk László a devenit sfătuitorul şi sprijinitorul tuturor aceluia care aveau nevoie de cunoştinţele lui, împărtăşindu-le cu dărnicie cercetătorilor din ţară şi străinătate, studenţilor, colegilor de muncă în toate limbile pe care le cunoştea la perfecţiune: româna, maghiara, latina, italiana, franceza şi germana.

Pentru cei mai mulţi cercetători a făcut nenumărate traduceri din limba latină, necesare pentru întocmirea diferitelor lucrări şi n-a precupeţit niciodată oboseala, timpul cheltuit sau sănătatea, care îi devenise destul de şubredă.

În munca lui neobosită a găsit răgaz şi pentru educarea colegilor şi mai ales a tinerilor bibliotecari. El a fost, ani de zile, organizatorul şi conducătorul cursului de perfecţionare a cunoştinţelor profesionale şi al celui de limbă latină, prelegerile sale competente fiind un eveniment memorabil în viaţa colectivului.

Pentru frumuseţea rolului său în viaţa instituţiei, astăzi cînd el a plecat dintre noi, ne exprimăm supremul omagiu.

Эм. ЦРОБ и Н. СТРАТОНЕ: Библиотечкарь и социолог. VIII	525	Дан СИМОНЕСКУ: Профессор Н. Джорджеску-Тисту и румынская библиология. 75-летие со дня его рождения. (Один из самых выдающихся румынских библиологов, профессор университета, посвятивший более сорока лет изучению румынской книги)	552
Джорджета ФАНЯ: Вопросы психосоциологии чтения и библиотек (I)	532	Николае ОАНЧА: Профессор Н. Джорджеску-Тисту. (Преподавательская и научная деятельность выдающегося румынского библиога)	555
Устав — необходимость для библиотек. Обмен мнениями	536		
Н. РИЗЕСКУ: Первые муниципальные библиотеки города Питешти	543		
Венцеслав ПРОТИЧ: Публичные библиотеки в Народной Республике Болгарии	546		
Джордже БАЙКУЛЕСКУ: Николае Филимон. 150-летие со дня его рождения. (Первый выдающийся румынский романист и музыковед)	550		

EXTRAIT DU SOMMAIRE

SUMMARY:

Em. DROB et N. STRATONE: <i>Bibliothécaire et sociologue (VIII)</i>	525	Em. DROB and N. STRATONE: <i>Librarian and Sociologist (VIII)</i>	525
Georgeta FANEA: <i>Quelques problèmes, concernant la psychosociologie de la lecture et des bibliothèques (I)</i>	532	Georgeta FANEA: <i>Problems of the Psychosociology of Reading and of Libraries (I)</i>	532
<i>Le Statut des bibliothécaires — une nécessité.</i> (Échange d'opinions)	536	<i>The Librarian's Rules — a Necessity.</i> Exchange of opinions	536
N. RIZESCU: <i>Les premières bibliothèques de la municipalité de Pitești</i>	543	N. RIZESCU: <i>The First Libraries in the Pitești Municipality</i>	543
Venceslav PROTICI: <i>Les bibliothèques de la R.P. Bulgarie</i>	546	Venceslav PROTICI: <i>The Public Libraries in the People's Republic of Bulgaria</i>	546
George BAICULESCU: <i>Nicolae Filimon.</i> 150 ans depuis sa naissance. (Le premier grand romancier et critique musical roumain)	550	George BAICULESCU: <i>Nicolae Filimon.</i> The 150th anniversary of his birth. (First Romanian great novelist and musical critic)	550
Dan SIMONESCU: <i>Le Professeur N. Georgescu-Tistu et la bibliologie roumaine.</i> 75 ans depuis sa naissance. (L'un des plus remarquables bibliologues roumains et professeur à l'Université, qui a consacré plus d'une quarantaine de sa vie aux études sur le livre roumain)	552	Dan SIMONESCU: <i>Professor N. Georgescu-Tistu and the Romanian Bibliology.</i> The 75th anniversary of his birth. (University professor and most prominent researcher in the field of Romanian bibliography. Over four decades of studies concerning Romanian books)	552
Nicolae OANCEA: <i>Le Professeur N. Georgescu-Tistu</i> (L'activité didactique et scientifique d'un remarquable bibliologue roumain)	555	Nicolae OANCEA: <i>Professor N. Georgescu-Tistu.</i> (The activity in higher education and science of an outstanding specialist in Romanian bibliography)	555